

MOST

Glasilo Občine Kanal ob Soči

LETNIK **XXII**

ŠTEVILKA **75**

AVGUST 2024

Uvodnik

Drage bralke, dragi bralci,

pred vami je bogata številka, dogodki ob 250-letnici rojstva rojaka Valentina Staniča se vrstijo.

V uredništvu smo se veliki osebnosti poklonili s strukturo in ovitkom (naj tokrat izdamo – na naslovnici je potok Avšček, levi pritok reke Soče z Banjske planote). V duhu humanističnega sodelovanja in povezovanja pa smo vam pripravili kar nekaj prispevkov z različnimi tematikami.

Hvala vsem, ki soustvarjate Most. K sodelovanju pa vabimo ustvarjalce humornih vsebin, stripov ipd. V letošnjem letu bo glasilo izšlo še konec leta, za naslednje leto so predvidene štiri številke.

Želim vam osvežujoče poletne dni z mirnim prehodom v jesenske barve.

Uredništvo, zanj Mojca Kofol

OBČINA
KANAL OB SOČI

MOST

Glasilo občine Kanal ob Soči

<http://www.obcina-kanal.si/most>

Izdajatelj:

Občina Kanal ob Soči,
zanjo župan Miha Stegel

Odgovorna urednica:

Mojca Kofol

Člani uredniškega odbora:

Irena Hočevar Križnič
Nina Levpušček Melinc
Lijana Jurečič
Maja Kodelja Cencič

Jezikovni pregled:

Mojca Pipan, s. p.

Oblikovanje in grafični prelom:

Grafika Soča, d. o. o.

Fotografija na naslovnici:

Jernej Skrt

Naslov uredništva:

Glasilo Most,
Trg svobode 23, 5213 Kanal

Kontakt uredništva:

urednistvo@glasilo-most.si

Tisk: Grafika Soča, d. o. o.

Naklada: 2500 izvodov

Glasilo brezplačno prejme vsako
gospodinjstvo v Občini Kanal ob Soči.

Prispevke za glasilo lahko oddate prek
portala MojaObcina.si, Kanal ob Soči ali
e-naslova urednistvo@glasilo-most.si.

Iz vsebine

- 4** Ob dnevu Zemlje pritekla čista pitna voda v Deskle
- 14** Štirideset let vzgoje za ustno zdravje na Goriškem
- 15** Valentin Stanič na odru občinske proslave
- 18** Električni samokolnici Karjoli zlato priznanje za inovativnost
- 18** Društvo podeželske mladine Primorske
- 21** Naš Valentin Stanič
- 26** Poklon Valentinu Staniču, *Mir gorá, ki odzvanja v srcu*
- 27** Kanalec Vojeslav Molè, prvi profesor arheologije na ljubljanski univerzi
- 29** Primer: Anhovo (INTERVJU)
- 33** Najina zgodba, in memoriam Simoni Drev
- 35** »Vsega je kriv izum lončarskega vretena« (30. obletnica Kluba keramikov Kanal)
- 41** Častitljivih 100 let Alojza Bucika
- 48** Izjemni uspehi Oskarja Hudomalja (INTERVJU)
- 58** Olimpijska bakla pripotovala tudi v Občino Kanal
- 62** Na cmir in Rjavino v spomin Valentinu Staniču

Nagovor župana

Spoštovane občanke in občani,

zopet se je pokazalo, kako pomembno je, da v kriznih trenutkih znamo stopiti skupaj, se hitro organizirati in v pravem trenutku hitro ukrepati.

Kot verjetno veste, je 26. julija v naši občini prišlo do kemičnega onesnaženja pitne vode, že drugega v štirih letih.

Na avtomatizirani vodarni Močila (Gorenje Polje) je pri vzdrževalnih delih na zunanjem prehodnem rezervoarju prišlo do onesnaženja pitne vode s stirenom. Onesnaženje pitne vode je prizadelo 160 prebivalcev vasi Močila in Gorenje Polje ter industrijsko cono Anhovo.

Okrog 16. ure smo prejeli prve klice občanov, nemudoma so se aktivirali delavci režijskega obrata, na teren pa sem se odpravil tudi sam. V roku pol ure smo bili na lokaciji vodarne, kjer je bilo zaznati iz obeh celic (rezervoarjev) pitne vode močan vonj po kemiji. Nemudoma sem ukazal popolno zaustavitev dobave vode iz vodarne, saj je očitno šlo za kemično onesnaženje (takrat še z neznano snovjo). Takoj se je v celoti prepovedala uporaba pitne vode in prekinila dobava za vse namene, kot je to predpisano v primeru kemijskega onesnaženja. Obvestili so se ustrezni organi, vodja režijskega obrata je bil tako na vezi s Centrom za obveščanje Nova Gorica, zdravstvenim inšpektorjem, NIJZ, NLOZH, poklicno gasilsko enoto Nova Gorica, policijo ter drugimi. Aktivirala sta se civilna zaščita in PGD Kanal.

Hkrati smo obveščali prebivalce tako neposredno kot telefonsko in po drugih kanalih obveščanja, kot so spletna stran občine, Radio Koper, oglasne deske. Obveščena so bila tudi podjetja v industrijski coni.

Še isti dan je bila z gasilskimi cisternami zagotovljena nadomestna vodooskrba s pitno vodo v vaseh Močila in Gorenje Polje.

Sam sem na vodarni Močila spremljal in usmerjal dejavnosti skupaj z vodjo režijskega obrata, na zvezi pa sem med drugim bil tudi s predsednikom uprave podjetja Alpacem Cement, d. d., ki je ponudil vso pomoč pri reševanju nastale situacije, kasneje pa je prišel tudi na samo lokacijo. Čez dan so na lokacijo prišli poklicni gasilci iz Nove Gorice, civilna zaščita, PGD Kanal, policija in NLOZH, ki je tudi še isti dan vzel vzorce. Z vodarne smo tako odšli šele ob polnoči.

Naslednji dan sem se dvakrat (dopoldne in zvečer) dobil s prebivalci vasi Močila in Gorenje Polje ter jih seznanil s trenutno situacijo. Prebivalcem smo v soboto dostavili tudi plastenke vode, čez teden pa omogočili prhanje v Hiši dobre volje in obeh osnovnih šolah ter uporabo pralnega stroja. Srečanja smo imeli še v ponedeljek, sredo in petek, kjer smo jih sproti obveščali o poteku dejavnosti. Vsem prebivalcem se zahvaljujem za medsebojno pomoč, razumevanje in strpnost.

Rezultati analize vzetih vzorcev na dan onesnaženja so pokazali, da je bila v celici pitne vode 1 na vodarni Močila koncentracija stirena 630 µg/L. Slovenija nima določene mejne vrednosti za stiren

v pitni vodi ter se pričakuje, da je pod mejo detekcije. Izmerjena koncentracija pa pomeni več kot 30-kratno preseganje priporočene mejne vrednosti (20 µg/L) svetovne zdravstvene organizacije.

Po prvem dnevu smo nadaljevali dejavnosti, ki bi čim prej zagotovile pitno vodo v vodovodnem sistemu za vasi Močila in Gorenje Polje. Vsi koraki so se usklajevali z NIJZ. Najprej je bilo treba pretočiti vodo iz vodohranov v zaprte bazene pri vodarni Močila, saj je zaradi prevelikih količin in koncentracij nismo smeli spustiti kar v odtoke. Tako so gasilci PGD Kanal čez vikend prečrpali vso vodo v bazene in sprali oba vodohrana v vaseh. Sledili so prezračenje vodohranov, spiranje vodovodnega sistema s pripravljeno pitno vodo ter ponovno vzorčenje. V sredo zvečer so lahko prebivalci že uporabljali vodo za sanitarne namene. Preliminarni rezultati pa kažejo, da stirena ni več zaznati v obeh vodohranih in primarnem omrežju. Nadaljujeta se spiranje hišnih priključkov in dodatno vzorčenje. Ob ustreznih rezultatih analiz vzorcev in po dogovoru z NIJZ pa se bo ponovno dovolila uporaba pitne vode.

Trenutno je vso vodo v vodohrane treba dovažati s cisternami, potekajo pa dejavnosti za izgradnjo interventne povezave obeh vasi z vodovodnim sistemom Mrzlek. V prihodnje bosta vasi ločeni od vodarne Močila. Hkrati rešujemo vodooskrbo v industrijski coni, kjer smo imeli več sestankov, in skupaj s podjetji načrtujemo nadaljnje korake. Sanacijska dela na vodarni Močila pa se bodo lahko začela šele, ko bomo dobili dovoljenje od Arsa, ministrstva za okolje ali ministrstva za naravne vire, kako naj ravnamo z večjimi količinami onesnažene vode v vodarni in zaprtih zunanjih bazenih.

Za hitro odzivnost se zahvaljujemo NLOZH in NIJZ, saj se nam je s hitrimi analizami in dogovarjanjem uspelo hitreje in učinkoviteje odzvati in reševati nastalo situacijo.

Zahvaljujem se gasilcem in civilni zaščiti, saj so s svojo požrtvovalnostjo in številnimi prostovoljnimi urami priskočili prebivalcem na pomoč, ko so jo ti najbolj potrebovali.

Kako je do onesnaženja sploh prišlo? Zakaj rezervoar ni bil popolnoma izoliran od sistema pitne vode? Kaj natančno se je dogajalo tisti dan na vodarni? Na vprašanja, ki se nam vsem porajajo, bo odgovorjeno v okviru preiskave. Policija trenutno zbira informacije o dogodku, saj gre za sum kaznivega dejanja.

Tragedija bi bila lahko še večja, če občinski svet v tej sestavi ne bi spremenil strategije vodooskrbe in bi se vodarna Močila še naprej uporabljala za Deskle in Anhovo, kljub povezavi z Mrzlekom. Če nam v preteklosti ne bi uspelo pridobiti državnih sredstev za povezavo z Mrzlekom ... Če nam ne bi uspelo izpeljati projekta v predvidenem času ... Sedaj bi imeli tragedijo s 1200 ljudi brez vode, ki bi bila zaradi obsežnosti in stanja vodovodnega omrežja v Desklah skorajda nerešljiva. Seveda s tem tragedija ni nič manjša, je pa z okrepljenim režijskim obratom rešljiva. Pravilno ukrepanje ob onesnaženju je potrdil tudi zdravstveni inšpektor, ki je obiskal občino in režijski obrat. Tako bi se na koncu rad zahvalil vsem delavcem režijskega obrata, ki so vložili svoj trud in številne nadure, da so skupaj z gasilci in civilno zaščito hitro reševali nastalo situacijo. Tako imamo upanje, da se bo zadeva v kratkem tudi rešila.

Miha Stegel, župan Občine Kanal ob Soči

Ob dnevu Zemlje pritekla čista pitna voda v Deskle

Irena Hočevar Križnič, foto: Damijan Simčič – ZOSO

»Ne morem si zamisliti lepšega in primernejšega kraja za obisk na dan Zemlje, kot je tu ... Letos nam je že uspelo narediti dva koraka – k čisti vodi in k čistemu zraku,« so bile besede predsednika slovenske vlade **dr. Roberta Goloba**, ki je skupaj z županom Občine Kanal **Miho Steglom** 22. aprila 2024 na odru Kulturnega doma Deskle slavnostno prerezal trak. S tem dejanjem je bila simbolično odprta povezava vodooskrbe tamkajšnjih domačinov z vodo iz vodovoda Mrzlek. **Anastazija Makorič Bevčar**, občinska svetnica, članica okoljskega društva Eko Anhovo in dolina Soče in pobudnica podpisov za izgradnjo vodovoda, je v nagovoru povedala, da že štiri leta ni pila vode iz domače pipe in je izredno vesela te pridobitve. Dejala je: »Mislim, da se bo s tem kakovost življenja v naših krajih zelo izboljšala, to je začetek nekega normalnega življenja v tej precej ranjeni dolini.«

Kljub slabemu vremenu se je dvorana Kulturnega doma Deskle napolnila z zadovoljnimi krajani, ki so končno dočakali, da do njih priteče neoporečna pitna voda. Približno 1200 prebivalcev Deskel, Anhovega in okoliških krajev se je doslej oskrbovalo z vodo iz vodarne Močila. Občina se je odločila za gradnjo tega vodovoda šele potem, ko je stekla akcija Inštituta 8. marec, civilne iniciative DANES! ter društva Eko Anhovo in dolina Soče za zagotovitev sredstev iz državnega proračuna, pred tem je Občina Kanal to možnost ostro zavračala. Tudi po pridobitvi sredstev je bil načrt še vedno, da bi se uporabljala voda iz vodarne

Močila, navezava na vodni vir Mrzlek pa le izjemoma, in sicer kot rezervni vodni vir. V tem mandatu je bila to ena prvih stvari, ki so jo na Občini Kanal spremenili. Nova strategija vodooskrbe je kot primarni vodni vir namesto vodarne Močila določila Mrzlek.

Pred štirimi leti je prišlo do izredno hudega onesnaženja pitne vode v podjetju Eternit. Iz pip jim je pritekla smrdljiva industrijska odpadna voda in krajani Anhovega so se nekaj časa oskrbovali z vodo, ki so jim jo dovažali gasilci v cisternah. Krajani Deskel in okolice, gre za približno 1200 prebivalcev, ki so se prej oskrbovali iz vodarne Močila, so zahtevali priklop na vodovod Mrzlek, ki jim zagotavlja neoporečno pitno vodo. Vodarna Močila, v lasti cementarne Salonit Anhovo, je bila sicer leta 2022 posodobljena in v njeno obnovo in tehnolo-

ško posodobitev je lastnik vložil okrog 1.000.000 evrov, vendar prebivalci niso želeli biti edini, ki v celotnem toku reke Soče v naši državi pijejo vodo, neposredno zajeto iz reke Soče, lastnik vodarne pa je industrijsko podjetje.

Večina sredstev, 1.200.000 evrov, je bila zagotovljena iz državnega proračuna. Da je država sredstva zagotovila, pa je bilo treba vložiti veliko truda. V akciji civilne družbe so sodelovali zelo različni ljudje po celi Sloveniji ter v državnem zboru in končno je državni zbor 18. novembra 2021 zagotovil 1,2 milijona evrov v proračunu za leti 2022 in 2023. »Brez izjemno široke podpore javnosti in trdega dela vseh prostovoljcev in nevladnih organizacij nam ne bi uspelo, zato se v imenu Občine Kanal še enkrat vsem iz srca zahvaljujem,« je dejal kanalski župan Miha Stegel.

Celotna vrednost investicije znaša okrog 1.600.000 evrov. Cevovod od črpališča v Prelesju do vodarne Jurjevo je dolg več kot 3300 metrov. Poleg novega črpališča so zgradili 15 jaškov in namestili agregat, vreden okrog 200.000 evrov. Do vodarne Jurjevo sta napeljana nova elektrolinija in kabel za širokopasovni internet. Preplastilo se je tudi kar nekaj odsekov ceste in asfaltirala in betonirala

dovozno pot do vodomera. Dela so kljub slabim vremenskim razmeram ob začetku izgradnje vodovoda potekala hitro in brez večjih zapletov. Do konca leta 2023 je bila glavnina investicije zaključena.

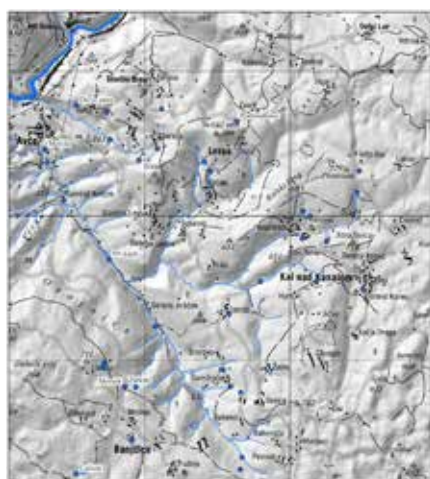
Kako pomembna dobrina je čista pitna voda, se zavemo, ko je nimamo. Župan Miha Stegel je zelo vesel nove pridobitve v občini, zaveda pa se tudi, da bo treba

poskrbeti za vodooskrbo tudi drugod. Povedal je: »Brez te investicije bi bila občina prisiljena še naprej uporabljati vodarno Močila, sedaj se lahko primerno posvetimo drugim investicijam, predvsem odpravljanju puščanj in zagotavljanju večje kakovosti vodooskrbe ter nadaljevanju izgradnje vodovoda v preostale kraje v občini.«

Urejanje vodovodne oskrbe s pitno vodo na Banjški planoti

Uredništvo, slika: Adrijana Perkon

Na Banjški planoti, po KS Levpa, gradnja vodovodnega omrežja, za katero si prizadevajo pristojni v kraju in ga prebivalci čakajo, v zadnjih desetletjih poteka počasi, letos pa so se pojavila tudi vprašanja, kdaj se bo načrtovano izvedlo. V želji po razjasnitvi in da bi se dan, ko priteče pitna voda po gospodinjstvih, približeval, objavljamo zapis geografinje **Adrijane Perkon** o oskrbi s pitno vodo na Banjški planoti in njenih naravnih vodnih virih, zapis predsednika KS Levpa **Ivana Humarja** in izjavo župana **Mihe Stegla**. Prispevek prikazuje tako specifične tega naravnega okolja, vodnih izvirov kot začetke in stanje sistematičnega oskrbovanja s pitno vodo prebivalcev Kala in Levpe.

Vodni viri
• izvir
• slap
• ponor
• jez
• hidroelektrarna

* Na praznih virih niso namešteni vsi drugi viri (izvir, jez) in so neuporabljivi ali so le vidno opremljeni s posodami, kadi, korbami, steklenimi odli.

Kartografinja: Adrijana Perkon
Viri: Javna agencija Republike Slovenije
ARNO (2014), KS BI, 2014.

Adrijana Perkon, geografinja

Trnovsko-Banjška planota je verjetno najpomembnejši rezervoar kraške podzemne vode v Sloveniji. Vode je v podzemlju veliko tudi zaradi velike povprečne letne količine padavin (2000–2600 milimetrov), ki jih območje prejme. Z opravljenimi sledilnimi poskusi so raziskovali smer podzemne vode Banjške planote in ugotovili pretakanje proti Idrijci, Soči in dolini Avščka. Zaradi zapletene geomorfološke zgradbe je pretakanje podzemnih voda velika uganka.

V dolini Avščka, ki se globoko zajeda v Banjško planoto ob Avškem prelomu in je del Predjamskega preloma ter loči Banjšice in Kanalski Vrh od Levpe in Lokovca, je več kraških izvirov (slika). Med njimi sta največja Kajža in Bolterjev zdenc. Nasproti Kajže je v krednih apnencih na desnem bregu Avščka pod Levpo prelivni kraški izvir Pod Borštom s pretokom nekaj deset litrov na sekundo ob visokih vodah in dva do pet litrov na sekundo ob srednjih vodostajih. Ob večjih sušah izvir tudi presahne (Janež in sodelavci 1997). Na različnih mestih so poskušali z vrtinami priti do izvira pitne vode, vendar je bila večina poskusov neuspešnih, saj so bile vrtine suhe ali količina vode majhna in nezadostna za vodooskrbo prebivalcev. Pri pretakanju podzemne vode so smeri in količine zelo spreminjajo na kratkih razdaljah, kar otežuje sledenje do ustreznega vira vode. Voda kraških vodnih virov je zelo ranljiva, saj nima samoočiščevalnih sposobnosti, ker se nahaja med neskladno

naloženimi plastmi in je občasno ali celo leto fekalno onesnažena. Izvirna voda postane v dnevu ali dveh po močnejšem deževju motna. Zato je treba pri uporabi kraških vodnih virov za varno vodooskrbo določiti vodovarstvena območja in upoštevati predpisani režim varovanja vode pred onesnaževanjem (Turšič in Medvešček 2014).

Čeprav so pod površjem velike zaloge vode (Turk in sodelavci 2013), se morajo prebivalci oskrbovati z deževnico ali manjšimi lokalnimi zajetji. Oskrba s pitno vodo se je skozi zgodovino spreminjala. V preteklosti so se oskrbovali večinoma s kapnico, ponekod tudi z lokalnimi izviri in zajetji, v zadnjih desetletjih postopoma in počasi pa tudi iz vodovodnega omrežja. Z raziskavami se je izkazalo, da je za vodooskrbo prebivalcev najbolj primeren vodnat izvir v Čepovanu. Čez črpališče Lokovec se vodo prečrpa od septembra 2018 v vodovodno omrežje Kala nad Kanalom in proti zahodnim zaselkom Banjške planote. V zadnjih desetletjih tako nekateri zaselki (še zdaleč ne vsi) dobivajo možnost priključitve na vodovodno omrežje, kar pa traja veliko časa in se marsikje še vedno oskrbujejo z deževnico kot edinim virom pitne vode.

Naselje Levpa leži na flišni geološki podlagi, ki proti dolini Avščka preide v kredni grebenski apnenec (Osnovna geološka karta Slovenije 2024), kjer se večinoma nestalna potoka Prehod in Bizjaški potok (Orešček) izliva v po-

tok Mlaka, ki priteče izpod Koprivišča v potok pod Birštom in se nato izlije v Avšček. V Levpi na vodovodno omrežje še čakajo. Tamkajšnji prebivalci se oskrbujejo iz lokalnega zajetja izvira nad Bizjakom, vodohran pa stoji nad vasjo Levpa. Ob večjih deževjih je voda kalna in potrebno je prekuhavanje.

Oskrbo prebivalcev s pitno vodo iz vodovodnega omrežja dodatno otežuje in gradnjo podaljšuje razpršena poselitev, saj so razdalje med zaselki dolge, gospodinjstev v zaselkih pa malo. Količina podzemne vode na območju Banjške planote je velika, vendar težko dosegljiva zaradi skrivnostnega pretakanja in zapletenosti pridobitve. Potrebne bi bile dodatne raziskave in študije, ki bi poglobljeno raziskale območje in omogočile optimalno ustrezna območja vodnih virov za vodooskrbo vseh prebivalcev Banjške planote.

LITERATURA IN VIRI:

ARSO. 2024a. Točkovni podatkovni sloj hidrografije. <https://podatki.gov.si/dataset/hidrografija/resource/798e79bb-9262-4e97-bb0d-6763140211e8> (10. 7. 2024).

ARSO. 2024b. Linijski podatkovni sloj hidrografije – površinske vode. <https://podatki.gov.si/dataset/hidrografija/resource/9faec44c-339f-4882-a-002-cf54c2923013> (10. 7. 2024).

GURS. 2024. Prostorski podatki za kartografsko podlago (Digitalni model reliefa 12,5 m, komunikacije, zemljepisna imena). <https://ipi.eprstor.gov.si/jgp/data> (10. 7. 2024).

Janež, Jože, Jože Čar, Peter Habič, Rafael Podobnik. 1997. Vodno bogastvo Visokega krasa. Idrija: Geologija.

Osnovna geološka karta Slovenije. 2024. <https://ogk100.geo-zs.si/> (1. 6. 2024).

Turk, Janez, Arnauld Malard, Pierre-Yves Jeannin, Jonathan Vouillamoz, Jean Masini, Metka Petrič, Franci Gabrovšek, Nataša Ravbar, Tadej Slabe. 2013. »Interpretation of hydrogeological functioning of a high karst plateau using the KARSYS approach: The case of Trnovsko-Banjška planota (Slovenia)«. *Acta Carsologica* 41 (1): 61–74.

Turšič, Primož in Vinko Medvešček. 2024. Strategija oskrbe s pitno vodo v občini Kanal ob Soči. Kanal: Občina Kanal ob Soči.

Ivan Humar, predsednik KS Levpa

Prizadevanja za oskrbo s kakovostno pitno vodo, ki naj priteče iz javnega vodovoda, ima na našem koncu res dolgo brado. Zaselek Bizjaki je pridobil vodovod v času prve svetovne vojne. Ta vodovod ni pod okriljem občine. Država Italija je v letu 1939 poskušala to območje oskrbeti z vodo iz Kajže v dolini potoka Avšček. Od tu se sedaj oskrbuje Kanal.

Vaščani Levpe in Mežnarije so po drugi svetovni vojni dvakrat urejali oskrbo z vodo. Občina Kanal je pred leti uredila čiščenje te vode in tako imajo sedaj za silo urejeno vodovodno oskrbo. Že v primeru manjše suše pa se pojavi velika težava in vodo dovažajo gasilci iz PGD Avče.

V letu 2002 je Občina Kanal na pobudo svetnikov iz KS Levpa in Kal nad Kanalom začela dejavnosti za izgradnjo vodovoda iz Lokovca – vodni vir črpališče Čepovan. Projekt je obsegal napejlavo vodovoda v vse vasi v KS Kal nad Kanalom in Levpa. Do danes, po skoraj 22 letih, je občina zgradila vodovod za

skoraj celotno območje KS Kal nad Kanalom. Na območju KS Levpa se je v letih 2020 in 2021 zgradil vodovod za vasi Hoje, Testeni in Zavrha. Vse druge vasi pa so še vedno brez javnega vodovoda in se oskrbujejo z deževnico oz. iz manjših vaških vodovodov.

Leta 2022 in 2023 so se zgradili v KS Kal nad Kanalom še manjkajoči odseki do Zabrda in Koprivišča. V načrtu je bila v letu 2024 gradnja vodovoda od Zavrha preko Robi v Bizjake ter naprej do večnamenskega objekta Levpa, kjer bi se navezali na obstoječi vodovod Levpa–Mežnarija. Drugi odsek pa bi se nadaljeval proti Sukavcu, Krasu in Krajcu. Za ta odsek je bilo sredi poletja 2023 pridobljeno pravnomočno gradbeno dovoljenje. Za leto 2025 pa je bilo načrtovano nadaljevanje izgradnje vodovoda iz Zavrha do Seniškega Brega. Za ta del vodovoda je izdelana projektna dokumentacija, pridobljena so vsa soglasja in služnosti. V letu 2025 ali najkasneje 2026 pa naj bi zgradili vodovod Testeni–Košenija.

Miha Stegel, župan

Izgradnja vodovoda proti Levpi in Senškemu bregu je še vedno v načrtu, saj je oskrba prebivalcev s kvalitetno vodo ena izmed naših prioritet. Zaradi pomanjkanja vode v sušnem obdobju pred nekaj leti smo morali pred začetkom projekta zagotoviti zadosten vodni vir. Iskali smo različne rešitve, pozornost pa usmerili tudi na potencialna puščanja. Izkazalo se je, da se je izgubljalo kar tri četrtine vode. Sanacija sistema je rešila težavo z vodnim virom, zato bomo začetek projekta ponovno uvrstili v proračun.

Kanalski gasilci dobili novo avtocisterno

PGD KANAL

V petek, 1. marca 2024, smo v PGD Kanal prevzeli povsem novo gasilsko vozilo s cisterno z oznako GVC-3 (po stari tipizaciji AC 30/100). Načrti o nakupu so se začeli že v letu 2022. Razpis za dobavo je bil objavljen konec oktobra tega leta, decembra pa izbran ponudnik dobave in nadgradnje – to je podjetje Webo (Euro GV).

Vozilo (šasija) je prišlo v Slovenijo aprila 2023. Naslednji mesec pa je odšlo k ponudniku v izdelavo nadgradnje. Vozilo GVC-3 bo nadomestilo 28 let staro avtocisterno Mercedes Benz 1824.

Podvozje (šasija) vozila je tovarnjak proizvajalca Volvo model FMX z dizelskim 13-litrskim motorjem in s 480 konjskimi

moči, z avtomatskim menjalnikom in pogonom na vsa kolesa (6×6).

Velikost cisterne za vodo je dobrih 10.000 litrov. GVC-3 ima kompaktno izvedbo nadgradnje zaradi črpalke, ki je nameščena med kabino in rezervoarjem. Vgrajena je centrifugalna črpalka znamke Iveco-Magirus MPH 230, s pretokom

3000 litrov (16 barov) in 400 litrov pri visokem tlaku (40 barov). Črpalka se lahko krmili na levi in desni strani ter v kabini.

Vozilo ima spredaj napravo za pranje ceste (polivalvka). Polnjenje vozila je možno zadaj ali na obeh bokih. Tlačni izlivi so montirani na obeh bokih in spredaj. Na strehi je nameščen odstranljiv vodni top s pretokom do 3200 litrov na minuto. Na levi strani boksa je montiran navijak s 60 metri lahke visokotlačne cevi premera 25 milimetrov.

Teža gasilskega vozila z vodo je 24 ton. Dolgo je 808 centimetrov (z vitlom) in visoko le 300 centimetrov.

Zahvaljujemo se Občini Kanal ob Soči, da nam je prisluhnila in finančno omo-

gočila nakup vozila v celoti. Zahvala tudi izvajalcu EURO GV, d. o. o, ki mu je us-

pelo izpolniti naše zahteve in željo po čim nižjem in krajšem vozilu.

Članstvo sprejelo vozilo. (Foto: arhiv PGD Kanal)

Nov reševalni čoln

Besedilo in foto: Barbara Fajdiga Perše, Občina Kanal ob Soči

Civilna zaščita Kanal je 25. junija 2024 v uporabo prejela nov reševalni čoln, ki se uporablja za namene reševanja iz vode in na vodi ter prevoz ljudi in opreme. Člani naše civilne zaščite ga bodo s pridom uporabljali pri izvajanju svojih reševalnih aktivnosti ter pri prevozih. Upamo sicer, da bo intervencij čim manj, se pa nove pridobitve vsi skupaj zelo veselimo.

Občina je kupila dodatno vozilo za pomoč na domu

Besedilo in foto: Klara Golja, Občina Kanal ob Soči

Župan Občine Kanal ob Soči Miha Stegel je 13. junija 2024 uradno predal novo vozilo Fiat Pando izvajalcu socialnovarstvene storitve pomoč na domu, ki jo na območju občine izvaja Dom upokojencev Nova Gorica. Pomoč na domu je pomembna socialnovarstvena storitev, ki omogoča starejšim boljše kakovost življenja.

Novo vozilo bo petim oskrbovalkam pomoči na domu izboljšalo pogoje za delo, ki ga opravljajo na terenu po celotni občini vse dni v letu.

Občina se zahvaljuje izvajalkam storitve pomoči na domu za njihovo pomembno delo, prispevek k boljši kakovosti življenja starejših ljudi in jim želi srečno vožnjo.

Občani se lahko za pomoč na domu obrnete na:

CENTER ZA POMOČ NA DOMU, Trg Jožeta Srebrniča 6, 5250 Solkan.

Telefon: 05 335 3300.

Mobilni tel.: 031 662 025.

E-naslov: cpd.ng@dung.si.

Dodatne informacije osebno ali po telefonu v Centru za pomoč na domu od ponedeljka do petka od 8. do 15. ure.

Do hitrejše in kakovostnejše povezave s spletom preko omrežja RUNE

Besedilo in foto: Tina Ambrožič, RUNE Enia, d. o. o.

V Občini Kanal ob Soči bo do konca leta omogočen dostop do širokopasovnega optičnega omrežja RUNE vsem naslovom, vključenim v projekt. Če si tudi vi želite zagotoviti hitrejšo in zanesljivejšo povezavo z internetom, je sedaj pravi čas, da si naročite svoj optični priključek.

Brez hitre in zanesljive povezave z internetom dandanes ne gre, česar se zavedajo tudi v podjetju RUNE Enia, ki vodi projekt RUNE. Gre za zasebno investicijo, ki z gradnjo širokopasovne infrastrukture omogoča razvoj evropskega podeželja.

V projekt je vključena tudi Občina Kanal ob Soči, ki je del projekta, ki vključuje še Občino Brda. Omrežje v občini je skoraj v celoti izgrajeno, gradnja uporabniških priključkov pa teče in bo tekla dalje tudi

naprej, a kmalu pod drugačnimi pogoji. **Cena bo namreč odvisna od dejanskih stroškov gradnje, prav tako pa bo tudi čas izvedbe daljši. Zato izkoristite možnost za naročilo priključka po aktualni ceni.**

Vključenost naslova v projekt RUNE lahko preverite na spletni strani, kjer lahko priključek tudi naročite. Od 1. aprila 2024 cena za izgradnjo priključka znaša 250,00 EUR z DDV za fizične in 278,54 EUR z DDV za pravne osebe. Znesek lahko krije tudi izbrani ponudnik storitev, podrobnosti o tem pa morate preveriti pri njih.

Dostop do internetne povezave z veliko hitrostjo sicer prinaša številne prednosti – od stabilne in zanesljive internetne povezave, neobčutljivosti na zunanje

vplive, hitrega prenosa podatkov do več povezanih naprav in igranja iger brez motenj. Poudariti je treba, da je optično omrežje RUNE odprto širokopasovno omrežje OŠO, uporabnikom pa omogoča izbiro med operaterji internetnih storitev – Telekom Slovenije, A1, Telemach, T2 ter Mega Tel.

V primeru dodatnih vprašanj glede projekta in naročila priključka vam je na voljo Center za pomoč uporabnikom, ki deluje vsak delovni dan med 8. in 12. uro na telefonski številki: +386 1 235 15 30

ali na e-naslouu: rune-si@ruralnetwork.eu.

Vse informacije so na voljo tudi na spletni strani: www.ruralnetwork.eu.

Krajevna skupnost Kanal

Lijana Jurečič, foto: Primož Kožuh

Pozdravljeni, že skoraj dve leti se v novi sestavi trudimo, da bi v našem Kanalu spodbudili dejavnosti, ki bi vsem nam polepšale vsakodnevno življenje. Kraj smo ljudje. To vsi vemo. In vsak lahko po svojih močeh prispeva k boljšemu vzdušju v kraju, lepšemu videzu, z malenkostmi, ki bi Kanal s pripadajočimi okoliškimi kraji in naselji povežale v celoto. Zaradi tega si vsi predstavniki krajevnih skupnosti prizadevamo, da bi prišli v stik z vami. Naša zadnja pridobitev sta spletna in Facebook stran. Vsaka delitev, komentar, predlog in seveda kritika so dobrodošli. V zadnjem letu smo povabili k sodelovanju arborista, ki je podal strokovno mnenje glede odstranitve, ohranitve in sanacije nekaterih dreves v občini. Ravno tako smo zelo veseli, da se nam je pridružila urbanistka, gospa Tjaša Podgornik Polenčič, ki nam je predstavila načrtovane investicije v občini. Res je, da se srečujemo z veliko nerešenimi projekti, ki se vlečejo že nekaj županskih mandatov, kot je npr. ureditev kapelice na gradu, ampak nekaj

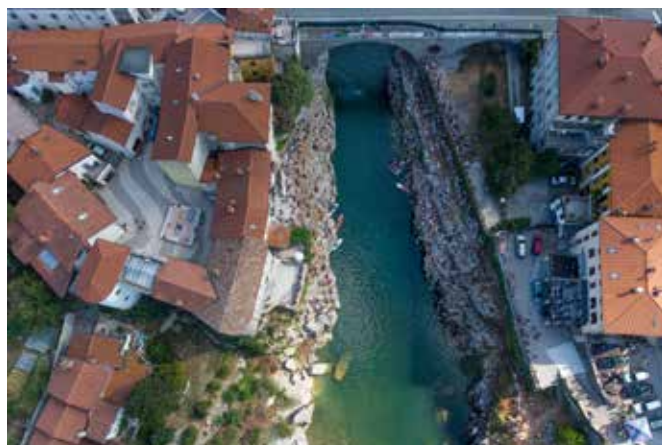

Avtor slike je predsednik KS Kanal Toni Škodnik.

je že uspešno zaključenih: ureditev otroškega igrišča na Morskem, tradicionalne čistilne akcije, zasaditve javnih površin.

Obiščite našo FB-stran Krajevna skupnost Kanal ali nam pišite na e-naslov:

krajevna.skupnost.kanal@gmail.com, sporočajte svoje pobude, mi pa se bomo potrudili, da jih bomo obravnavali in skupaj tudi izvedli.

Odprtje igral v Morskem

Besedilo in foto: Robert Dukšič

V soboto, 27. aprila 2024, smo v Športnem društvu Morsko organizirali prireditev ob odprtju naših novih igral, večnamenskega zidu in zunanje fitnes naprave. Z občine, ki je skoraj v celoti financirala in izvedla naš projekt, sta se

povabilu odzvala župan Miha Stegel in Andreja Nanut, ki je tudi vodila projekt. Krajevno skupnost Kanal je predstavljal njen predsednik Anton Škodnik. Kot predstavnik podjetja Alpacem, ki je kot edini zunanji donator društvu za nakup

igral podarilo 10.000 evrov, se je prireditve udeležil Peter Korenjak.

Zbralo se je kar precej vaščanov vseh generacij, in ko se zberemo Morščani na kup, imamo tudi kaj pokazati. Tako

smo program v celoti izpeljali sami: vse od nagovora in vodenja, recitalov pa do glasbenih in plesnih vložkov. Župan in predstavnik Alpacema sta imela prijetna in povezovalna govora, ob koncu pa smo se vsi z veseljem zadržali še ob okusni gostitvi.

Delovna akcija KS Anhovo - Deskle

Besedilo in foto: Maja Kodolja Cencič

Tudi v letošnjem letu smo v organizaciji Krajevne skupnosti Anhovo - Deskle imeli delovno akcijo urejanja okolja, ki so se ji pridružili lokalna društva in krajanje. Odziv je bil velik, zato smo lahko na več lokacijah polepšali kraje v naši krajevni skupnosti.

Označilo in očistilo se je več zaraščanih pešpoti, odstranila so se vsa suha drevesa in opravil obrez dreves, kjer je bilo to potrebno. Krajanje Robidnega Brega so očistili pešpot in uredili odtoke ter tako

zmanjšali problematiko odnašanja ceste ob deževjih. Urejeni so bili tudi zaraščeni odtoki v Gorenjih Desklah in Ložicah. Na novem igrišču v Desklah so tenisači iz Deskel posadili drevesa. Mladina v Desklah je uredila in očistila obrežje reke Soče. Krajanje Močila so uredili in pokosili zelenico ob poteh in v samem kraju Močila.

V Anhovem so člani Eko društva uredili gredico pred staro trgovino, gredico pod oglasno desko in gredico na začetku Anhovskega ter pokosili zelene površine. Korita pred Kulturnim domom Deskle in po Desklah so urejale pridne roke upokojenk, ki tudi čez leto skrbijo zanje. Uredile so se tudi gredice med bloki, pri zdravstvenem domu in na koncu mosta. V Desklah so poleg tega zaživela nova korita z rožami, ki jih je podaril gospod Ahmeti (slačičarna Aura). V Rodežu so za to, da so vsa cvetlična korita urejena, poskrbeli krajanje, ki zanje skrbijo tudi med letom.

V Gorenjih Desklah so namestili nova igrala, ki jih je otrokom omogočil povečan občinski proračun za krajevne skupnosti, prav tako se je iz povečanega

proračuna uredilo parkirišče pri taborniškem prostoru. V delovno akcijo so bili vključeni tudi taborniki iz Deskel, in sicer so mladi taborniki pomagali na več lokacijah pri urejanju krajevne skupnosti, starejši taborniki pa so poskrbeli za okusen zaključek dneva, saj so za vse udeležence pripravili golaž in polento. Lepo je živeti v urejenem kraju, saj prijetna okolica prispeva k boljši kakovosti bivanja.

Čistilna akcija na Liškem

Katarina Jerončič

Turistično društvo Kolovrat Lig je v soboto, 23. marca 2024, organiziralo čistilno akcijo po vaseh in njihovih lokalnih cestah.

Lepo število udeležencev je pobiralo odpadke ob cestah do Kostanjevice, Britofa, Markičev, proti Goriškim brdom in ob cestah proti Kanalu. Poleg pobiranja odpadkov so očistili in uredili še prostore krajevne skupnosti, mladinski prostor, igrišče, ekološki otok in gredice v vasi.

Omeniti je treba tudi novo pridobitev v središču vasi, in sicer servisno stojalo za kolesarje, ki je postavljeno zraven nek-

danje trgovine. Ideja se je porodila zaradi velikega števila kolesarjev, ki se vsako leto od zgodnjih pomladnih do poznih jesenskih dni peljejo skozi Lig. Sedaj imajo ti na razpolago hitro servisno točko, če bi se na njihovi poti pojavile težave s kolesom.

Čistilna akcija se je zaključila s prijetnim druženjem, ki je potekalo z mislijo in željami, da bi v prihajajočem letu in sezoni, ko se po naših poteh poleg domačinov pelje veliko kolesarjev, motoristov in drugih izletnikov, vsi bolje razumeli, da smeti sodijo v odpadke in ne ob ceste.

Stojalo za kolesa (Foto: Sven Božič)

Skupinska slika (Foto: Janez Melink)

Druženje po končani čistilni akciji (Foto: Metoda Humar)

Prikazovalnik hitrosti v naselju Ložice

Lora Mugerli Žimic, Občina Kanal ob Soči

Javna agencija RS za varnost prometa v okviru projekta »Vi vozite« namenja 15 prikazovalnikov hitrosti v brezplačno uporabo občinam, ki so bile izbrane na podlagi javnega poziva.

Na poziv se je prijavila tudi Občina Ka-

nal ob Soči in bila izbrana. Dogodek ob prevzemu prikazovalnikov hitrosti je potekal v ponedeljek, 11. marca 2024, v izpitnem centru v Ljubljani.

V imenu Občine Kanal ob Soči je prikazovalnik hitrosti prevzel predsednik

Sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu, svetnik Viljem Urbančič.

Prikazovalnik je postavljen v naselju Ložice do konca avgusta. Omejitev hitrosti skozi naselje je 50 km/h.

V imenu Občine Kanal ob Soči je prikazovalnik hitrosti prevzel predsednik Sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu svetnik Viljem Urbančič (na fotografiji šesti z desne). (Foto: AVP Ljubljana)

Postavljeni prikazovalnik hitrosti v Ložicah (Foto: arhiv občine)

MOTO TOČKA

Besedilo in foto: Lora Zimic Mugerli, Občina Kanal ob Soči

V soboto, 20. aprila 2024, so bile izpeljane tradicionalne preventivne dejavnosti s področja motoristov (moto točke). V sodelovanju s policisti je moto točko v Desklah izvedel občinski SPV. Pridružili pa so se tudi člani AMD Gorica. Motoristom so delili preventivne zloženke.

Hvala vsem za sodelovanje in se vidimo spet prihodnje leto.

POLIGON ZA KOLESARJE v okviru dogodka GORIŠKA KOLESARI

Besedilo in foto: Lora Zimic Mugerli, Občina Kanal ob Soči

Podjetje EKOPREN je v skladu z dogovorom pripravilo in izvedlo kolesarski poligon na tradicionalnem dogodku »Goriška kolesari« v organizaciji Turističnega društva Nova Gorica, ki se je odvijal 25. maja 2024, med 10. in 13. uro v Športnem parku Ložice, Občina Kanal ob Soči.

Kolesarji z območji občin Nova Gorica, Kanal ob Soči in Brda so kolesarili po kolesarski poti, ki poteka po območju vseh treh občin. Kolesarjenje je potekalo s startom in ciljem v Kajak centru Solkanu, Občina Nova Gorica. V Športnem parku Ložice se je odvil preventivni dogodek »Varnost kolesarjev«, kjer so se

kolesarji udeležili preizkusa kolesarskih spretnosti na učnem poligonu.

Kolesarjenja se je udeležilo 150 kolesarjev in 40 otrok, ki so se preizkusili na poligonu. Prireditev je bila izvedena v soorganizaciji SPV Kanal ob Soči, SPV Brda in Policijske uprave Nova Gorica. Po priporočilu AVP je organizacijo in izvedbo dejavnosti izvedel partner, nevladna organizacija Zavod EKOPREN, zavod za ekologijo in preventivo pred nesrečami.

Pozdravni nagovor je imel župan Miha Stegel.

Predavanje – ozaveščanje starejših voznikov

Besedilo in foto: Lora Mugerli Zimic, Občina Kanal ob Soči

V prostorih Društva upokojencev Kanal je Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu 12. aprila 2024 organiziral predavanje z naslovom »Ozaveščanje starejših voznikov in seznanitev s spremembami prometnih predpisov, posebnostmi novejših infrastrukture in tehničnimi novostmi na vozilih«.

Predavanje in praktični del sta izvedla

predstavnik Policijske uprave Nova Gorica in Šole vožnje POB.

Zahvaljujemo se vsem, ki so predavanje omogočili: DU Kanal, PP Nova Gorica ter Šoli vožnje POB.

V zavetišču za brezdomce

Klara Golja, Občina Kanal ob Soči, foto: arhiv občine

V aprilu se je Občina Kanal ob Soči udeležila dogodka v prostorih zavetišča za brezdomce v Novi Gorici. Dogodek se je odvijal v počastitev svetovnega dneva zdravja. Zaposleni in brezdomci so predstavili devet let obstoja zavetišča, predstavili zgodbe, ki jih hočeš nočeš piše življenje.

Občina Kanal ob Soči sofinancira zavetišče za brezdomce. Na ta način, čeprav primakne le kamenček v mozaik, prispeva k boljšemu življenju ljudi. Lepo bi bilo, da bi bilo takšnih potreb čim manj.

Vse pohvale soustvarjalcem zavetišča.

Nov humanitarni center Rdečega križa v Novi Gorici

Klara Golja, Občina Kanal ob Soči, foto: Primorski val

Občina Kanal ob Soči se je udeležila odprtja humanitarnega centra Rdečega kri-

ža. Območna enota RK NG, ki pokriva občino Nova Gorica, Šempeter Vrtojba,

Renče - Vogrsko, Miren Kostanjevica, Brda in Kanal ob Soči, je 30. maja 2024 v Novi Gorici odprla nov humanitarni center Rdečega križa. V novo stavbo (Bidovčeva 2, Nova Gorica) se bo preselil celoten RK. Tu bodo izvajali vadbe, tečaje, izpite prve pomoči, krvodajalske akcije, programe pomoči za socialno ogrožene, ozaveščanje o zdravem načinu življenja, opolnomočenje, zdravstveno preventivo in druge dejavnosti.

Občina Kanal ob Soči je sofinancirala izgradnjo novega humanitarnega centra, letno pa sofinancira delovanje ter programe RK-ja.

DAN ZA SPREMEMBE – NAJBOLJ ZLATA JE PROSTOVOLJSKA LOPATA

Klara Golja, Občina Kanal ob Soči, foto: arhiv občine

V soboto, 6. aprila 2024, je na pobudo Slovenske filantropije potekala že 15. vseslovenska prostovoljska akcija Dan za spremembe. Namen je bil povezati številne udeležence po celi Sloveniji pri grajenju odpornejših skupnosti, spodbu-

janju državljanov k aktivnemu odzivu na potrebe svoje skupnosti in ustvarjanju priložnosti.

Občina Kanal ob Soči je organizirala dogodek 4. aprila v Hiši dobre volje v

Desklah in povabila k sodelovanju vse prostovoljce, občane, ki kakor koli dodajajo kamenčke v mozaik pomoči drugim. Program smo oblikovali v sodelovanju s Centrom za krepitev zdravja Nova Gorica, Tincami ter plesno skupino g. Val-

terja Reščiča. Uvodne besede je podala podžupanja ga. Valentina Humar, program je oblikovala in vodila strokovna sodelavka Klara Golja.

Da je prostovoljna lopata zlata, je še kako res, kajti zlata in več je vredno vse, kar človek da, podari, naredi, ker misli, da nekdo potrebuje, da je za življenje vseh dobro.

Individualizem, krize in velike družbene spremembe so izzivi, v katerih družbeni sistemi ne dosegajo zmoglosti, da bi pokrili vse potrebe, ki zaradi tega nastajajo. Zdrava solidarnost in socialna interakcija sta nujno potrebni za izboljšanje življenja posameznika, graditev boljše skupnosti in sožitje med ljudmi.

Darilo Občine Kanal ob Soči prostovoljcem

Besedilo in foto: Barbara Fajdiga Perše, Občina Kanal ob Soči

V soboto, 15. junija 2024, smo se na Kontradi s koncertom Giannija Rijavca simbolično zahvalili vsem prostovoljcem, ki v naši občini nesebično poklanjajo svoj čas za skupno dobro. Župan se je v svojem zahvalnem nagovoru spomnil tudi vseh, ki prostovoljno pomagajo tiho, stran od oči javnosti, in so podpora prijateljem, sosedom, znancem. Vsa ta prijazna dejanja, četudi morda neopažena, bogatijo našo skupnost in jo delajo prijetno za življenje. Kot je še poudaril, je bil večer zahvala za vse opravljeno prostovoljsko delo in obenem spodbuda ter prošnja, da tako srčno nadaljujete tudi v prihodnje.

G. Rijavec je bil navdušen nad publiko in našim čudovitim koncertnim prizoriščem.

Ob zaključku smo se družili v Gotski hiši in okrepčali z dobrotami s kmetije Pr' Lukčevih.

Štirideset let vzgoje za ustno zdravje na Goriškem

Lijana Jurečič, foto: Dominika Slokar de Lorenzi

Vsaka pot se začne s prvim korakom. Kako daleč pa nas bo popeljala na začetku, običajno ne vemo. Ko je pred 40 leti prim. Rafael Podobnik, dr. dent. med., specialist ortodont, z Ireno Kodrič, dipl. med. sestro, začel razvijati idejo, da bi bilo pomembno otroke naučiti pravilne ustne higijene in jih spodbujati k njej, verjetno ni pričakoval, da bo po 40 letih to še vedno krasen vzor sodelovanja med zdravstvom in šolstvom. Akciji Čisti zobje ob zdravi prehrani, ki jo je v Ljubljani začela prim. Denišlič, se je Gorica

pridružila le leto kasneje. Ireni Kodrič se je po nekaj letih pridružila Zvona Brezavšček, dipl. med. sestra, kajti število sodelujočih šol se je hitro povečevalo in dela je bilo samo za eno preveč. Danes temelji ostajajo povsem enaki: strokovnost, sodelovanje in spoštovanje. Vedno s ponosom poudarimo, da v naši regiji sodelujejo vsi vrtci, osnovne in podružnične šole, pa tudi šola z nižjim izobrazbenim standardom. Otroci, ki imajo ob vseh nenapovedanih obiskih preventivnih sester, ki jih je običajno osem v šolskem letu, zelo čiste zobe in dobijo točko, na koncu leta še vedno prejmejo broško. Letos je bilo od 4042 sodelujočih otrok 2014 prejemnikov brošk. Nagradimo tudi tiste posameznike, ki imajo celotno obdobje osnovne šole čis-

te zobe, letos jih je bilo 34. Tokrat zaradi vmesnega obdobja epidemije covid-19 izjemoma sedem- in osemletni zmagovalci. Obdobje epidemije je zahtevalo hitro prilagoditev novonastali situaciji in naši preventivni sestri Jasmina Komel in Nelida Casarsa sta se izvrstno vključili in s pomočjo e-učilnice in pripravili filmčke, ki si jih vedno lahko ogledate na spletni strani ZDZV Nova Gorica. Vsako leto pripravimo zaključno prireditev v Kulturnem domu Nova Gorica, ki se je udeležijo zmagovalni razredi vseh sodelujočih šol. Nagrade podelimo tudi najbolj prizadevnim učiteljicam in učiteljem.

Jasmina Komel in Nelida Casarsa sta svoje delo pritegnili tudi pravljичne ju-

nake: miško Zaro, Jana in Lenčo, zobkopalčka Venčeslava, miško Rozalino, ki pomagajo k večji motivaciji otrok. Od marca 2024 pa delo preventivne skupaj z Jasmino Komel opravlja Matic Leban. Prav posebno nagrado pa prejme zmagovalni razred, ki je letos 8. b iz Osnovne šole Kanal, njihova razredničarka je Dominika Slokar de Lorenzi. Ob sodelovanju OŠ Kanal in Občine Kanal so se udeležili zaključne prireditve v Ljubljani, kjer so preživel prav lep dan.

Zagotovo so bili starši današnjih zmagovalcev med prvimi generacijami zobozdravstvene preventive. Kdove, morda pa ima kdo doma še spravljen broško iz tistega časa.

Valentin Stanič na odru občinske proslave

Primož Božič, foto: Damijan Simčič – ZOSO

Občinska proslava oziroma slavnostna seja ob občinskem prazniku je bila letos

tematsko posvečena 250-letnici rojstva duhovnika, pesnika in alpinista Valenti-

na Staniča, čigar datum smrti (29. april) je tudi občinski praznik. Na proslavi so podelili naziv častnega občana, nagrado in dve priznanji Občine Kanal.

Rdečo nit letošnjega kulturnega programa je narekovala 250. obletnica rojstva preroditelja, človekoljuba in alpinista Valentina Staniča. V štirih točkah si je program zadal predstaviti nekatere, a še vedno ne vseh, plati Staničevega življenja.

Z uporabo izvirnega Staničevega pisanja, besed nekaterih njegovih sodobnikov in tudi namensko spisanega gradiva smo skušali pripravljavci programa občinstvu približati Staničev lik, delo, ne nazadnje pa tudi zgodovinski čas.

Staniča so v različnih življenjskih vlogah in obdobjih upodabljali Primož Božič,

Martin Gerbec in Simeon Kodolja, ob njih pa so, v soglasju s posamezno točko, v programu sodelovale različne kulturne skupine: fantje iz MePZ Jože Srebrnič, pevski zbor OŠ Deskle z zborovodjo Katarino Glažar, Karin Gabrijelčič z recitacijo pod mentorstvom Mojce Petelin in Folklorna skupina Kal nad Kanalom s točko plesa ob župnijskem prazniku.

Program je povezovala Laura Skrt, utemeljitve je brala Barbara Filej. Koncept proslave, ki je stremel k večplastnemu povezovanju najrazličnejših skupin, ki delujejo na področju kulture, je pobuda Primoža Božiča, ki pravi, da je bila »to proslava Kanalcev v poklonom Kanal-cem, tako častnim kot dejanskim«.

DR. BOŽIDAR DEBENJAK, ČASTNI OBČAN OBČINE KANAL OB SOČI

Doktorju Božidarju Debenjaku, častnemu občanu Občine Kanal ob Soči, ob prejemu naziva čestital župan Miha Stegel.

Doktor Božidar Debenjak je upokojeni zaslužni profesor Univerze v Ljubljani, prevajalec in slovaropisec. Na ljubljanski Filozofski fakulteti je bil od 70. let prejšnjega stoletja vodilni slovenski marksistični filozof, na Slovenskem je uvedel intenzivni študij nemškega klasika Georga Wilhelma Friedricha Hegla, čigar najpomembnejša dela je v slovenščino tudi prevajal.

Po upokojitvi je sodeloval v programu Delavsko-punkerske univerze, od 1996 je angažiran v Slovenskem protestant-

skem društvu Primož Trubar. Prevajal in komentiral je spise Martina Luthra, predvsem v odnosu do Luthrove kritike porajajočega se kapitalizma.

Kot prevajalec ali urednik se je loteval strokovno zahtevnih besedil ter jih večkrat pospremil s študijami in kritičnim aparatom. Prevajal je marksistične klasike, skupaj z ženo in sinom je avtor dveh slovarjev ter soavtor monumentalnega prevoda Slave vojvodine Kranjske Janeza Vajkarda Valvasorja. Za ta prevod je leta 2014 ob ženi Doris in sinu Primožu prejel red za zasluge Republike Slovenije.

Njegova bibliografija obsega več kot 300 enot, kljub visoki starosti, 7. maja letos je dopolnil 89 let, se s prispevki še vedno oglašča v slovenskem dnevnem časopisju. Božidar Debenjak je poskrbel za podpis ustrezne notarske listine z namenom, da zapuščina, ki jo je Riko Debenjak po smrti zapustil rojstnemu kraju, tudi dejansko ostane v Kanalu kot kulturna dediščina in trajna zbirka Galerije Rika Debenjaka.

Osebnostno je daroval tudi več drugih slikarskih del, ob tem pa tudi številne osebne predmete in dokumente Rika Debenjaka, ki so obiskovalcem na ogled v spominski sobi. Večino podarjenega arhivskega gradiva hrani Pokrajinski arhiv v Novi Gorici.

Delovanje doktorja Božidarja Debenjaka še ni sklenjeno in je v marsičem lahko zgled države javnega intelektualca. Za

njegov prispevek k materialni kulturni dediščini Galerije Rika Debenjaka mu Občina Kanal podeljuje naziv častnega občana.

ZORAN JERONČIČ, PREJEMNIK NAGRADE OBČINE KANAL

Mladostna leta Zorana Jerončiča so bila zaznamovana s športom – začelo se je z nogometom, kjer je bil med soustanovitelji Nogometnega kluba Korada iz Liga. Z ekipo je opravil številna gostovanja, tudi v Italiji, kar v tedanjih časih ni bilo samoumevno.

Preizkusil se je tudi v atletiki, dokler ni nazadnje pristal v odbojki, v kateri je kot igralec deloval ravno dovolj časa, da je ta šport vzljubil in se kasneje posvetil sodniški in trenerski karieri.

Sodil je tekme najvišje ravni v slovenski ligi, nato pa je po prvem trenerskem seminarju začutil, da je to tisto, kar ga najbolj osrečuje in izpopolnjuje.

Dve desetletji je vodil slovenske klube v matici in zamejstvu, kjer je v tem času pustil neizbrisen pečat. Njegov pristop do dela in znanje sta ga kot pomočnika trenerja pripeljala celo na klop italijanskega prvoligaša Adriavolley iz Trsta, kjer se je spoznal največja italijanska trenerska in igralna imena tistega časa.

Poleg klubskih je spoznal tudi reprezentančno klop ženske kadetske, mladinske in članske reprezentance. Znanje je začel

Prejemnika priznanja, nagrade in naziva (z leve proti desni): Klub keramikov Kanal, zanj predsednica Nika Šimac, Helena Simič, Zoran Jerončič in dr. Božidar Debenjak

deliti tudi prihodnjim odbojgarskim trenerjem, spoznali so ga študenti Fakultete za šport v Ljubljani in slušatelji več kot stotih seminarjev v Sloveniji, Italiji, na Hrvaškem in celo v Belorusiji. Danes velja za enega največjih slovenskih odbojgarskih strokovnjakov in se kot tak oglašava v slovenskih in italijanskih medijih.

Skupaj z očetom Francem ga je spoznalo tudi bralsko občinstvo, v tandemu sta izdala pet knjig o Kanalskem Kolovratu in njegovih prebivalcih, predvsem pa o zgodbah, ki jih je tamkaj spletlo resnično in fantastično življenje.

Po smrti očeta nadaljuje ohranjanje in predstavljanje dediščine etnološko-vojaško-rezbarskega muzeja v Melinkih, ki ga z iskrenim navdušenjem pokaže zainteresiranim obiskovalcem.

Zoran Jerončič je s svojim strokovnim delom na področju športa, domoznastva in medijev glas o domačem kraju in občini ponesel daleč čez njene meje, za kar mu Občina Kanal podeljuje občinsko nagrado.

HELENA SIMČIČ, PREJEMNICA PRIZNANJA OBČINE KANAL

Helena Simčič je že 25 let članica Mešanega pevskega zbora Jože Srebrnič iz Deskel, še dlje pa domačega cerkvenega pevskega zbora. Leta 2006 je postala predsednica Mešanega pevskega zbora Jože Srebrnič in svoje poslanstvo predano in odgovorno opravlja že 18. leto.

S preprostostjo, odprtostjo in pozitivnim razmišljanjem povezuje vse člane zbora in pomembno vpliva na vzdušje in medsebojne odnose med pevci. Kot predsednica si ves čas prizadeva, da se mu pridružujejo novi pevci, in tako je odigrala ključno vlogo pri njegovem pomlajevanju.

Odlikuje jo občutek za lepo, s svojimi predlogi sooblikuje vizualno podobo zbora, ki je zanjo pomemben kamenček v mozaiku vsakega nastopa. Aktivno si prizadeva, da zbor sodeluje na različnih prireditvah tako v domači občini kot zunaj, se udeležuje pevskih revij ter povezuje z drugimi pevskimi sestavi, kar pripomore k ugledu in prepoznavnosti sestava.

Skupinska fotografija s častnim občanom dr. Božidarjem Debenjakom

V sezonah od 2017/2018 do 2022/2023 je v predstavi Trojanke sodelovala s Slovenskim narodnim gledališčem, s katerim je ime Občine Kanal ob Soči ponesla v druga slovenska in evropska gledališča. Zaradi vsestranskega in aktivnega delovanja v zboru in pomembnega prispevka k razvoju pevske kulture ji Občina Kanal podeljuje priznanje.

KLUB KERAMIKOV KANAL, PREJEMNIK PRIZNANJA OBČINE KANAL

Letos mineva 30 let od osnivanja prve organizirane skupine keramikov v Kanalu, ki se je leta 1994 pod imenom Klub keramikov ustanovila kot sekcija Prosvetnega društva Soča Kanal. Od leta 2022 klub deluje kot samostojno društvo.

Klub keramikov so ustanovitelji, Ferdo in Darja Žorž, Alenka Gololičič in Andreja Krpan, osnovali kot nadaljevanje šole keramike, s čimer so želeli nadaljevati razvoj na tem področju. Danes združuje člane iz Občine Kanal, pa tudi iz Nove Gorice, Tolmina, Goriških brd in s Krasa.

V tem času so organizirali vrsto razstav in izobraževanj s področja keramike, članstvo, ki je z leti raslo, pa je doseglo zavidljivo stopnjo obrtnega znanja in umetniške oblikovne zmožnosti.

Od leta 2012 razstavljajo v lastnih prostorih Galerije Keramost, enkrat letno se člani predstavijo na tradicionalni letni

razstavi v Galeriji Rika Debenjaka, od leta 2021 pa klub organizira tudi festival keramike Kerafest z domačimi in tujimi razstavljalci.

Klub keramikov Kanal skrbi za ohranjanje spretnosti izdelave umetniških in uporabnih izdelkov iz keramike ter prepoznavnost Kanala na slovenskem in mednarodnem zemljevidu mest s kakovostnim keramičnim izročilom, za kar mu Občina Kanal ob Soči podeljuje priznanje.

Izšel je katalog Riko Debenjak, grafični virtuoz, Stalna zbirka del Galerije Rika Debenjaka, Kanal ob Soči, Tatjane Pregelj Kobe, urednice Milice Zimic. Založila in izdala Galerija Rika Debenjaka in Prosvetno društvo »Soča« Kanal, Kanal ob Soči, 2023. Katalog je nastal v okviru projekta »Preplet kulturne dediščine dolina Soče«.

Električni samokolnici Karjoli zlato priznanje za inovativnost

Uredništvo, foto: GZS, Severno Primorska gospodarska zbornica, Nova Gorica, Tadej Kreft

Na GZS Severno Primorski gospodarski zbornici, Nova Gorica, so 18. junija 2024 na 22. svečani podelitvi priznanj za najboljše inovacije severnoprimske regije 2024 podelili priznanja najboljšim inovatorjem v regiji. Sodelovalo je več kot 100 inovatorjev iz 13 podjetij s 16 inovacijami. Podelili so 11 srebrnih in pet zlatih priznanj. Podjetje Blockhapp, d. o. o., PE Levpa, je za intuitivno električno samokolnico Karjolo prejelo zlato priznanje med najboljšimi inovatorji v regiji. Nagrajeno je bilo tudi podjetje Alpacem Cement, d. d., Razvoj cementa CEM II/C-M, ki je prejelo srebrno priznanje.

Intuitivna električna samokolnica Karjola (Blockhapp, d. o. o., PE Levpa) se je z zlatim priznanjem uvrstila v tekmovanje za najvišje nagrade na nacionalni ravni, ki bodo podeljene na Dnevu inovativnosti 10. septembra 2024 v Brdu pri Kranju.

Iskreno čestitamo!

ZLATO PRIZNANJE NACIONALNI NIVO

Blockhapp, d. o. o., PE Levpa

Intuitivna električna samokolnica Karjola

Pametna električna samokolnica Karjola

s pomočjo naprednega krmiljenja samodejno prilagodi dodano moč motorja zahtevam terena, samodejno zmanjša hitrost v ovinku ter zavira pri spustu. Uporaba je zato preprosta in udobna. Vozi se kot navadna samokolnica, brez pritiskanja gumbov ali ročic na ročajih. Je dobro uravnotežena zaradi nizke pozicije baterij. S pomočjo inovativnega nosilca jo je možno preprosto prevažati na avtomobilski kljuki. Prejet evropski patent.

Ekipa: mag. Marko Makarovič

(Vir: GZS Severno Primorska gospodarska zbornica, Nova Gorica)

Mag. Marko Makarovič, Blockhapp, d. o. o., PE Levpa, je prejel zlato priznanje za inovacijo Pametna električna samokolnica Karjola.

Skupinska z nagrajenci

Društvo podeželske mladine Primorske

Nina Levpušček Melinc, foto: arhiv DPM Primorska

Zveza slovenske podeželske mladine (ZSPM), katere glavni namen je bil zblíževati in povezovati kmete, mladino ter stroko, se je oblikovala hkrati z Zvezo slovenske kmečke mladine (ZSKM), ki je nastala kot odmev na nevzdržne razmere kmetijstva v času pred osamosvojitvijo.

Leta 2019 je tudi na Primorskem začelo delovati Društvo podeželske mladine, ki je razširjeno na območje od Bovca pa do obalnih občin, največ članov prihaja iz Vipavske doline. Društvu predseduje

Martin Žbogar in šteje blizu 90 članov, od tega je pet članov iz Občine Kanal. Namen društva je medsebojno povezovanje mladih kmetov in mladih, ki živijo na podeželju, da bi se družili in iskali skupne rešitve v kmetijstvu.

Da postaneš član društva, moraš zadošiti dvema meriloma, in sicer da si star med 15 in 40 let ter da na kakršen koli način čutiš pripadnost do podeželja. To pomeni, da društvo med seboj ne povezuje samo mlade s kmetij, ampak vse mlade podeželane.

Člani Društva podeželske mladine Primorske se srečujejo na letnem občnem zboru in med koledarskim letom na raznih dogodkih, ki jih sami organizirajo, kot so vinske degustacije, obiski drugih društev podeželske mladine po celotni Sloveniji, s katerimi pa se srečujejo tudi na raznih tekmovanjih in igrah.

Članice ZSPM so razdeljene na 11 regij po celotni Sloveniji in vsaka regija lahko na osrednje državne igre pošlje le določeno število ekip, odvisno od tega, koliko društev je v posamezni regiji. V primorski regiji sta dve društvi, poleg DPM Primorska še DPM Vrsnik - Ledine, in na letošnjih regijskih kmečkih igrah na Banjšicah sta se med seboj pomerili za vstopnico na državne kmečke igre. Regijsko tekmovanje na Banjšicah je organiziralo DPM Primorske z Martinom Žbogarjem na čelu, državne igre pa Zveza slovenske podeželske mladine

in društvo, ki je preteklo leto zmagalo. Osrednji del obeh tekmovanj je namenjen sproščnemu medsebojnemu pomerjanju v različnih igrah, kot so: košnja, grabljenje sena in razne spretnostne igre, povezane s kmečkim življenjem, predvsem pa druženju. Letošnje državne igre so se odvijale na Štajerskem, v Hotunjah pri Šentjurju, kjer so člani Društva podeželske mladine Primorske zasedli odlično deveto mesto. Vzporedno z igrami je potekal bogat spremljevalni program z ogledom in demonstracijo kmetijske mehanizacije, srečelovom, plesom z ansamblom ter podelitvijo nagrad najboljšim v kmečkih igrah.

Predsednik DPM Primorske Martin Žbogar opominja, da se mladi premalo zavedajo, kakšen privilegij je v današnjem prehitrem tempu živeti na podeželju. Bolj se tega zavedajo otroci, ki prihajajo iz kmečkega okolja, kot pa vr-

Martin Žbogar, predsednik Društva podeželske mladine Primorska

stniki na podeželju, katerih starši se ne preživljajo s kmetijskimi dejavnostmi. Žbogar vabi v društvo še več mladih, predvsem srednješolcev, ki se še iščejo med različnimi poklici.

LAS Dolina Soče

Krepitev lokalne verige z lokalno pridelano hrano

Besedilo in foto: Posoški razvojni center Tolmin

Zadnja leta se veliko govori o lokalni pridelavi in potrošnji oziroma lokalnih prehranskih verigah. Ob tem se dviguje tako zavest potrošnikov o prednostih lokalne hrane kot tudi v podjetjih, v katere se lahko vključujejo lokalni prehranski proizvodi. Po drugi strani pa obseg kmetijske pridelave in priraje stagnira. Prav zaradi tovrstnega gibanja se je konec leta 2021 oblikovala projektna ideja o vzpostavitvi pogojev za EKO regijo Biosfernega območja Julijske Alpe (BO JA).

Leta 2022 odobreni projekt EKO regija BO JA svoje dejavnosti izvaja na obmo-

čju 11 občin: Bled, Bohinj, Bovec, Gorenje, Jesenice, Kanal, Kobarid, Kranjska Gora, Radovljica, Tolmin in Žirovnica. S svojim širokim naborom dejavnosti je povezal deležnike različnih panog: zadruge, osnovne šole, občine, razvojne agencije, ekološke kmetije, obrate HoReCa* itd. in zanje prejel približno 196.000 evrov nepovratnih sredstev iz *Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja* (EKSRP). V projekt, ki se izvaja pod okriljem *Posoškega razvojnega centra* (PRC), je vključenih 24 partnerjev z območja dveh lokalnih akcijskih skupin *LAS Dolina Soče* in *LAS Gorenjska košarica*.

Povezovanje in sodelovanje sta ključ do uspeha

Izhodišče projekta se navezuje na pilotni model, ki povezuje tri nosilne stebre območja: turizem, kmetijstvo in naravovarstvo. Pri tem se naslanjamo predvsem na povezovanje in sodelovanje ključnih deležnikov, vzpostavljanje novih tržnih poti, pospeševanje prestrukturiranja s konvencionalnega na ekološko kmetovanje, vključevanje ekološko pridelane hrane in vzpostavljanje ekoloških menijev v javnih obratih in ustanovah, izvedbe mikropilotnih projektov ipd. Ker smo želeli spoznati izzive in dejansko stanje na tem področju, smo se že kmalu

po začetku projekta odpravili na teren, kjer smo izvedli številne izobraževalne in praktične delavnice na temo žive kuhinje s hranljivimi, lokalnimi sestavinami za prebivalce in osnovne šole. Vzpostavili smo skupnostni učni vrt na Logu in devetčlansko strokovno delovno skupino, katere predstavniki prihajajo iz razvojnih agencij, zadrug, združenj ekoloških kmetov, ekoloških kmetij, Kmetijsko gozdarske zbornice, Triglavskega narodnega parka, občin itd. Sledila je nadgradnja digitalne platforme za naročanje in distribucijo lokalnih pridelkov in izdelkov med lokalnimi ponudniki in obrati HoReCa. Poleg tega smo vzpostavili delovno mesto v predelovalnem obratu v Drežnici z namenom pospeševanja prodaje in promocije suhomesnatih izdelkov iz mesa drobnice ter izvedli skupne prireditve, kot so: Eko praznik v Tolminu, Veseli december na tržnici Tolmin, Izmenjava sadik in Festival alpskega cvetja, pri čemer smo poudarek namenili lokalno pridelani in predelani hrani ter kulinariki.

Kakšne potrebe zaznavamo na terenu

Kot se je izkazalo, povpraševanje po lokalni, sezonski in ekološki hrani pri potrošnikih iz leta v leto narašča, medtem ko je lokalne ponudbe s hrano na BO JA zelo malo. Trgovske police se še vedno

šibijo pod uvoženo in nizkokakovostno hrano, ki je za nameček ovrednotena s pretiranimi cenami. Delo na terenu pa je pokazalo tudi na to, da si vse več ljudi želi izobraževanja na področju lokalne samooskrbe, pridelave, predelave, priprave in uporabe ekološke hrane v kulinariki.

Kako naprej

Če želimo v čim večji meri zagotavljati samooskrbnost znotraj omenjenega območja, bomo morali poleg mesa, mleka in mlečnih izdelkov pozornost usmeriti tudi na gojenje zelenjave, jagodičevja, začimb, zelišč, gob ipd. Skratka vsega, po čemer povprašujejo tako potrošniki kot obrati HoReCa. Ob tem se bo treba nagniti na potencialne in obstoječe lokalne ponudnike, kmete in druge zainteresirane. K sreči že obstajajo posamezniki in skupine, ki jim je uspelo najti poslovne modele, s pomočjo katerih razvijajo svojo dejavnost s področja kmetijstva in prehrane.

Za večji uspeh in širšo vključitev pa je nujen nov pristop, zato smo se v sodelovanju s Turizmom Bohinj odločili, da projekt nadgradimo v sklopu intervencije Regijski pristop povezovanja lokalnih proizvodov s poudarkom na ekoloških proizvodih, ki jo navaja Strateški načrt

skupne kmetijske politike. Naša želja je, da vzpostavimo dolgoročni sistem, kjer bosta na enem mestu zbrana ponudba in povpraševanje po kmetijskih pridelkih ter živilskih proizvodih. Na ta način bomo lahko obstoječim in potencialnim pridelovalcem ter kupcem omogočili neposredno povezavo med različnimi dejavnostmi in glavnimi akterji.

Pričakujemo nadgradnjo projekta

Na Posoškem razvojnem centru si že vrsto let prizadevamo, da bi se razmere na področju ponudbe lokalnih pridelkov in izdelkov v regiji izboljšale. Zato pa so nujni bistveni premiki pri organizaciji pridelave in priraje, trženju in logistiki. Zato bo prav te vsebine obravnaval nov projekt *Biosferno območje Julijske Alpe – 100 % lokalno za krepitev lokalne verige z lokalno pridelano hrano*, ki ga bomo prijaviteli na javni razpis Regijski pristop povezovanja lokalnih proizvodov s poudarkom na ekoloških proizvodih, ki ga bo predvidoma razpisalo kmetijsko ministrstvo.

Zato že sedaj vabimo vse, ki se vidite v tej prehranski verigi, da izrazite svoje zanimanje. Za dodatne informacije vabljeni v pisarno LAS Dolina Soče, ki deluje pod streho PRC, lahko pa stopite v stik z nami tudi po telefonu na številko: 05 384 15 07 ali nam pišete na: greta.lizabeta.crnilogar@prc.si.

Greta Lizabeta Črnilogar, vodja projekta, Posoški razvojni center

Opomba:

* *HoReCa: Gre za sektor oziroma vejo industrije, povezane s hoteli, restavracijami in kavarnami (cafe), ki je svoje ime dobila prav iz prvih črk zgoraj označenih besed. V to industrijsko verigo poleg omenjenih obratov in osebja (vodilnega, strežnega) sodijo tudi dobavitelji opreme, hrane ter pijače.*

Festival pohodništva Dolina Soče 2024

Andreja Jurkovič, Turizem Dolina Soče

Dolina
Soče

Kljub toplim poletnim dnevom se misli občasno že poigravajo z jesenjo, časom, idealnim za pohodniške podvige in čudovite razglede. Letos bo tradicionalni Festival pohodništva Dolina Soče 2024 potekal **od 13. septembra do 13. oktobra**.

bra, in sicer na območju štirih posoških občin (Bovec, Kobarid, Tolmin in Kanal ob Soči). Nekatere pohodniške poti vas lahko zapeljejo tudi na drugo stran meje, v Benečijo.

Različni pohodi za vse generacije

Festival pohodništva bo zajemal različne organizirane pohode. Nekateri bodo primerni za družine, spet drugi za zahtevnejše ljubitelje gora. Tudi v okolici Kanala je še veliko zanimivih poti, ki jih

je lepo obiskati v jesenskem času. Pod vodstvom izkušenih vodnikov boste lahko odkrivali lepote narave, spomenike preteklosti in raznovrstne poti. Vse skupaj pa bodo zaokrožili odlična lokalna kulinarika in prijazni domačini.

Razstave, muzeji in predavanja

Poleg pohodov si boste lahko ogledali tudi razstave, obiskali muzeje in se udeležili zanimivih predavanj. Festival pohodništva je priložnost za učenje, spoznavanje naravne in kulturne dediščine ter odlično preživeti čas v naravi.

Program se do septembra še nadgrajuje, zato si označite datume v koledarju in natančen program preverite na: www.soca-valley.com/festival-pohodnistva.

Na poti Juliana Trail (Foto: Žiga Koren, arhiv Doline Soče)

Lanski pohod Po poteh starovercev (Foto: arhiv Doline Soče)

NAŠ VALENTIN STANIČ

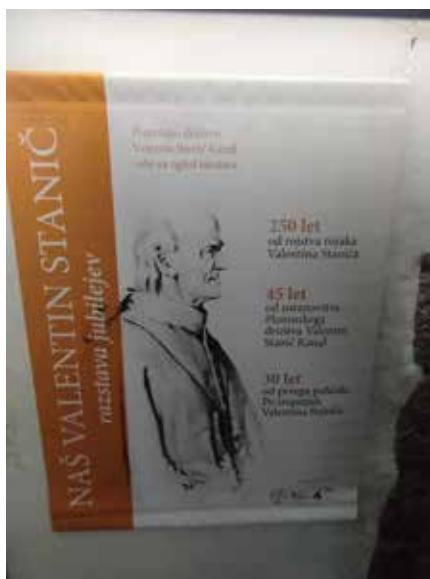
Uredništvo, foto: arhiv ZTKMŠ Kanal in uredništvo

V petek, 5. aprila 2024, je v Galeriji Rika Debenjaka potekalo odprtje razstave »**Naš Valentin Stanič, razstava jubilejev: 250 let od rojstva rojaka Valentina Staniča, 45 let od ustanovitve Planinskega društva Valentin Stanič Kanal in 30 let od prvega pohoda Po stopinjah Valentina Staniča**«.

Pred odprtjem je potekalo predavanje zgodovinarja Roberta Devetaka o

Dr. Robert Devetak je predaval o začetkih organiziranega pohodništva na območju današnje Občine Kanal ob Soči, 5. 4. 2024

Z razstave v Galeriji Rika Debenjaka, 5. 4. 2024

začetkih organiziranega pohodništva na območju današnje Občine Kanal ob Soči. Po predavanju je imel govor predsednik Planinskega društva Valentin Stanič Kanal Luka Jurca. Člani Planinskega društva Valentin Stanič Kanal so razstavo pripravili v sodelovanju z Goriškim muzejem Kromberk - Nova Gorica in Goriško knjižnico Franceta Bevka Nova Gorica. Ta je sodelovala z gostujočo priložnostno razstavo »Valentin Stanič, 250-letnica rojstva«, Goriški

muzej Kromberk - Nova Gorica pa s štirimi video projekcijami. Vodja projekta je bil Janez Gradišar, razstavni koncept je pripravila Darja Skrt, izbor in ureditev vsebin za razstavo sta bila delo Kristine Blažič Stegel. Besedila so prispevali Jože Medvešček, Simon Prinčič, Luka Jurca, Kristina Blažič Stegel, fotografije pa Lara Čebtron, Blanka Černe, Nenad Djermanović, Robert Gorjan, Klavdij Kofol, Jože Medvešček, Marjan Nanut, Simon Prinčič, Marko Valentinčič, Katja Žagar in Planinski muzej Mojstrana.

Razstavo so omogočili Prosvetno društvo Soča Kanal, ZTKMŠ Kanal in Občina Kanal ob Soči. Na ogled je bila do 14. maja.

Dan za odprtjem razstave, v soboto, 6. aprila, je potekal v čast veliki osebnosti spominski pohod, tokrat **tradicionalni 29. pohod Po stopinjah Valentina Staniča**, ki poteka iz Solkana po grebenu

Sabotina (609 metrov) do Vrhovelj (420 metrov) v Goriških brdih in čez Korado (812 metrov) po Kanalskem Kolovratu v Kanal ob Soči, kjer je bila zaključna prireditvev.

Tradicionalni 29. pohod Po stopinjah Valentina Staniča, Kontrada Kanal, 6. 4. 2024

Znanstveni članek o zgodovini Bodreža, objavljen v znanstveni reviji Kronika

Uredništvo

Dr. Robert Devetak je skupaj s študentom zgodovine Urbanom Makoričem, doma iz Bodreža, pripravil znanstveni članek o zgodovini Bodreža z naslovom **Domoznanski pregled območja katastrske občine Bodrež v 19. in začetku 20. stoletja**, objavljen v znanstveni reviji Kronika.

»Prispevek obravnava več različnih vidikov preteklosti območja katastrske občine Bodrež na podlagi časopisnih, tiskanih in arhivskih virov ter literature. Gre za domoznanski pregled manjšega območja, ki

leži na zahodnem robu Banjske planote, poselitev pa je osredotočena na vas Bodrež in bližnji zaselek Loga. V prvem delu je predstavljen geografski opis območja. Sledijo poglavja o demografskih značilnostih, razvoju naselij in gospodarstvu. Zaključni del je namenjen prvi svetovni vojni, begunstvu, ki so ga izkusili vaščani, uničenju in opustošenju vasi« (Robert Devetak, Urban Makorič, v: Kronika 72, str. 341).

Povezavo na članek o zgodovini Bodreža najdete v istoimenski novici, objavlje-

ni na portalu MojaObčina.si, Kanal ob Soči.

Dr. Devetak bo 21. septembra 2024 na dogodku Goriška literarna pokrajina v Novi Gorici predstavljal življenje in delo Valentina Staniča. Na mednarodni konferenci, ki bo oktobra, pa so sprejeli njegov referat o Staničevem delu na področju pomoči živalim. Predavanje in članek, ki bo nastal na podlagi referata, bosta v angleškem jeziku.

ENAJSTI KRESNI VEČER Park Pečno Kanal, 22. junij 2024

Lijana Jurečič, foto: Primož Kožuh

Tudi letos smo vključili dva najprepoznavnejša elementa tega praznika narave: to sta ogenj in praprotno seme. Zakurili smo kres in dali soncu dodatno

moč, da še čim več časa preganja temo.

Drugi simbol kresnega večera je praprotno seme. Obstajajo številne legende o

čarobnih lastnostih praprotnih semen v času poletnega solsticija, ki pa nam jih vsaj do zdaj v našem parku ni uspelo potrditi. Letos je eno izmed 14 glinenih

praprotnih semen, ki so obležala pod listi navadnih glistovnic v osrednjem delu parka, prineslo najditelju kresno piščal. Kresni večer pomeni praznik plodnosti in ustvarjalnosti. Plodove svojega drona DJI MINI 2 je po zaključku ljudskega obeležja predstavil **Primož Kožuh**, avtor

razstave s podnaslovom **Delovna razstava z lokalnim poudarkom**. Razstava avtorja Primoža Kožuha je trofazna. Začetek je jumbo plakat na kamnitem zidu železniškega podvoza. Sledi zunanje razstavišče v Parku Pečno, tretje prizorišče je galerija Razglednica. Razstava bo na

ogled **do septembra 2024**.

Avtor simbolične kulinarične pogostitve na temo oz. svetlobo kresnega večera je bil tradicionalno Dragi Lazovski, kot vedno ob pomoči članic in članov društva O.Z.O.N.

FESTIVAL PLESNIH SKUPIN – LOŽICE 2024

Besedilo in foto: Plesno kulturni klub Tinca Deskle

V torek, 18. junija 2024, se je v Občini Kanal ob Soči odvijal 6. Festival plesnih skupin.

Dogodka v Ložicah so se na povabilo organizatorja Plesno kulturnega kluba Tinca in Valterja Reščiča s skupino Tisti ljudje udeležile plesne skupine iz cele Slovenije, natančneje 185 plesalcev. Prišli so z Rakeka, iz Železnikov, Logatca, Loške doline, Blok, Krasa, Ilirske Bistrice, Nove Gorice, Brd, Ozeljana, Borovnice, Sežane in Kočevja. Udeležence druži ljubezen do plesa, ki krepi zdravje in v zrelih letih ohranja kondicijo. Nekatere

skupine so se festivala v Ložicah udeležile že drugič. Nastopajoče so z navdušenjem in aplavzom spodbujali mnogi gledalci.

Tince smo hotele kraje ob Soči v Občini Kanal približati ljudem iz širše Slovenije. Nastopajoči so odšli iz Ložic zadovoljni in s pozitivnimi vtisi. Ples je dejavnost, ki ne pozna starosti in je dobra promocija tudi za kraje, v katerih se odvija.

Zahvaljujemo se pokroviteljema Občini Kanal ob Soči in Alpacemu Cement, d.d., Anhovo.

FESTIVAL KONTRADA 2024

Kristina Janežič, ZTKMŠ Kanal, foto: Damijan Simčič - ZOSO

V čarobnem ambientu Kanala ob Soči se je konec junija odvijal mednarodni festival Kontrada, ki je ponudil filmske produkcije, edinstvene koncerte ter zanimive svetlobne učinke. Festival je potekal v organizaciji društva Nasmejanih in Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport Kanal.

Zgodovina festivala sega v leta 1996–2000, ko je za njegovo organizacijo skrbel Klub kanalske mladine (KaKaM). Že takrat je dogodek presenečal s svojim avantgardnim pristopom in alternativnim glasbeno-filmskim izborom. Ta tradicija se je letos nadaljevala v osveženi izvedbi, kjer so se medsebojno prepletale

Kontrada – Boštjan Pertinač

Kontrada – Blaž Iaria in Sami Domači

Kontrada – Pantaloons

zvrsti, kot so etno, folk, street jazz, groove in urban music.

Prvi dan festivala je Zavod Kinoatelje v sklopu mreže letnih kinov predstavil projekcijo celovečernega filma Igorja Šterka **Šterkijada** in nam pripeljal v goste in na pogovor tudi samega režiserja.

Drugi dan festivala je nastopil Boštjan Pertinač z bandom. S svojimi štorijami in kraševskim dialektom nas je prijetno zabaval cel večer. Vrhunec festivala pa je bil sobotni večer, v katerem so se zvrstili nastopi Blaža Iarje in Samih Domačih teh obalnih Pantaloonsov. Kot se za vrhunec festivala spodobi, je tokrat

Kontrada tudi zaplesala v ritmih teh veseljakov. Na festivalu je bilo poskrbljeno tudi za gostinsko ponudbo.

Vsi nastopajoči so bili nad prostorom navdušeni in izrazili željo, da se še kdaj vrnejo. Upam, da si tudi Kanalci želimo še takšne – originalne – Kontrade.

Ribiški praznik v Kanalu

Klelija Dolenc, foto: Bruno Bizjak

Prvo nedeljo v juliju je bilo na kanalskem »placu« spet zelo živahno. Turistično društvo Kanal ob Soči je organiziralo tradicionalno prireditev Ribiški praznik. Letos sicer ni bilo lova na klenu, zato pa so člani društva pripravili bogat program z živo glasbo in bogato ponudbo mesnih jedi. Seveda je prevladovalo povpraševanje po pečeni soški postrvi. Organizatorji pripovedujejo, da so to okusno soško ribo postregli skoraj 400

gostom. Za letošnji praznik je značilno, da so ga v pretežni meri obiskali gostje od drugod in številni turisti, bodisi tisti, ki so nastanjeni v Kanalu, bodisi so se ustavili na poti skozi Kanal. Ponovno se je pokazalo, da so nevrvalgična točka vseh prireditev v Kanalu parkirišča. Mnogi so spraševali, kje lahko parkirajo vozilo, a so bila vsa parkirišča zasedena pozno v večerne ure. Organizatorji že razmišljajo o prireditvi v prihodnjem letu in

se dogovarjajo z Ribiško zvezo Slovenije ter Ribiško družino Solkan, da bi v prihodnjem letu ponovno organizirali v Kanalu vseslovenski lov na klenu. Da živi ta žlahtna in občutljiva rečna riba tudi v tem delu struge in s tem potrjuje čistost Soče, sta zgodaj zjutraj za televizijske kamere demonstrirala kanalska ribiča Egon Krpan in Davorin Brezavšček, ki sta na svoj trnek v zelo kratkem času ujela kar nekaj postrvi.

»Spodobilo se je res posebno za našo čitalnico, da je slavnega domačina prva slavila«

Prireditev v spomin na Valentina Staniča v letu 1868

Robert Devetak

V letu 2024 obeležuje Občina Kanal ob Soči 250. obletnico rojstva **Valentina Staniča** s številnimi dogodki. Pogled v zgodovino nam pokaže, da se je domače okolje tudi v preteklosti pogosto spominjalo na osebnost, ki je z raznovrstnim delovanjem zaznamovala prostor naše občine, Goriške in srednje Evrope. V virih se prvi dogodek, posvečen spominu na Staniča, omenja že leta 1868 – dobrih

20 let po njegovi smrti. Pripravilo ga je novoustanovljeno in najpomembnejše kanalsko društvo v obdobju pred prvo svetovno vojno – narodna čitalnica.

Kanalska čitalnica je bila ustanovljena ob koncu leta 1867. Zavedni Kanalci so 14. oktobra 1867 poslali pravila za njeno ustanovitev cesarskemu namestništvu v Trst, ki jih je potrdilo 7. novembra 1867.

Za glavni cilj si je zadala krepiti slovensko narodno zavest in kulturo ter izobrazbo v kanalskem okolju, kjer so imeli takrat vidno vlogo italijanski, furlanski in nemški jezik. Šlo je za najaktivnejše društvo na območju današnje občine pred prvo svetovno vojno, ki je s svojim delovanjem postavilo Kanal na slovenski kulturni zemljevid. Prirejalo je številne dogodke, imenovane bésede, kje so

se člani in članice predstavili javnosti z bogatim kulturnim programom, v obliki recitalov, dramskih, instrumentalnih in pevskih nastopov ter strokovnih predavanj. Prireditve, ki so se izvajale tudi večkrat letno, so bile pogosto namenjene posebnim priložnostim ali spominu na vidne osebnosti, ki so pustile pečat na Slovenskem. Tako je bila na primer prva béseada, ki je potekala v začetku februarja 1868, posvečena pesniku **Valentinu Vodniku**.

Že slabo leto po ustanovitvi čitalnice se je vodstvo odločilo, da se bo s posebnim dogodkom poklonilo tudi Staniču. Béseada je potekala 25. oktobra 1868, odprl pa jo je predsednik čitalnice, kaplan **Janez Wolf**, ki je poslušalstvu, med katerimi so bili poleg domačinov tudi številni gosti iz drugih delov Goriške, predstavil glavne dogodke iz Staničevega življenja. Dogodek je potekal v prostorih hotela Pri zlatem levu (gostišču Križnič), a je bila »*dvorana premajhna, ker kmetje, katerim je bil rajniki Stanič poseben dobrotnik in prijatelj, so iz vseh bližnjih vasi prihiteli, da bi njegov spomin v čitalnici praznovali. Gotovo jih je stalo več ko sto pred durmi in pred hišo.*« Številni domačini iz Ročinja in z Banjšic, kjer je Stanič opravljal svoje duhovno poslanstvo med letoma 1802 in 1819, so se želeli na ta način pokloniti spominu nanj. Wolf se je pri predstavitvi osredotočil na Staničevo delovanje v domačem okolju, predvsem v Ročinju. Poudaril je glavne zasluge, ki jih je imel pri razvoju šolstva, gospodarstva, gradnji kanalskega mostu in petju slovenskih pesmi po vaseh na Kanalskem. Ob govoru je poleg tega ob zastavi čitalnice slonela »*na kamnitem stebru zeleno ovenčana podoba slavnega kanalskega rojaka Staniča.*«. Poslušalstvo se je

Stavba hotela Pri zlatem levu, kjer je potekala prireditve. (Zbirka razglednic Goriške knjižnice Franceta Bevka)

vključevalo med govorom z vprašanji in komentarji, »*h konci pa veselo ploskalo, da je bilo le kaj!*«. Uvodnemu govoru je sledil kulturni program, sestavljen iz pevskih nastopov in dramske predstave. Pevski zbor je zapel tudi dve pesmi mladega kanalskega skladatelja **Avgusta Armina Lebana** – *Kanalska* in *Za slovo*. Vmes je domačinka **Katra Čibej** deklamirala Staničevo pesem *Vesela pastirica*. Na dogodku je bil prisoten tudi eden najpomembnejših kulturnih delavcev tega obdobja in ustanovitelj prve čitalnice na Goriškem – **Karel Lavrič**, ki je bil nad delovanjem kanalskega društva navdušen in je kraj označil za »*pravo slovensko gnezdo.*«

Béseada, posvečena Staniču, ki jo je priredila čitalnica, nam daje vpogled v zavedanje o pomenu in ugledu, ki ga je imel v kanalskem okolju. Zelo povedna je tudi množična udeležba podeželskega prebivalstva iz Ročinja in z Banjšic, ki se

je prišla pokloniti spominu nanj ter tako izkazati zahvalo za vso pomoč v težkih časih začetka 19. stoletja. To nam veliko pove o njegovem delu v tem okolju, spominu nanj in odmevu njegovih dosežkov, kljub temu da je minilo od njegove smrti že več kot 20 let, od njegove prisotnosti na Banjški planoti in v ročinjskem okolju pa že 50 let in več. Dogodek je pozitivno ocenilo tudi takratno časopisje. Neimenovani kanalski dopisnik je v *Domovini* izpostavil: »*Spodobilo se je res posebno za našo čitalnico, da je slavnega domačina prva slavila.*«

Viri in literatura:

- *Domovina*, 6. 11. 1868, št. 45.
- *Slovenski narod*, 3. 11. 1868, št. 91.
- Devetak, Robert: *Društveno življenje na Kanalskem v času Avstro-Ogrske*. Nova Gorica: Goriški muzej Kromberk, 2016.

POKLON VALENTINU STANIČU

Mir gorá, ki odzvanja v srcu

Vanja Kogoj Jug

V petek, 14. junija 2024, smo na Banjšicah pripravili slavnostni večer v poklon Valentinu Staniču. Pobudnik dogodka *Zavod 1539* je prevzel tudi usklajevanje med sodelujočimi. Domačinom in prebivalcem širše Goriške smo želeli predstaviti veličino Staničevega duha.

V letošnjem letu obeležujemo 250. obletnico rojstva goriškega rojaka, duhovnika Valentina Staniča – človeka, ki je imel rad Boga, ljudi in gore. Človeka z mnogoterimi darovi, ki jih je vztrajno in zavzeto udeležal, da je služil in pomagal ljudem.

Kot velika osebnost našega prostora je Valentin Stanič (1774–1847) najbolj poznan na Kanalskem, saj domače planinsko društvo z različnimi dogodki ohranja spomin na njegovo zapuščino. Prav tako je spomin na Staniča živ na Banjšicah, kjer je služboval kot duhovnik v letih 1802 do 1809. Nekateri ljudje

se še spomnijo, kako so jih starši in stari starši poučevali: »... še Stanič je tako rekkel ...«

Slavnostno prireditev *Mir gorá, ki odzvanja v srcu* je uvodoma pozdravila predsednica Krajevne skupnosti Banjšice Lilijana Lazar Šuligoj. Zgodovinar dr. Renato Podbersič ml. je orisal zgodovinski okvir, v katerem je Stanič živel, ter povezal zgodovinska dejstva s časovnico Staničevega delovanja. Luka Jurca, predsednik Planinskega društva Valentina Staniča Kanal, je slikovito predstavil dejavnosti društva, s katerimi obujajo in vzdržujejo spomin na velikega alpinista, po katerem društvo nosi ime. Prebral je zapis člana društva Jožeta Medveščka,

tudi sicer velikega poznavalca Staničevega življenja, o alpinističnih podvigih in pomembnih dosežkih Staničevega gornštva. Zatem je domačinka Damijana Breščak predstavila življenje Valentina Staniča na Banjšicah ter pomen in vpliv njegovega delovanja na življenje domačinov. Vokalna skupina Concordia, zbor prekrasnih glasov deklet z Banjške planote, je večer glasbeno obarvala in obohatila s pesmimi *Oj, Triglav moj dom*, *Čej so tiste stezice* ter *Življenje je lepo*. Prireditve je povezovala Tanja Doljak Milost. Po prireditvi so banjške gospodinje poskrbele za bogato pogostitev. Ob pogovorih je marsikdo izrazil hvaležnost, da je osebnost, zapuščino in delo Valentina Staniča spoznal z nove perspektive.

Plakat in programski list prireditve (Foto: Kristina Šuligoj)

Zahvala za vsebinsko bogat večer vsem sodelujočim gostom in organizatorjem: Zavodu 1539, Krajevni skupnosti Banjšice, Bralnemu klubu Grgar in Planinskemu društvu Valentina Staniča Kanal. Vsi so se z velikim veseljem in s predanostjo posvetili pripravi lepega večera.

Dogodek *Mir gorá, ki odzvanja v srcu* daje priložnost, da nas velika osebnost Valentina Staniča še danes nagovarja in povezuje ter s svojo življenjsko močjo spodbuja, da se tudi mi oziramo k Bogu, ljudem in goram. Prav je, da smo na našega rojaka in njegovo zapuščino ponosni in da jo predajamo mlajšim generacijam.

Sodelujoči na prireditvi (Foto: Simon Kerševan)

Kanalec Vojeslav Molè, prvi profesor arheologije na ljubljanski univerzi

Manca Vinazza

Oddelek za arheologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani praznuje v letošnjem študijskem letu 100 let študija arheologije. Poleg številnih predavanj, razstav in drugih dogodkov se spominjamo tudi ključnih osebnosti na naši poti, med katerimi ima posebno mesto prof. Vojeslav Molè. Gre namreč za prvega profesorja na študiju arheologije v zimskem semestru leta 1923 na takratni Univerzi Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v Ljubljani/Universitas Labacensis (1919–1929). S profesorjem Moletom je arheologija dokončno postala samostojna akademska disciplina.

Rodil se je 14. decembra 1886 v Garlatti-jevi hiši, kjer danes domuje TIC Kanal. Starši, sicer iz Dolenjske, so se v Kanal preselili zaradi očetovih službenih dolžnosti. V Kanalu so živeli le do Moletovega četrtega leta, nato pa so se preselili v Sežano. Po končani gimnaziji v Trstu je študij nadaljeval na Dunaju, najprej pravo, nato romanistiko in slavistiko. Po odsluženem vojaškem roku v Trstu je leta 1908 odpotoval v Krakov, kjer je poslušal predavanja iz poljske književnosti in slavistične lingvistike. Med letoma 1910 in 1912 je na Dunaju študiral umetnostno zgodovino in leta 1912 doktoriral iz umetnostne zgodovine in klasične ar-

heologije. Na Dunaju se je družil in sodeloval z Otonom Župančičem, Rajkom Nahtigalom, Vladimirjem Levstikom, Francetom Steletom in Izidorjem Cankarjem, med ljubljanskimi prijatelji pa omenja predvsem Franca Ramovša, Jakoba Kelemino, Milka Kosa, Frana Govekarja in druge.

Z izbruhom prve svetovne vojne je bil mobiliziran v avstrijsko vojsko kot polveljnik, nato pa hitro pristal v vojnem ujetništvu, najprej na Poljskem in nato v Sibiriji. Ko se je vrnil domov, je postal leta 1920 v Ljubljani najprej docent klasične arheologije in bizantinske umetno-

sti, nato pa je bil leta 1923 izvoljen v izrednega profesorja.

Na arheologiji je predaval *Plastiko in slikarstvo v dobi rimskega cesarstva, Parthenon, Starejšo grško religijo in kult* ter vodil seminar *Domača arheologija*. Po koncu študijskega leta 1924/1925 se je z družino odselil na Poljsko, kjer je bil profesor umetnostne zgodovine slovanskih narodov na novoustanovljenem Slovanskem študiju Jagelonske univerze v Krakovu. Po upokojitvi je leta 1961 postal dopisni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Leta 1966 sta se z ženo preselila v Oregon v Združene države Amerike, kjer je 5. decembra 1973 umrl.

Njegovo spominsko ploščo so postavili 5. oktobra 2021 na hiši poljske ambasade v Ljubljani, kjer je nekoč živel.

Kljub strahovitim vojnim, medvojnimi in povojnim časom mu je uspelo narediti kariero v akademskem svetu. Sprejemal je izzive in poučeval nove programe tako na ljubljanski kot krakovski Univerzi. To odraža njegov značaj, kar pa ne preseneča, saj je pozornost javnosti pritegoval že v dijaških in nato študentskih letih kot pisec poezije, kasneje kot prevajalec in pisec literarnokritičnih esejev. Vojeslav Molè se je uveljavil predvsem kot

umetnosti zgodovinar. Čeprav so mu večkrat neutemeljeno očitali, da kakovosten znanstvenik ne more biti hkrati kakovosten pesnik, je dokazal prav to. Najbolj znano leposlovno delo je njegova avtobiografija *Iz knjige spominov* iz leta 1970, pri katerem postane vsak bralec rahločuten. Njegova pesniška zbirka *Tristia ex Siberia* je presežek povprečne ravni takratne izseljenske lirike. V okviru znanstvenega delovanja na področju umetnosti zgodovine je napisal več kot 100 člankov, knjig, esejev in razprav o umetnosti.

Leta 2023 je bila pri Slovenski matici izdana monografija z naslovom *Vojeslav Molè: umetnostni zgodovinar, pesnik in kulturni posrednik*, ki je prvo pregledno delo o njegovem širokem opusu.

Zaključujem z zanimivostjo, da je kanalski učitelj Miha Zega uglasbil Moletovo pesem *Kaj ste nas čuli*. V septembru leta 1906 jo je pevski zbor zapel v Tolminu na narodnem slavlju. Čas je, da Moleta postavimo ob bok znamenitim Kanalcem z besedami in dejanji.

Literatura:

Novaković, Predrag, Lovenjak, Milan, Budja, Mihael: Osemdeset let študija arheologije na Univerzi v Ljubljani. Filozofska fakulteta, 2004.

Vojeslav Molè (v sredini) z arheologom Josipom Klemencem (levo) in umetnostnim zgodovinarjem Francetom Steletom (desno) leta 1957 (Vir: Rezonik 2023, str. 135)

Paravan, Petra: Letos mineva 125 let od rojstva Kanalca Vojeslava Moleta. Most: glasilo Občine Kanal ob Soči, l. 9, št. 31, str. 20.

Rezonik, Lidija (ur.): Vojeslav Molè: umetnostni zgodovinar, pesnik in kulturni posrednik. Slovenska matica, 2023.

Zorzut, Ludvik: Stoletnica kanalskih gasilcev. Kanal, 1963.

Žitnik, Janja: Vojeslav Molè: ob stodeseti obletnici rojstva. Dve domovini: razprave o izseljenstvu/Two homelands: migration studies 7, str. 169–193.

Sto let Tefačeve kapelice

Besedilo in foto: Majda Rejec

Ob cesti v Gorenje Deskle nasproti pokopališča stoji kapelica, ki jo domačini poznamo kot Tefačevo kapelico.

Pred natanko 100 leti jo je dal postaviti Alojz Tefač kot zahvalo Materi Božji, katere zasluga je bila, tako je menil, da se je rešil revščine.

Po pripovedovanju starejših krajanov je Alojz prišel v Deskle iz tržaške sirotišnice. Kot rejenec je živel, in ko je odrasel, tudi delal kot hlapec na kmetiji. Pogosto je z volovsko vprego peljal pridelke, seno ali drva na sejem v Gorico. Zgodilo se je, da je nekoč blago prodal po boljši ceni od pričakovane. Odločil se je poskusiti srečo. Kupil je srečko in zadel glavni do-

bitek. Postal je premožen meščan, vendar nikoli ni pozabil na revne. Bajje je bil pred smrtjo ponovno reven, saj je svoje premoženje velikodušno delil z reveži.

Kapelico, v kateri so freske Matere Božje, svetega Alojzija in svete Lucije, zavetnice prevoznikov in kočijažev (njihovi kipi so tudi v cerkvi svetega Jurija v Desklah), je že dodobra načel zob časa. Spodobilo bi se, da bi ob stoletnici kapelici povrnili vsaj nekaj nekdanjega sijaja. Ker gre za spomeniško zavarovan objekt, bi morala pri tem sodelovati tudi občina.

Upamo, da bomo njeno obnovo dočakali v doglednem času.

Primer: Anhovo

Irena Hočevar Križnič

Knjiga ima prozaičen naslov – Primer: Anhovo. Zakaj si izbrala tak naslov in zakaj si se pravzaprav odločila za to raziskavo?

Pred dvema letoma sem po spletu naključij začela sodelovati z anhovskimi aktivistkami in aktivisti in med njihovo pripovedjo sem spoznala, da gre tu za zares globoko in posebno zgodbo, ki bi jo morala vedeti vsa Slovenija. Tudi sama sem namreč izgubila brata, starega 44 let, zaradi mezotelioma. Zunaj srednje Soške doline premalo vemo o tej problematiki, hkrati pa veliko premalo o sami zgodbi doline. Zato je zgodba kar klicala po tem, da se napiše. Naslova zanj pa ni bilo lahko dobiti. Z urednikom sva imela nekaj delovnih verzij in čisto na koncu pristala pri PRIMER: ANHOVO, in sicer prav zato, ker pove pravzaprav že sam po sebi vse, saj se tudi knjiga bere kot razkrivanje skritih arhivov in dokumentov, napol kriminalka.

Besedilo je podkrepjeno s številnimi navajanji virov, številčnimi podatki, imenom vpletenih oseb pa si se izogibala. Verjetno z razlogom.

Imen tistih vpletenih, ki so s svojim delovanjem prispevali k tragediji v dolini, sem se res namerno izogibala, in sicer zato, ker mi je bilo dovolj naštevanja imen vseh, ki so se s prikrievanjem resnice okoriščali na račun zdravja domačinov. Vse od lokalnih, občinskih, državnih in celo nadnacionalnih ravni. Hotela sem zato raje izpostaviti tiste, ki so se bo-

ri in prispevali k boju za čisto okolje in zdravje. Premalo se govori o teh junakih. Naj se vejo njihova imena za spremembo. Za druge pa naj poskrbijo novinarji.

Koliko časa si porabila za pisanje tako obsežne in široko zastavljene knjige? Kako si začela delo?

Dejanska raziskava in pisanje sta trajala približno poldrugo leto. Potem je bilo še veliko dela z urejanjem besedila pred tiskom. Najprej sem se pogovarjala z domačini, da sem dobila okvirno sliko, saj prej zgodbe nisem zares poznala. Pri njih sem tudi dobila prvi vpogled v dokumente iz preteklosti. Potem sem se lotila vse možne literature po slovenskih in tujih knjižnicah, na spletu, pregledovala dokumente v slovenskih in tujih arhivih, prebrala ogromno ameriških, britanskih, kanadskih in tudi nemških raziskav, analiz, člankov itd.

Predstavila si jo najprej na Vodnikovi domačiji v Ljubljani, nato na tiskovni konferenci Mladinske knjige in nato še (12. 6.) v Desklah. Odziv udeležencev je bil povsod zelo velik. Zakaj se ta problematika močno dotakne tudi tistih, ki ne živijo ravno ob Salonitu?

Res je, odziv je zelo intenziven, saj ljudi zgodba gane, premakne, ker si v resnici ne predstavljajo razsežnosti tragedije v srednji Soški dolini, še manj pa ozadja celotne zgodbe. Če se to ne bi dogajalo v srednji Soški dolini, bi se lahko zgodilo kje drugje. Nenadoma se zavemo,

Jasmina Jerant, avtorica knjige *Primer: Anhovo* (Foto: Saša Kovačič)

kako se tudi v Sloveniji dogajajo reči kot v »hollywoodskih filmih«.

Predstavitve pa bodo še v avgustu in septembru v Novi Gorici, pa spet v Ljubljani, dogovarjam se za predstavitev tudi v stari Gorici. Izražen je bil tudi že interes po prevodu v italijanščino.

Prikazala si zgodovinske okoliščine in življenje v srednji Soški dolini daleč nazaj v preteklosti. Kaj je za te kraje pomenila cementarna in pozneje proizvodnja azbestnih izdelkov? Kdaj in kako se je ta zgodba začela?

Cementarna je zagotovo pomenila veliko, saj je prinašala službe in kruh. Šla sem nazaj v preteklost, celo pred leto 1921, ko je cementarna začela delovati, da bi prikazala življenje v dolini še pred njo. In seveda nato po njenem odprtju ter vse njeno delovanje do danes. Prav zato so poglavja razdeljena na desetletja. Cementarni so bili ljudje hvaležni in zvesti in so ji še zdaj, saj je prinašala lažje življenje, ki ga je sicer srednji Soški dolini ponujala težka, a lepa pokrajina.

Knjiga je hkrati dokument o »primeru Anhovo«, bere pa se po drugi strani lahko. Polna je duhovitih domislic. A za to lahko se skrivajo ža-

Pogovor z avtorico v medgeneracijskem centru v Desklah, 12. 6. 2024 (Foto: Daniela Löhn)

lostne številke. Kaj te je med iskanjem podatkov in pisanjem najbolj prizadelo?

Namerno sem mešala težko tematiko s hudomušno lahkotnostjo, da bi s tem poudarila nekakšno grozljivost konteksta. Tako nekako, kot če pomislimo na majhne deklice v belih oblekicah. Če jih vidimo na igrišču ali pred cerkvijo, ko zvonko pojejo, so izjemno luštne. Če pa bi jih videli opolnoči tekati sredi gozda in peti z zvonkimi glasovi, bi nas bila čista groza. Zato sem uporabljala naslove na način izštevank in otroških pesmic, se igrala z rimami. Saj je tematika daleč od lahkotne. Zato me je med raziskovanjem marsikaj prizadelo, tudi sesulo. In je težko reči, kaj me ni. Zagotovo pa me je najbolj presenetila človeška nprav, ki je lahko v svojo osebno korist pripravljena dopuščati grozodejstva. Ta razlika v osebnih karakteristikah med ljudmi me je resnično presunila in spodnesla.

Azbest se je za različne namene uporabljal že daleč v preteklosti in se ponekod še vedno. Kdaj so se začeli v svetu in pri nas zavedati, da je to tihi morilec?

Že pred sto leti. Resnično. Že leta 1929 so azbestne cementarne po svetu ustanovile kartel, s katerim bi skrivale škodljivost azbesta, škodljivosti katerega so se zavedali sicer že na koncu 19. stoletja, torej že več kot 120 let nazaj. Kdaj so se začeli pri nas zavedati, je težko reči. Najkasneje pa leta 1967, ko so že pošiljali zaposlene na preglede na Golnik, njihove diagnoze pa skrivali v predalih fabrike še nadaljnjih 27 let, do leta 1994, ko so jih aktivisti dobili v roke. So se pa zagotovo tudi pri nas zavedali že veliko prej, saj so se že od tridesetih let prejšnjega stoletja širile informacije po Evropi in cementarne so se med sabo obveščale in ščitile.

Kljub temu so z azbestom posipali šolska igrišča, vaške poti, odnašali domov prazne azbestne vreče. Danes zbolevalo za najtežjimi boleznimi zaradi azbesta tudi tisti, ki nikoli niso delali v Salonitu. Za to nikoli nihče ni odgovarjal. Kako je to pravzaprav mogoče? Najprej zato, ker je bil kartel tako dolgo močan, da so lahko desetletja skrivali njegovo škodljivost. Res je, da pri nas ni nihče odgovarjal. So pa v ZDA odgovarjali. V Evropi je bilo veliko manj tožb, ker imamo drugačen pravni sistem od ameriškega. A so bile tudi v Evropi

S predstavitev knjige v medgeneracijskem centru v Desklah, 12. 6. 2024 (Foto: Daniela Löhn)

uspešne tožbe, sploh v sosednji Italiji, in verjamem, da tudi ne zadnje.

Kaj je po tvojem mnenju odločilno pripomoglo k temu, da je bil leta 1997 azbest vendarle ukinjen? Je bila pri tem odločilna civilna družba, morda tudi odnos vodstva občine in države do te problematike?

Po vsem prebranem trdim in bom trdila, da so bili najprej zaslužni domačini, ki so začeli na problematiko opozarjati in pritiskati na tovarno in oblasti že v začetku osemdesetih let prejšnjega stoletja in niso prenehali, dokler ni prišlo do prepovedi. Prav tako je zaslužna doktorica Metoda Dodič Fikfak, ki je prišla v začetku devetdesetih let v dolino in začela v arhivih cementarne odkrivati razsežnost tragedije in javno opozarjati. Da se je potem vključila politika, ki je zakon predlagala, je bila samo taktika ujetja trenutka za nabiranje političnih točk, s katerimi so hkrati v resnici želeli cementarno reševati, da bi se prestrukturirala, namesto zaprla. Vodstvu cementarne se je lahko samo smejalo.

Kako je ob dokazih o nevarnosti azbesta za zdravje ravnala zdravstvena stroka? Zakaj ni mogla že prej preprečiti toliko težkih bolezni? Zdaj so se zdravniki množično odzvali na problem sosežiganja odpadkov. Pobudnici sta bili tudi zdravnica v Desklah Nivenka Mlinar in mlada zdravnica Ana Mavrič, ki je odraščala v Krstenici. Meniš, da zdravstvena stroka danes lahko bolj posega v krepilje kapitala, kot je v preteklosti? Zakaj?

Zdravstvena stroka je v preteklosti bila na dveh bregovih. V so zgodovino razkrievanja nevarnosti azbesta, kot je tudi razgaljeno v moji knjigi, so bili zdravniki, ki so na njegovo nevarnost opozarjali, a bili zaradi tega tudi stalno omalovaževani od industrije in napadani od najetih odvetniških pisarn. Na drugi strani pa so bili zdravniki, ki so pihali z industrijo v isti rog, seveda na račun lastnih koristi, ki so jih imeli od tega. Več mednarodnih analiz pokaže delovanje takih sistemov. A v ZDA in Švici so tožili tudi zdravnike, ki so industriji pomagali prikrivati nevarnost. Tudi v Sloveniji so bili posamezniki in posameznice v zdravstveni stroki, ki so pomagali industriji. Je pa težko oceniti, koliko so imeli koristi in koliko jih je tudi bilo strah zaradi pritiska in niso imeli drugih možnosti. Se pa vedno vprašam, če jih res niso imeli. Vsekakor je danes to ravnovesje drugačno in je zdravstvena stroka bolj transparentna. Koliko pa lahko res posega v kapital, je pa druga zgodba, saj jo kapital lahko, kot je razvidno prav na tem primeru, tudi gladko prezre ali celo pošilja groznilna pisma iz odvetniških pisarn.

Cementarna Anhovo se je vedno trudila imeti v domačem okolju svoje zveste privržence. Ugotovila si, da ji je to tudi uspelo in ji še vedno. Na eni strani je podjetje dajalo kruh, na drugi pa žal sejalo prezgodnjo smrt. Kakšno sporočilo želiš povedati na koncu pogovora ob spoznanjih, do katerih si prišla pri pisanju knjige, našim občanom?

Predvsem to, da mi je zelo zelo žal za vse trpljenje, travme in bolečino, ki so jo v

krogu družin in skupnosti prestali zaradi azbesta. Tako hude zgodbe ni v Sloveniji, kot je v Anhovem. In tudi v širšem prostoru jo je težko najti. Te, ki so, pa so običajno povezane ravno z azbestom, tem tihim morilcem, ki še danes ne klecne v svoji moči. Zato bi samo še enkrat

spomnila na previdnost pri delu z njim. Če smo že odrasli neumni in nam »je vseeno«, pustimo vsaj otrokom, da imajo lahko kakšno možnost v življenju več. Že zaradi njih je vredno biti pazljiv in se držati predpisane zaščite. Vsi moramo paziti nase. Še bolj pa na malčke, ki res

niso ničesar krivi. In, konec koncev, tudi danes otroci potrebujejo svoje starše in sorodnike ... Ni treba, da odhajamo pre zgodaj zato, ker nezaščiteni premetavamo stare salonitke.

Dan reke Soče, 14. oktober 2024–2025

Besedilo in foto: Daniel Rojšek, Verin, Zavod za življenje z naravo, Ukanje-Bajti, 10. julij 2024

Ime Soča ima deset pomenov. Tako se imenujejo reka sama, dolina, naselje in planina. Peti pomen je žensko ime, šesti vzdevek, sedmi predstavlja pokrajinsko pripadnost, osmi je ime ali del imena podjetij in drugih gospodarskih obratov, deveti živalsko in deseti rastlinsko ime.

Prvič smo dan reke Soče praznovali leta 2011 v »tminski« občini. Prireditvev v tem in naslednjem letu je bilo več kot na vseh nadaljnjih praznovanjih doslej. Letošnje praznovanje bo 12. po vrsti, kajti v letih 2020 in 2022 ni bil temu dnevnu namenjen noben javni dogodek.

Na pobudo Nadje Velušček in Anje Medved, avtoric filma o Soči in ljudeh ob njej z naslovom Trenutek reke iz leta 2009, smo na Zavodu Republike Slovenije za varstvo narave (zavodu) spomladi leta 2010 pripravili utemeljitev za razglasitev dneva reke Soče in jo posredovali ministru za okolje. Jeseni istega leta so

nam z okoljskega ministrstva sporočili, da želijo čim širšo obravnavo predloga za razglasitev tega dne in sodelovanje vseh posoških občin, ki bodo z ministrstvom skrbele za praznovanje dneva reke Soče. Zavod je kot strokovna ustanova za varstvo narave pri praznovanju dneva reke Soče sodeloval po svojih močeh in poskrbel, da so županja in vsi župani posoških občin podpisali pismo o nameri praznovanja dneva reke Soče.

Na zavodu smo predlagali sredino jeseni kot najustreznejši čas za praznovanje. Takrat se življenje ob rekah in potokih umiri, glavčina obiskovalk in obiskovalcev odide, vreme pa še omogoča dejavnosti na prostem.

Pesnik Simon Gregorčič se je rodil 15. oktobra 1844, zato se nam je zdel ta datum v oktobru najprimernejši dan za praznik naše reke. Na javni obravnavi januarja 2011 so se odločili za 14. oktober,

ker naj bi bil Simon Gregorčič za Italijane sporen. Kljub vsem vabilom Italijani niso nikoli sodelovali na praznovanju dneva reke Soče.

Bistvo praznovanja vidimo v vzpostavitvi poglobljenega odnosa s Sočo, ob njej sami. Za to potrebujemo mir, ne gneče in hrupa, ki ga povzročajo množice na vodi in ob njej. Predvsem se nam zdi pomembno, da se naši potomci že zgodaj srečajo z reko, znajo prisluhniti šumom brzic ali tišini ob mirnih odsekih, brez človeških glasov in drugega hrupa, pozorno spremljajo vodni in obvodni živelj ter se ob Soči in pritokih začnejo zavedati vloge reke v pokrajini in svojega mesta v njej.

Dan reke Soče vidimo tudi kot priložnost za predstavitev znanstvenoraziskovalnih proučevanj njenih lastnosti in sadov umetniškega izražanja lepote reke in doživetij ob njej. Praznovanje bo lepa priložnost za ozaveščanje pomena varstva reke in dejstva, da zavarovanega dela reke ni sprejemljivo kakor koli razvrednotiti, celo več, sonaravno stanje v reki in ob njej bo treba v prihodnosti še izboljšati. Dan reke Soče je zagotovo eden od posrednih vzvodov za izboljšanje.

Soča je v »kanavski« občini skažena zaradi delovanja šestih velikih hidroelektrarn in pri Anhovem razvrednotena z ogromnimi tovarnami in kamnolomi. Kljub temu je ohranila številne naravne lastnosti, predvsem korita. Najlepše mesto na Soči so zgradili na levi strani Kanalskih korit zaradi prehoda čez reko. Nikakor ne smemo pozabiti na dobro ohranjeno reko Idrijo. Ta nas povezuje s sosednjo Benečijo, zato bi bilo smiselno k praznovanju pritegniti tudi mlade in njihove učiteljice ter učitelje iz slovenskih šol v »Špjetru«.

Zanimivo obrušene plasti krednega fliša

Jadranski klen (*Leuciscus cephalus cabeda*) v Kanalskih koritih

Toplice pod Ročinjem

Visoka Soča v pritočnem ustju Kanalskih korit

Edine stopnice v Koritih Soče

SOSEŽIGALNIŠKI \$U\$P€ENZ

Društvo EKO Anhovo, foto: Maruša Golob

V sredo, 17. julija 2024, se je na plaži pod mostom v Desklah zgodil umetniško-gibalni in zvočni spektakel z naslovom Sosežigalniški suspenz, ki ga je premierno izvedla **Danijela Zajc** z ekipo.

Sosežigalniški suspenz je ena od štirih intervencij v lokalnem prostoru v ciklu »site specific« performansov, naslovljenih *Suspenz*.

Nastop predstavlja igro premoči, v kateri se spopadajo akterji, ki jim je mar le za denar, ter na drugi strani tisti, ki se zavzemajo za ekološka in družbena vprašanja v lokalni skupnosti.

Uprizoritev suspenza je postavljena v Anhovo, ki leži v eni najlepših dolin ob

smaragdni reki Soči, hkrati pa je eno najbolj okoljsko prizadetih in za življenje zelo tveganih območij zaradi čezmerne- ga vpliva delovanja cementarne in sose- žigalnice odpadkov.

Premierna uprizoritev v Desklah je po- klon avtorice lokalnim ekološkim giba- njem, ki se že več let aktivno zavzemajo za čistejše in bolj zdravo okolje v Anho- vem in srednjem Posočju.

In memoriam Simoni Drev (1983–2024)

Najina zgodba

Nina Levpušček Melinc, foto: zasebni arhiv Erika de Posarellija

Reka Soča je bila od otroških let ljuba Eriku de Posarelliju, organizatorju raz- stave Najina zgodba. Usoda je hotela, da se je pred 12 leti, ko je spoznal Simono Drev in sta skupaj začela pisati združeno zgodbo življenja, tudi ona zaljubila v to reko. Oba sta iz nje črpala svoj navdih, Simona se je zaljubila v soške kamenč- ke, Erik pa v korenine, ki jih je naplavila smaragdna reka na svoje bregove.

Razstava, odprta 15. junija 2024 v Gale- riji Rika Debenjaka v Kanalu, je bila ena

mikrobiologinjo in predano podjetnico, bi lahko opisali z veliko pozitivnimi pri- devniki. Bila je prijetno, prijazno dekle, z nalezljivo čutno osebnostjo, opremljena z obilo izkušnjami, ki so sporočale, da je mogoče premagati vse življenjske ovire. Njena optimistična, borbena narava ji je omogočala, da je dosegla zadane cilje, in jo je tudi opogumljala v obdobju spopa- danja z največjimi življenjskimi izzivi, kamor prav gotovo sodita gluhoti, ki je bila prisotna od rojstva, in zahrbtna bolezen. Simona je svoj šestletni boj s težko boleznijo zadnja leta izražala tudi z umetnostjo in ustvarjanjem. Njeni iz- delki krasijo police in zidove preneka- terega doma, obenem pa so prijazni in

izmed zadnjih želja na Simoninem spi- sku načrtov, ki jo je bodril, opogumljal in navdajal z optimizmom med prema- govanjem najtežjega poglavja življenja. V načrtu je bila le razstava prvega sklo- pa, Erikovih izdelkov iz naplavin reke Soče, kamor sodijo različne stvaritve, od najmanjših podstavkov za dišeče palčke, svečnikov, nočnih lučk, pa do večjih iz- delkov, kot so ambientalne luči in klub- ske mize.

Ker se je žal v času priprav na razstavo Simona od nas za vedno poslovila, je bila v galerijski sklop umeščena še njena spo- minska soba. V njej so bili razstavljeni predmeti, ki so zaznamovali njeno prek- ratko življenjsko pot. Simono, predano športnico, univerzitetno diplomirano

optimistični motivi, izraženi s kamenčki iz Soče, v tolažbo ob njeni izgubi, saj izžarevajo ves smisel, ki ga je Simona prinašala v svet.

Duh korenin in kamenčkov, ki jih naplavlja reka Soča, ki je združila tudi življenji Simone ter Erika, sporoča, da je mogoče z veliko vztrajnostjo, predanostjo in voljo ustvariti čudovite izdelke, ki izražajo umetnikovo energijo, zapisano v večnosti.

S pravljicnimi bitji do velikega dogodka

Iva Sivec, foto: zasebni arhiv Katje Prunk

S hitrimi koraki se bliža. Osrednji praznik kanalskih umetnikov, ki so si za svoje izrazno sredstvo izbrali glino. Kerafest se imenuje njihov praznik, mednarodni festival keramike, in že tradicionalno poteka v maju, ko se Kontrada napolni s stojnicami z ročno izdelano keramiko, ko se odpro vrata Keramosta, kjer domuje Klub keramikov Kanal, in ko se njegovi člani predstavijo z razstavo. Letos prav posebno, saj se piše posebno leto: klub praznuje svojo 30-letnico, njegova letna razstava pa bo posvečena 250-letnici rojstva kanalskega rojaka Valentina Staniča. Gnetenje izdelkov, žganje v keramični peči, iskanje potrebnih dovoljenj, usklajevanje, polne roke priprav, skratka delavno, zagnano je zdaj v klubu, da bo v soboto, 18. maja 2024, ko bo tisti veliki dan, vse, kakor je treba.

A še prej, ko se praznik zgodi, se v dom kanalskih keramikov naselijo čarobna bitja in pijejo iz čarobnih posodic. Še nekaj dni bodo tam. Dva sta jih ustvarjala, oba člana kanalske »družine«, ki se je bila pred tremi desetletji zapisala oblikovanju gline. Kraševca Katja in Robert Prunk, avtorja meseca aprila. Zakonski par, od katerega moški del razstavlja prvič, ženski četrtič. »Tako kot sva si midva različna, so različni tudi najini izdelki,« pove Katja na odprtju razstave v začetku aprila.

Robert je mojster glazur. Poznavalci vedo, koliko znanja, poskusov, vztrajnosti je potrebno, da zasijejo glazure v tako razkošnem sijaju, strukturah, barvah in njihovem prelivanju in da ob njih obiskovalci ostrmijo odprtih ust! Same male čudežne skodelice za malo večje

Avtorja meseca aprila, Robert in Katja

Na mahu med jabolki

škrate. Ki so Katjini. Občudovali smo jih že v naravnem okolju Parka Pečno ob dogodku Varuhi gozda, a tudi v nekdanji kanalski pošti se počutijo domače. Katja jih je umestila v njim primeren položaj, v drevesne rogovile, šture, poraščene z mahom, in jim tako ustvarila prijazen habitat. Zgneteni iz rdeče gline zadovoljno kukajo iz svojih varnih bivališč in iztegujejo svoje dolge, zavite rožičke proti obiskovalcem. In sporočilo? Da ljudje potrebujemo tudi pravljico, domišljijo, prijaznost, toplino, odmik od sveta, ki postaja vse bolj neprijazen in tuj, da se prebudi otroška duša v človeku in zavriška od tihe radosti!

»Vsega je kriv izum lončarskega vretena«

Iva Sivec, foto: Primož Kožuh

Velik praznik kanalskih keramikov

»Izum lončarskega vretena v 4. tisočletju pred našim štetjem, ki se je posrečil Sumercem, je kriv, da smo danes, v soboto, 18. maja, v osupljivo lepem ambientu Kontrade in Galerije Rika Debenjaka Kanal praznovali častljivo, 30. obletnico delovanja Kluba keramikov Kanal,« je pozdravni govor začela slavnostna govornica **Maja Jerman Bratec** in dodala: »Iskrene čestitke prizadevnim ustanoviteljem kluba, ki so daljnega leta 1994, v prejšnjem stoletju in tisočletju torej, z veliko mero entuziazma prispevali k odličnosti in prepoznavnosti, mirno lahko rečem kanalske keramične šole.« Čestitke je članom kluba in mentorjem s ponosom izrekel tudi župan Občine Kanal **Miha Stegel**, ki je s svojo prisotnostjo izkazal priznanje delu kanalskih keramikov.

Kaj vse! Od razstav do torte

Velik dogodek je bil tisti dan in slavnostno so ga počastili. Z uradnim odprtjem 5. mednarodnega festivala keramike Kerafest, s podelitvijo Ažbetovih bronastih, srebrnih, zlatih in častnih značk za pet, deset, 15 in 30 let aktivnega udejstvovanja na področju likovne dejavnosti, z razstavo ustanovnih članov v galeriji Keramost, razstavo članic in članov društva v Galeriji Rika Debenjaka, razstavo društev keramikov, s sejmom unikatne keramike na trgu Kontrada, z izdajo ličnega kataloga in – s slastno torto.

Kamniti oder pred galerijo, mednarodno razstavišče keramike

Uresničili drzno nalogo

Štirje ustanovitelji Kluba keramikov Kanal, **Alenka Gololičič**, **Andreja Krpan**, **Darja Žorž** in **Ferdo Žorž**, so se predstavili na razstavi v Keramostu. »Pred tremi desetletji so si zadali drzno nalogo in jo ob pomoči širšega članstva skozi desetletja v vseh pogledih uresničili,« je predsednica Zveze kulturnih društev Slovenije Maja Jerman Bratec povedala ob podelitvi častnih Ažbetovih značk ustanoviteljem kluba. »S premišljenimi izobraževalnimi programi v izvedbi najboljših mentorjev, s skrbno načrtovanimi preglednimi skupinskimi in avtorskimi razstavami, s povezovanjem s sorodnimi klubi in skupinami

doma in v svetu, s festivali, so keramike ob popularizaciji dejavnosti v tem delu Soške doline umestili v vso široko dimenzijo prepoznavnosti. In ne samo to: Klub keramikov Kanal je zagotovo že danes pomemben del slovenske kulturne dediščine.«

Neizčrpen vrelec idej na kamnitem odru

V Galeriji Rika Debenjaka so se člani kluba z razstavo poklonili 250-letnici rojstva domačina Valentina Staniča, pomembnega kulturnega delavca, alpinista, pesnika, pisatelja, prevajalca, duhovnika, učitelja in vzgojitelja. Posebna paša za oči je bil kamniti oder pred galerijo, ki se je za en dan spremenil v mednarodno razstavišče keramike, množično prizorišče idej, izvedb, razmišljanj in avtorskih pristopov, konceptov, tehnologij in inovativnih likovnih raziskav; stojnice, ki so oder obkrožale, pa so imele keramične umetnine naprodaj.

Učna ura dobre organizacije

Člani iz Goriških brd so prinesli češnje in vino, predsednica Nika je nabrala naročje pisanega vrtnega cvetja, pridne roke so okrasile mizo in napekle peciva, in ko se je dan prevešal v drugo polovico, se je »pripeljalo« še presenečenje. Nada je spekla slavnostno torto in najo z rožnimi lističi zapisala številko 30. »Čestitke celotni ekipi za včerajšnji dogodek,« je naslednji dan priletela Nikina

Poklon alpinistu

Z rožnimi lističi zapisana številka 30

elektronska pošta. »Prejeli smo veliko pohval, obiskovalci in člani sodelujočih keramičnih društev ter posamezni keramiki, ki so se dogodka udeležili, so bili navdušeni, pridobili smo nove tečajnike. In ker smo tudi prejemniki občinskega priznanja za leto 2024, lepo vabljeni na podelitev v Deskle, tokrat v vlogi nagradencev.«

In še pisemce navdušene obiskovalke: »Hvala vsem, ki ste napolnili tako lep dan pod modrim kanalskim nebom. Razstave, katalog, stojnice, govori, značke, pogostitev, okrasitev ... Da o torti ne govorimo! Vse je bila učna ura dobre organizacije, usklajenega dela in srčnih ljudi. Naj bo tako še nadaljnjih 30 let!«

Folklorno popotovanje po severni Primorski

Darja Rijavec

Po vsej Sloveniji v pomladnih mesecih potekajo Maroltova folklorna srečanja in revije poustvarjalcev glasbenega izročila, imenovane NAPEV – ODSEV. V nedeljo, 17. marca 2024, je folklorno popotovanje po severni Primorski gostil tudi Kulturni dom Deskle, kjer so se na večerni prireditvi v organizaciji JSKD OI Nova Gorica predstavile tri folklorne in tri pevske-godčevske zasedbe.

Folklorna skupina Vipava se je na odru zavrtila v nošah iz časa Prešerna in v koreografiji Tminski bal umetniškega vodje Tomaža Gantarja prikazala tolminske plese ter nagovorila z igrivostjo in šaljivostjo in glasbeno spremljavo, kjer je bilo poleg številnih pasaž slišati tudi kromatične okraske v melodiji.

Folklorna skupina BC, poustvarjalka plesnega izročila zgornjega Posočja, je v kostumih, značilnih za Bovško, predstavila koreografijo Bod moja Jureta Kravanja in pod mentorstvom Danija Kravanje prikazala snubljenje fanta, ki želi po vsej sili plesati z izbranim dekletom, ta pa se ga na vse kriplje brani. Vendar fant ne obupa.

Ljudske pevke KORENINE Društva podeželskih žena Gornjega Posočja so zanimiv nastop pripravile pod vodstvom Minke Žbogar Markočič in sebi in pos-

Predstavniki folklornih in pevskih in godčevskih skupin ob prejemu čestitk in priznanj JSKD (Foto: Pavšič Zavadlav)

lušalcem v veselje z željo, da bi ljudska pesem Tolminskega živela, prepevale cerkvene ljudske pesmi zavetnikov cerkva v okolici Tolmina.

Kvartet BRŠLJAN iz Vipavske doline je pod taktirko Vide Fabčič petje obogatil s harmoniko in violino ter poslušalce očaral z zgodbo o zaljubljenem fantu, ki ima v rokavu skrite adute, tri ljubice, in ne ve, za katero naj se odloči.

Folklorna skupina Kal nad Kanalom je v kalskih »tahmašnih« gvanjih odplesala

partido plesov okolice Tolmina in navdušila s prikazom vaške veselice in zgodbo o zakonskem življenju ter tihih dnevih v odrski postavitvi Z leminam sm ga dubu avtoric Darje Rijavec in Ines Paravan, ki je tudi umetniška vodja skupine. Buške čee so z vodjo Ano Mlekuž za rdečo nit nastopa izbrale vojaške pesmi, ki so pripovedovale tragično zgodbo o posledicah vojnih konfliktov na naših tleh skozi zgodovino in z ubranim petjem ganile ter opominjale na tragične posledice in nesmiselnost vojn.

Revija je bila strokovno spremljana. Marija Kapušin je bdela nad folklornimi skupinami, Ingrid Mačus pa je prisluhnila pevcem in godcem. Tovrstna srečanja, kjer se pod drobnogled postavita izvirnost in verodostojnost nastopajočih, je dobrodošla, deluje spodbudno in

skupinam omogoča nadaljnji razvoj.

Pomladno folklorno popotovanje, ki ga je povezovala Andrijana Boskowska, se je zaključilo z nagovorom in čestitko podžupanje Barbare Fajdiga Perše ter s podelitvijo priznanj predstavnikom

folklornih in pevsko godčevskih skupin vodje novogoriške izpostave JSKD Sabine Volk Simčič ter zahvalo za podporo in pomoč pri organizaciji dogodka Občini Kanal ob Soči, Kulturnemu društvu »SVOBODA« Deskle in Krajevni skupnosti Anhovo - Deskle.

Kulturni dom Gorica, 25. maj 2024

BREZMEJNA GLASBENA NOČ

Plesno kulturni klub Tince Deskle

Številno občinstvo je v soboto, 25. maja 2024, do konca napolnilo veliko dvorano Kulturnega doma Gorica, kjer je potekal dogodek **Borderless Musical Night – Brezmejna glasbena noč**, ki ga je Kulturno društvo Briški grič iz Števerjana, v sodelovanju z Glasbeno matico iz Gorice in Zvezo slovenskih kulturnih društev, ponudilo na poti približevanja evropski prestolnici kulture GO! 2025. To je bil glasbeno-plesni dogodek z izborom svetovno znanih pesmi in muzikalov. Na odru se je zvrstilo več kot 150 nastopajočih. Cilj dogodka je bil združenje različnih žanrov, zvrsti umetnosti in starostnih skupin s širšega obmejnega prostora na slovenski in italijanski strani meje.

V mozaiku čudovite predstave je sodelovala tudi Plesna skupina Tince Deskle z mentorico Kristino Fabijan. Tince so

predstavile ples iz znanega muzikala Mamma mia.

Nastop Plesne skupine Tince (Foto: Tamara Mizerit)

Proslava ob dnevu državnosti

Barbara Fajdiga Perše, Občina Kanal ob Soči, foto: Damijan Simčič – ZOSO

Na predvečer praznika se je v večnamenski dvorani OŠ Kanal odvila slavnostna proslava ob dnevu državnosti. Ob zvoku koračnice so na oder stopili praporščaki OZVVS, nato pa je slavnostno vzdušje oplemenitila še slovenska himna.

Najprej nas je nagovoril g. Ivan Humar, predsednik Območnega združenja veteranov vojne za Slovenijo Kanal, in poudaril, da časi, ko smo se odločali za samostojno državo, niso bili lahki in da se je bilo treba zanjo boriti. Spomin na vloženi trud in žrtve ob osamosvajanju moramo spoštovati in negovati – ne samo ob prazniku, ampak vsak dan.

Župan Miha Stegel je v svojem slavnostnem nagovoru poudaril, da so vred-

note, ki jih v teh dneh praznujemo, skupaj s svobodo nam je dana tudi odgovornost, da se spominjamo

žrtev, ki so bile potrebne za to, da imamo danes svojo državo. Odgovornost do tega, da skupaj delamo za dobro, da gra-

dimo skupnost in se trudimo sodelovati z vsemi, tudi če se v nekaterih stvareh ne strinjamo. Izrazil je še prepričanje, da se kljub različnim pogledom zagotovo strinjamo v veliki večini zadev in da skupaj lahko naredimo veliko dobrega, če postavimo v ospredje sodelovanje in solidarnost.

Proslavo je vodila Kristina Furlan, z glasbenimi in kulturnimi točkami pa so jo lepo zaokrožile tudi nastopajoče: mlada kantavtorica Dajana Konjedic, recitatorka Gaia Simčič in vokalna skupina Liška dekleta.

O čezmejni kulturni dediščini, Lokovec, 29. junija 2024

KOVAŠKI ODMEV

Miroslav Šuligoj Bremec, foto: Zmago Winkler

Letošnji Kovaški odmev je odmeval v duhu čezmejnega sodelovanja, na katerem je bila predstavljena kulturna dediščina Trnovsko-Banjške planote,

Benečije in Rezije. Na okrogli mizi, na kateri je tekla beseda o pomenu ohranjanja kulturne dediščine, so spregovorili: **Luigia Negro**, predstavnica Kulturnega

društva Muzej rezijanskih ljudi, in **Lui-za Battistig** iz Muzeja varha Matajura, ki sta povezana v mrežo muzejev MI SMO TU, **Petra Kolenc** iz ZRC SAZU Raziskovalne postaje Nova Gorica, **Jože Prah**, snovalec mnogih tematskih poti v Sloveniji, in predsednik Kluba oglarjev Slovenije ter domačin **Miroslav Šuligoj Bremec**. Program je povezovala voditeljica **Marjana Grčman**, obraz oddaje Na lepše (RTV SLO). Med pogovorom se je odprlo kar nekaj vprašanj in idej o čezmejnem sodelovanju in pletenju novih vezi. Na prireditvenem prostoru se je odvila živa kulturna dediščina, kjer so se predstavili rokodelci s svojimi izdelki. **Anton Codermaz** iz Benečije se je predstavil s pletarstvom, Aktiv žena in deklet Trnovo s kulinarčno posebnostjo »polenta na mrvice«, Aktiv žena Banjšice s praznično hrano ob »likofu« košnje, čepovanske žene in dekleta pa so predstavljale nekdanjo čipkarsko šolo v

Skupinska fotografija s sodelujočimi na okrogli mizi in županom Občine Kanal ob Soči

Čepovanu. Pri delu smo lahko opazovali domačega kovača, predilko volne, keramične izdelke ter pokušali sir kanalec in domače mesnine Lukčevih iz Levpe. Splet dogajanja so z nastopi povezovali Domači pevci, Podokničarji in folklorna skupina Kal nad Kanalom, ki je na prireditvev prišla »v tahmašnih gvantih«. Med udeleženci sta bila tudi župan Občine Kanal ob Soči **Miha Stegel**, ki je nagovoril obiskovalce, ter Jože Prah, predsednik Kluba oglarjev Slovenije, ki je v

pozdravnem nagovoru napovedal dogodek za leto 2025, ko bo Lokovec gostitelj vseslovenskega srečanja oglarjev in predsedstva oglarske zveze Evrope. Ob tem dogodku 10. maja 2025 se bo pričela tudi evropska kopa miru. Praznično dogajanje so popestrili vrtčevski otroci in učenci OŠ Čepovan. Sledil je zabavni program, na katerem so nastopili Veseli Gnjidučani iz Benečije in ansambel Vipavski kvintet. Obiskovalci so si lahko ogledali tudi kovaški muzej, razstavo o

kulturni dediščini na Trnovsko-Banjski planoti, ki je bila postavljena prav v ta namen, ter stalno razstavo Sto meštirjev in ena sama mizerija. Na prizorišču praznika se je odvila tudi gastro-etnološka delavnica z degustacijo dobrot z mediteranskim pridihom projekta MEDS GARDEN+. Nedeljski program se je začel z Lokovskim shodom in procesijo ob cvetličnih oltarjih ter zaključil s komedijo Hiphophondrija v izvedbi gledališke skupine Kontrada Kanal.

Okrogla miza o pomenu ohranjanja kulturne dediščine, 29. 6. 2024 v Centru tehniške dediščine Lokovec

Predstava Hiphophondrija gledališke skupine GD Kontrada Kanal je bila množično obiskana.

Osemdeseta obletnica aretacij domačinov in deportacij v koncentracijska taborišča

Danila Schilling, Kulturno društvo »SVOBODA« Deskle, foto: Marko Maffi

Zgodaj zjutraj 21. junija 1944 so okupatorji prišli v vas Deskle in odpeljali prebivalce, stare nad 16 let. Niso izbirali po spolu in po starosti. Zbrali so jih na dvorišču gostilne Zimic in na tovarnjakih odpeljali v zapor v Gorici. Od tam so nekatere poslali domov, delavce cementarne je reševala tovarna, mnoge je iz goriškega zapora rešil domači župnik Filip Kavčič. Za 47 naših krajanov se je začela negotova pot v vagonih za živino v tabo-

rišči Auschwitz in Dachau, od tam so jih razporedili po drugih taboriščih. Odtlej so bili samo še številke, vtetovirane na levo podlaket. Taboriščniki so bili deležni le napornega prisilnega dela, lakote in nečloveškega ravnanja. Za mnoge se je trpljenje končalo v krematoriju.

Silva Matevžič je pred desetimi leti v glasilu Most, ob spominski slovesnosti ob 70-letnici, zapisala, da je treba ohranjati

spomin na takratno dogajanje v opomin:

»Dokler bomo živeli bližnji in daljni sorodniki ter znanci in prijatelji internirancev iz junija 1944, bomo ohranjali v srcih sicer grenak, a ljubeč spomin na naše drage, ki jih je okupator kaznoval in uničeval samo zato, ker so ljubili slovensko zemljo in naš jezik. Sporočilo o žalostnih dogodkih med drugo svetovno vojno smo dolžni predajati tudi mlajšim generacijam, da se naučijo spoštovati domačo zemljo in materni jezik.«

V spomin na tragičen dogodek pred 80. leti in v spoštljiv spomin na deskljanske internirance je Kulturno društvo »SVOBODA« Deskle v petek, 21. junija 2024, v dvorani kulturnega doma v Desklah pripravilo predstavitev obsežne monografije v slovenskem jeziku **Vlaki za koncentracijska taborišča – deportacije iz goriškega zapora 1943–1945**. Strokovno-znanstvena monografija *»I treni per i lager – La deportazione dal carcere*

di Gorizia 1943–1945« je izšla leta 2022 v italijanščini po zaslugi nadvse prizadevnega goriškega zgodovinarja **Luciana Patata** iz Krmina. Kulturni dom v Gorici si je zelo prizadeval, da se monografija prevede v slovenščino. Prevajalca **Igor Tuta** in **Pia Lešnik** pri prevajanju nista imela lahkega dela (avtor knjige je iz zaporniških registrov prepisoval vsa imena, imena mest, občin in krajev ter vsa osebna imena in priimke tako, kot so bili zapisani v italijanskem jeziku), še posebno tam, kjer sta imena vrnila v prvotno slovensko obliko. V pojasnilu k prevodu sta zapisala, da v vseh primerih ni bilo možno z gotovostjo vrniti imen v slovensko obliko.

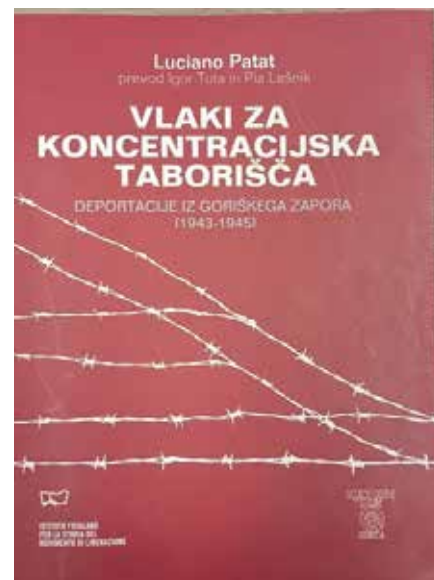
Obsežna knjiga s 456 stranmi govori o deportacijah zapornikov iz goriškega zavora v nemška taborišča (september 1943–april 1945). V tistem času so Nemci aretirali in zaprli več kot 7000 ljudi, med katerimi so jih okrog 3085 deportirali v Nemčijo, 1900 so jih poslali v koncentracijska taborišča, 1200 na prisilno delo. Večina deportirancev je prihajala iz slovenskih občin iz vseh današnjih »zamejskih« krajev (od Benečije, Števerjana, Gorice, Sovodenj, Doberdoba do Nabrežine in Trsta), kot tudi iz celotne severne Primorske, od Bovca do goriškega Krasa, torej iz krajev, ki so takrat bili del goriške pokrajine. V dodatku so v

knjigi nanizani biografski podatki 3085 interniranih.

Tudi iz naših krajev je bilo deportiranih 85 krajanov, 47 so jih poslali na prisilno delo, 16 jih je umrlo. V knjigi na strani 88 preberemo, da so bile v transportu št. 28 za Auschwitz med drugimi odpeljane tudi sestre Bressan (Brešan), najmlajša je imela 17 let. V knjigi najdemo zapisane podatke o vseh deportirancih: ime očeta, osebni podatki, datum in kraj aretacije, zaporniška številka, datum in kraj deportacije, datum prispetja v taborišče, datum premestitve v druga taborišča, datum smrti, vzrok smrti, datum osvoboditve.

V dvorani v Desklah smo se zbrali številni sorodniki, prijatelji in znanci naših internirank in internirancev. V predstavitvi knjige so sodelovali Igor Komel, predsednik Kulturnega doma Gorica, prevajalca Pia Lešnik in **Igor Tuta** ter **Jožef Kralj**. Izid publikacije sta med drugimi omogočili tudi Občina Kanal ob Soči in Salonit Anhovo. Iskrena hvala vsem za sodelovanje. Glede na aktualnost tematike, zajete v knjigi, je v teku prvi ponatis, saj je prva naklada že pošla.

Po končani predstavitvi smo v prijetnem vzdušju nadaljevali druženje v avli kulturnega doma.

Še posebno obvestilo:

Knjigo *Vlaki za koncentracijska taborišča – deportacije iz goriškega zavora 1943–1945* najdete tudi na polici knjižnice v Desklah. V sporočilu za javnost, ki ga je ob izidu knjige pripravil Kulturni dom Gorica, so med drugim zapisali: »Delo je ob strokovni neoporečnosti napisano pregledno, tekoče in je lahko razumljivo tudi za preprostega bralca.«

Vabljeni k branju in ohranjanju spomina na vse tiste, ki so trpeli in žrtvovali življenja na tako krut način.

Kako se pa pri vaši hiši reče?

Danila Schilling, Kulturno društvo »SVOBODA« Deskle, foto: Marko Maffi

V Medgeneracijskem centru pri Tinci v Desklah razpravljamo o najrazličnejših temah. Tako se je porodila tudi ideja, da bi obudili stara hišna imena, ki hitro tonejo v pozabo. Začeli smo vsak v bližini svojega doma in kasneje raziskovanje razširili na vse zaselke naše krajevne skupnosti na levem bregu Soče. Vsi ti zaselki: Rodež, Globno, Paljevo, Zagora, Zagomila in kraj Deskle že od nekdaj spadajo v župnijo Deskle.

Kot mejnik smo vzeli leto 1960, saj je od takrat marsikateri dom zamenjal lastnika in je tako izginilo staro ime, nekatere hiše pa so zaradi gradnje novih tudi porušili. Narisali smo »zemljevid«, na katerega smo vrisali posamezne hiše, glavne poti in ulice, potoke in zapisali tudi nekatera ledinska imena. To je bila

osnova za kasnejšo izdelavo in oblikovanje brošure.

Letos ob osmem marcu, ko je imelo Društvo upokojencev Deskle - Anhovo svoj redni občni zbor, je izdalo brošuro z naslovom *Kako se pa pri vaši hiši reče?* Prejeli so jo vsi člani društva. Odziv je bil enkraten. Starejši se še spominjajo starih hišnih imen, mlajši na žalost ne več. Verjetno je bil to še zadnji čas, da smo imena zapisali in jih tako ohranili za zanamce. Besedilo in slikovni prikaz smo obogatili še s starimi fotografijami Deskel. Na zadnji strani brošure lahko primerjamo Deskle nekoč (iz časa Italije) in danes.

Pri pravilnem zapisu imen v narečju nam je strokovno pomagal prof. dr. Matej Šekli, za kar se mu iskreno zahvaljujemo. Zahvala gre tudi podjetju Alpacem cement Anhovo, ki je poskrbelo za tisk brošure.

Častitljivih 100 let Alojza Bucika

Marta Bratuž, Klelija Dolenc

Pa imamo še enega stoletnika: 18. junija letos je v Avčah svoj 100. rojstni dan praznoval Alojz Bucik. Krajevna skupnost Avče je, skupaj z njegovimi sorodniki, z gasilci Prostovoljnega gasilskega društva Avče in krajani, priredila Alojzu nepozabno doživetje, ki se ga je udeležil, poleg borcev s praporom prve prekomorske brigade, celo predsednik Zveze združenj borcev za vrednote NOB Slovenije Marijan Križman. Ta je v svojem govoru opomnil na pomen borcev prekomorskih brigad. Naš Alojz je namreč še edini živeči borec tretje prekomorske brigade. Obiskali so ga pater Bogdan Knavs pa njegovi prijatelji iz Združenja šoferjev in avtomehanikov Nova Gorica, ki so se pripeljali kar s starodobniki. Alojz je član tega združenja že od leta 1952 in njegovo predsedstvo se je končalo šele pred nekaj leti. Čestital mu je tudi župan Občine Kanal ob Soči Miha Stegel. Za Alojzovo posebno navdušenje je poskrbela pevka partizanskih in ljudskih pesmi Marjetka Popovski iz Izole. V nedeljo, 7. julija, pa je Alojz doživel še eno veliko presenečenje. Obiskali so ga namreč pevci Tržaškega pevskega zbora Pinko Tomažič, s Pio Cah na čelu, in njemu v čast poleg primorske himne zapeli še pesem o prekomorskih borcih in druge znane partizanske pesmi.

Alojz Bucik se je rodil 18. junija 1924 v Avčah pri »Nežnovih«, kjer domuje še danes. Njegovo otroštvo je bilo vse prej kot lahko. Svojega očeta ni poznal, saj

Alojz v krogu svoje družine (Foto: Marta Bratuž)

je umrl, preden se je rodil. Otroška leta je v hudi revščini preživel v rojstni vasi Avče skupaj z mamo, bratom Silvom, sestro Marico in teto Tino. Hodil je v italijansko šolo. Druga svetovna vojna in fašizem sta mu preprečila načrte, da bi se izučil za zeleni poklic. Kot kurir je pomagal partizanom. In ker se je takratna italijanska fašistična oblast zbala, da se bo Alojz skupaj z drugimi sovrstniki priključil partizanski vojski, so ga, skupaj z drugimi, januarja 1943 leta nasilno mobilizirali v italijansko vojsko. Bil je dodeljen kazenskemu delovnemu bataljonu. Kar naprej so jih premeščali iz enega kraja v drugega. Pistoia, Bari, Carbonara so bila le nekatera mesta, kjer je bil nameščen. Po kapitulaciji Italije se je pridružil prvi prekomorski brigadi, ki

je bila ustanovljena v taborišču v Carbonari. Od tam so z ladjo odpluli proti Korčuli, kjer pa so se že kmalu morali spopasti z nemško vojsko. Po končani vojni se ni takoj vrnil domov, saj jih je takratna slovenska oblast imela za izdajalce. Služboval je kot vojaški oficir, vendar je bila želja po domačem kraju vse večja in leta 1952 se je na lastno odgovornost odpovedal vojaški službi ter se vrnil domov. Zaljubljen se je v sovaščanko Matildo, s katero se je kmalu poročil in rodila se jima je hčerka Lidija. Zaposlil se je kot šofer pri podjetju Elektro Gorica, ves čas pa je bil aktiven tudi v domačem okolju. Sodeloval je pri ustanovitvi KS Avče in bil tudi njen prvi predsednik v letih 1972 do 1976. Prav njegova zasluga je, da so takrat zgradili avški vodovod na trasi med Gornjim Avščkom in Avčami, da so asfaltirali cesto Kanal–Avče, da so razširili cesto za zaselek Britof, zgradili transformatorsko postajo, da sta zasvetili luč v zaselku Avšček in javna razsvetljava na peš poti na železniško postajo. Vsi so delali prostovoljno in udarniško, saj strojev ni bilo, pa denarja tudi ne. Alojz je poznal veliko ljudi, ki so mu radi prisluhnili in priskočili na pomoč, s tem pa je lahko veliko pripomogel k razvoju svoje KS.

Že od vsega začetka je predsednik Krajevne organizacije ZB za vrednote NOB Avče. Bil je pobudnik postavitve spomenikov padlim borcem sredi vasi in na pokopališču ter spominskih plošč

Marjetka Popovski čestita slavljenju Alojzu. (Foto: Marta Bratuž)

v opomin krutim umorom partizanov na Mihonovi in Jugovi hiši. Sodeloval je tudi pri ustanovitvi PGD Avče in jim celo priskrbel prvi kamion. Še vedno je

pri svojih 100 letih njihov član, za kar so se mu, na dan praznovanja, še posebno zahvalili s slavolokom vode iz gasilskih brizgalk.

Alojz je bil skrben mož in oče. Z ženo Matildo sta praznovala biserno poroko, 60 let skupnega življenja, prilagajanja, medsebojnega razumevanja in ljubezni. Skrbela sta za svojo hčerko Lidijo in njihov dom. Največje veselje pa sta v hišo prinesla vnuka Nataša in Peter. Toda Matilda je pred leti zaradi bolezni zapustila svoje drage.

Zdravje našemu Alojzu še zmeraj dobro služi, še zmeraj vozi avto in s pomočjo hčerke ter njene družine živi sam v svoji hiši. Družbo in veliko veselje mu v teh zrelih letih delata dva vnuka ter trije pravnuki.

Hvala, spoštovani Lojze, za vse tisto, kar ste dobrega storili za Avčane in KS Avče. Želimo vam še obilo trdnega zdravja in dobrega počutja med svojimi najdražjimi.

Alojz ganjeno spremlja petje Tržaškega pevskega zbora Pinko Tomažič pod taktirko Pie Cah. (Foto: Marta Bratuž)

Člani društva upokojencev Kanal praznujejo častitljive jubileje

Besedilo: Kralj Sonja, foto: zasebni arhivi

Gabrijela Tušar Ipavec – 95 let

Albina Kogoj – 95 let

Valentin Šuligoj – 90 let

Marija Tomažič – 90 let

SPOŠTOVANI SLAVLJENCI,
VSE NAJBOLJŠE, ŠE VELIKO ZDRAVIH IN SREČNIH LET
VAM ŽELIMO UPRAVNI ODBOR DU KANAL IN ČLANI DRUŠTVA.

Srečanje prostovoljk in prostovoljcev programa Starejši za starejše

Klelija Dolenc, foto: Bruno Bizjak

V petek, 3. maja 2024, je Društvo upokojencev (DU) Kanal organiziralo srečanje prostovoljcev programa Starejši za starejše, kjer so sodelovala društva

upokojencev Pokrajinske zveze društev upokojencev severne Primorske (PZDU SP). Udeležilo se ga je 170 prostovoljcev. Omenjeni program izvaja 11 društev od

skupno 29, kolikor jih je v PZDU SP. DU Kanal je eno izmed njih. V našem društvu izvaja program 21 prostovoljk in en prostovoljec, ki letno opravijo 1400

ur prostovoljnega dela. Tako je bilo v letu 2023 v kanalski občini obiskanih 280 oseb in pri tem nudenih 328 pomoči.

Pred prireditvijo, ki je potekala v večnamenski dvorani Osnovne šole Kanal, sta prostovoljce na vhodu pričakala član in članica našega društva v kanalskih nošah, s kruhom in soljo v rokah. Po pozdravnih govorih predsednika DU Kanal Franca Komaca in koordinatorice programa Vande Vidič je sledil ogled kratkega filma o samem delovanju društva. V nadaljevanju programa je prostovoljke in prostovoljce pozdravila ter pohvalila njihovo uspešno delo predsednica Zveze društev upokojencev Slovenije Zdenka Jan, ki je podpredsednici DU Kanal Sonji Kralj za njeno dosedanje požrtvovalno delo izročila zlato plaketo. Kasneje je prostovoljce nagovoril še podpredsednik ZDUS Stanko Kranvogel, pri zvezi odgovoren za izvajanje omenjenega programa, ki je poudaril pomembnost programa in pomoči starejšim. Tudi predsednik PZDU SP Zlatko Martin Marušič je spregovoril nekaj pohvalnih besed. Zaradi zdravstvenih težav se srečanja ni mogla udeležiti koor-

Predsednica ZDUS-a Zdenka Jan je podpredsednici DU Kanal Sonji Kralj izročila zlato plaketo.

dinatorica programa ZDUS Rožca Šonc, ki pa je napisala pismo, ki je bilo prebrano na prireditvi. Dopoldanski uradni del se je zaključil z nastopom twirlarke Zoje Bolterstein Leskovar iz nadvse uspešnega Športnega twirling kluba Deskle.

Sledili so vodeni ogledi po Kanalu ter družbi Alpacem. Članice DU Kanal, ki se ukvarjajo z ročnimi deli, so posebej za to srečanje v prostorih društva pripravile

razstavo klekljarskih unikatov ter punč za Unicef. Popoldanski del prireditve je bil izveden v šotoru v Levpi. Poleg govora koordinatorice programa PZDU SP Janje Polanc so v programu sodelovali še harmonikarja društva Hram Anita Pičulin in Matija Purgar, oba učenca OŠ Kanal, twirlarke Športnega twirling kluba Deskle Nejra Bilkan, Meta Pirih in Elin Perigoj Fikfak pod vodstvom trenerke Maje Laščak ter plesna skupina To smo tisti ljudje iz Deskel, ki jo vodi Valter Reščič.

Za hrano in pijačo je poskrbel Catering Šorli, za veselo vzdušje in živo glasbo pa nekdanji član Laposov Mauro. Tudi pečiva, ki so ga napekle naše prostovoljke, ter rogljičkov, ki jih je priskrbela družba Alpacem, ni manjkalo. Kljub slabemu vremenu je bil zadani program v celoti izpeljan. Zadovoljstvo na obrazih prostovoljk in prostovoljcev je bil najboljši dokaz, da je bilo delo organizatorjev dobro opravljeno. Hvala še enkrat prav vsem, ki so kakor koli pripomogli k izvedbi tega srečanja.

Športne igre upokojencev

Klelija Dolenc, foto: Bruno Bizjak

Društvo upokojencev Kanal je tudi letos prevzelo organizacijo športnih iger upokojencev Pokrajinske zveze društev upokojencev severne Primorske, na katerih je sodelovalo kar 17 društev in so bile že 19. po vrsti. Skupno je tekmovalo 286 športnikov. Svoje moči so upokojenci merili v naslednjih športnih panogah:

balinanju, ki je potekalo na baliniščih v Desklah in v Kanalu, pikadu v prostorih Mladinskega kluba Kanal, kegljanju na kegljišču Kegljaškega kluba Nova Gorica v Novi Gorici, streljanju z zračno puško na strelišču Strelskega društva Salonit Anhovo v Desklah, šahu v večnamenskem prostoru Društva upokojencev

Kanal ter reševanju križank v učilnicah Osnovne šole Kanal. Tekmovanja so potekala tako v moški kot tudi v ženski konkurenci. V balinanju se je pomerilo 12 moških ter deset ženskih ekip, v pikadu 11 moških ter 12 ženskih ekip, v kegljanju štiri moške in tri ženske ekipe, v streljanju z zračno puško pet moških

ter le ena ženska ekipa. V šahu so nastopile tri ekipe v moški konkurenci, pri reševanju križank pa v moški konkurenci štiri, v ženski pa pet ekip.

Zaključek športnih iger je potekal v soboto, 1. junija, v večnamenski dvorani Osnovne šole Kanal. V kratkem kulturnem programu so sodelovali harmonikarja Matija Purgar in Anej Petrevčič ter twirlarke Naja Rogač, Nives Leban in Katja Škrlec. Po uvodnem pozdravu predsednika Društva upokojencev Franca Komaca, ki mu je sledila še pohvala predsednika Pokrajinske zveze severne Primorske Zlatka Martina Marušiča glede izvedbe iger, so najboljšim tekmovalcem v posamezni konkurenci podelili priznanja, pokale in medalje. Vsa udele-

Nagovor Franca Komaca, predsednika DU Kanal

žena društva so prejela pisno priznanje za udeležbo na igrah ter bilten z vsemi

rezultati. Prva tri uvrščena društva pa so prejela tudi pokale. Letos se je najbolje odrezalo DU Deskle - Anhovo, ki je zbralo največ točk – 47, drugo mesto je pripadlo DU Kanal z doseženimi 44 točkami, tretje mesto pa si je s 35 točkami priborilo DU Idrija. Po končani podelitvi je sledilo druženje v spodnjih prostorih športne dvorane.

Brez sofinanciranja pokroviteljev bi tako obširno prireditev težko izpeljali. Hvala prav vsem za vsako finančno ali tehnično pomoč pri izvedbi letošnjih iger, ki jih je med drugimi pokrovitelji podprla tudi Občina Kanal ob Soči.

Zaključna skupinska fotografija predstavnikov vseh društev, v sredini najboljši trije

Biograd na Moru – letošnji cilj članov DU Kanal

Nevenka Malnič, foto: Klaudi Kofol

Letošnje leto je vse prej kot običajno, saj nas dež neumorno namaka. Sonce pa se le tu pa tam odloči pokukati izza oblakov in posušiti kakšno lužo, zato napovedi za letošnje poletne počitnice niso bile ravno obetavne. Pa vendar so se zadnji trenutek stvari zasukale v naš prid. To je zagotovo »zrihtala« naša Sonja, ki ji poleg zanimive destinacije vedno uspe v paket vključiti tudi odlično vreme.

Še dobro, da je bil točno določen dan in ura odhoda, sicer bi še danes v skrbeh razmišljala, kaj vse je treba postoriti pred odhodom in kaj vse je nujno treba strpati v kovčke. Z nekaj drobnimi zapletmi nama je le uspelo pravočasno priti do avtobusa, ki je, naložen s prtljago in dobro razpoloženimi dopustniki, že čakal na

avtobusni postaji v Kanalu. In smo krenili na pot! Na običajnih postajališčih smo vkrkali še potnike iz Deskel, Solkana, Nove Gorice in Razdrtega.

V Novi Gorici nas je pozdravil Relaxov vodič Robert. Zaradi velikega števila prijavljenih je bilo treba avtobusu dodati še kombi. Dobre izkušnje iz preteklih let, ki so najboljša reklama, so privabile v našo družbo poleg vsakoletnih tudi tiste, ki so se letos prvič odločili, da se nam pridružijo.

Biograd na Moru se je kopal v soncu, ko smo kmalu po 12. uri prispeli na cilj. Hotel Adrija, v katerem smo se namestili, je sicer nekoliko oddaljen od morja,

a sprehodek do njega je bil kar dobrodošel. Ponudba »all inclusive« je v naše želodčke mimogrede zvalila preveč kalorij. Morje je bilo prijazno toplo in čisto, zato smo se ga do sitega naužili. Tudi sonca je bilo več kot dovolj. Za tiste malo težje gibljive pa je bil ob hotelu na voljo bazenski kompleks z udobnimi ležalniki. Vabila je tudi prelepa promenada tik ob morju, ki nas je pripeljala v prijazno staro dalmatinsko mesto z burno zgodovino in vsem, kar sodi zraven, ter utripa s poletjem. Relaxov animator Robert je poskrbel, da nam ni bilo dolgčas, saj je za nas vsak dan pripravil kakšno urico druženja ob športnih igrah, zvečer pa smo, ob kozarčku hladne pijače, na hotelski terasi poklepetali in se zavrteli ob

plesni glasbi. Doživeli smo tudi pravi navijaški večer ob spremljanju nogometne tekme med Slovenijo in Anglijo. Zadnji večer smo zaključili z Relaxovo tombolo z mamljivimi nagradami. Preden smo se spet vkrkali na avtobus, je Klaudi, tako kot že vrsto let, s skupinsko fotografijo ovekovečil spomin na letošnje počitnice, za kar se mu lepo zahvaljujemo.

Vrnili smo se polni dobre energije. V ta mozaik je vsak prispeval svoj košček s prijaznostjo, potrpljenjem in pozornostjo. Marsikdo bi rad ostal še kakšen dan, pa saj bo kmalu december, ko nas bo Sonja povabila novim poletnim dogodivščinam naproti.

Taborniška izmenjava (ali Erasmus izmenjava)

Anika Mugerli, foto: arhiv tabornikov

Letos smo taborniki iz Deskel v tretjem tednu julija prvič sodelovali v evropski izmenjavi. Erasmus projekt je potekal med taborniki roda Odporne želve iz Deskel in taborniki iz belgijskega mesta Eeklo. Nameščeni smo bili v šotorih na taborniškem prostoru v Desklah, ki je bil našim belgijskim kolegom zelo všeč. Izmenjava je trajala pet dni. V tem času smo se družili, si ogledali nekaj slovenskih krajev in si izmenjali dragocene izkušnje. Obiskali smo Ljubljano, kjer smo si ogledali Ljubljanski grad in druge znamenitosti, občudovali smo Tolminska

korita in poskusili tolminsko friko ter orehove štruklje. Za zadnji dan pa smo organizirali izlet v Piran, kjer smo na vožnji z ladjico videli delfine, obiskali akvarij ter se posladkali s sladoledom med ogledom glavnih znamenitosti starega mestnega jedra Pirana. Skoraj vsak dan smo odšli v Deskle k Soči, kar so belgijski člani izmenjave naravnost oboževali. Preostali čas smo uživali na taborniškem prostoru ob taborniškem ognju, raznih taborniških igrah in navadah.

Vodniki smo med izmenjavo med seboj

izmenjevali izkušnje o vodenju taborniških skupin ter pogledih na taborništvo. Mladi taborniki pa so si izmenjevali različne informacije o taborniških veščinah in drugih taborniških navadah.

Enega izmed skupnih dni smo posebej namenili izmenjavi navad, kulture in kulinarike obeh držav (Slovenije in Belgije).

Program je bil kar pester in kmalu smo se morali posloviti, vendar komaj čaka-

mo, da se naslednje leto vidimo v Belgiji na drugem delu izmenjave.

Zelo smo veseli, da smo sodelovali v tem projektu z belgijskimi kolegi, vsekakor si mladi v prihodnje želimo še več sodelovanj v izmenjavah.

Na koncu bi se radi še zahvalili vsem, ki so nam pomagali pri izpeljavi izmenjave. Zahvala gre našemu rodu Odporne želve, ki nam je omogočil, da smo lahko med izmenjavo taborili na taborniškem prostoru v Desklah in smo s tem prihranili denar za druge dejavnosti (izlete).

Zahvaljujemo se tudi Občini Kanal ob Soči, ki je otrokom, ki so sodelovali v izmenjavi, podarila majice in svinčnike z občinskim logom. Otroci so bili darila zelo veseli.

Nočni pohod ob polni luni

Katarina Jerončič, foto: Janez Melink

Na praznično soboto, 27. aprila 2024, je Turistično društvo Korada Lig organiziralo nočni pohod ob polni luni. Nestanovitno vreme pohodnikov ni odvrnilo. Zbrali so se ob 20.00 ter se s svetilkami urno odpravili proti Koradi. Pot jih je po cesti vodila do parkirišča pod cerkvijo sv. Jakoba. Od tam so se povzpeli do cerkvice, kjer sta jih čakala okrepcilo in obvezno skupinsko slikanje. Čeprav lune zaradi oblakov žal ni bilo videti, je vreme zdržalo, tako da so se vsi vrnili v Lig veseli, suhi in seveda brez poškodb.

Kresovanje v Kostanjevici

Besedilo in foto: Katarina Jerončič

Na predvečer praznika dela je Turistično društvo Kolovrat Lig organiziralo tradicionalno kresovanje, tokrat v Kostanjevici. Ob lepem vremenu se je zbralo približno 100 krajanov, ki so ob mraku

prisostvovali prižigu kresa. Sledila sta pogostitev in prijetno druženje. Kresovanje je dodatno popestril glasbeni program, za katerega je poskrbela mladina s harmonikami in kitaro. Ob zgodnjih

jutranjih urah, 1. maja, pa je krajane nekaterih krajev na Liškem pričakala tudi prav posebna motoristična budnica.

Kresovanje v Gorenjih Desklah

Besedilo in foto: Barbara Markič Gerbec

Ko običaj preraste v tradicijo.

Tudi letos je malo pred 21. uro v Gorenjih Desklah na predvečer praznika dela zagorel kres.

Malokdo ve, da so v preteklosti s kurjenjem kresov na predvečer praznika dela delavci opozarjali na svoje pravice.

Danes je običaj prerasel v tradicijo in čas za druženje. V torek, 30. aprila, se je kar lepo število vaščanov Gorenjih Deskel zbralo na taborniškem prostoru in ob prijetnem druženju pričakalo, da je zagorel kres, druženje pa se je nadaljevalo pozno v noč.

Taborniški mnogoboj

Besedilo in foto: taborniki rodu Odporne želve

Nedelja, 12. maja 2024, je bila rezervirana za taborniško tekmovanje ali – kot mu pravimo taborniki – mnogoboj. Letos je potekal na Kovku nad Ajdovščino, in tudi naš rod je odpeljal mlade tabornike na tekmovanje, da so se pomerili v različnih taborniških panogah z drugimi rodovi s severnoprimorskega območja.

Otroci so tekmovali v dveh različnih starostnih kategorijah in se pomerili v panogah, kot so lokostrelstvo, postavljanje bivaka, orientacijski pohod, signalizacija, postavljanje ognja ...

Da nismo bili lačni, so poskrbeli organizatorji, taborniki iz Ajdovščine, ki so nas med odmorom pogostili z odlično »taborniško pašto«.

Celotno tekmovanje so nas spremljali sonce, veliko dobre volje ter prava mera tekmovalnosti. Otroci so vložili veliko truda in na koncu so naše ekipe dosegle zavidljive rezultate. Dosegli smo prvo mesto v kategoriji GG-starejši in drugo mesto v kategoriji GG-mlajši.

Preživeli smo čudovito nedeljo in se veselili ter z odličnimi rezultati vrnilo domov.

Izjemni uspehi Oskarja Hudomalja

Maja Kodolja Cencič, vir: OŠ Deskle, foto: zasebni arhiv Hudomalj

Ob prebiranju novic na spletni strani Osnovne šole Deskle se je moj pogled ustavil pri imenu Oskar, saj je skoraj na vseh področjih dosegel zlata priznanja na državni ravni. Oskar Hudomalj je učenec Osnovne šole Deskle in je letos zaključil 8. razred. Je zelo nadarjen, saj je samo v tem šolskem letu dosegel več zlatih priznanj na državni ravni, in sicer Vegovo iz matematike, Stefanovo iz fizike, iz logike, kemije in geografije. Dosegel je tudi bronasto regijsko Cankarjevo iz slovenščine in bronasto šolsko iz angleščine.

Oskar, iskrene čestitke. Glede na to, da dosegaš uspehe na vseh področjih, me zanima, kako se pripravljaš na tekmovanja in kateri je tvoj najljubši predmet.

Hvala! Pripravljanje je seveda odvisno od tekmovanja. Pri matematiki, fiziki in kemiji načeloma ni toliko učenja na pamet, zato najpogosteje rešujem naloge s starih tekmovanj, pogosto kar med poukom (z dovoljenjem učiteljice). Pri drugih tekmovanjih tudi rešujem stare naloge, a pogosteje utrjujem snov z branjem. Imam veliko sreče, da so mi glede snovi skoraj vsi predmeti kar zanimivi, prav najbolj pa so mi vseč matematika, kemija in angleščina.

Letos si se udeležil tudi predtekmovanj za naravoslovno mednarodno olimpijado za 8. in 9. razred iz fizike, kemije

in biologije. Kako potekajo predtekmovanja, kaj je pogoj za udeležbo in kako si se uvrstil?

Najprej smo malo pred koncem šolskega leta pet dni imeli priprave, kjer so nam mentorji razložili potrebno snov. Potekale so v Ljubljani, a sem se jih, vključno s približno polovico vseh 60 učencev, udeleževal doma po internetu. To je bilo tudi dopoldne, zato te dni nisem hodil v šolo. Nato sem ponavljal snov in reševal pole iz prejšnjih let ter 27. junija pisal izbirni test v Ljubljani. Na žalost nisem prišel med najboljših 12, ki so se uvrstili na naslednje kvalifikacije, a se zaradi tega ne obremenjujem preveč.

Vseč ti je tudi Rubikova kocka. Na tem področju obstajajo tekmovanja, ki se jih tudi ti udeležuješ. Razloži nam, prosim, kako se pripravljaš in kako potekajo tekmovanja, v katerih kategorijah se tekmuje in s kakšnimi kockami ... In seveda, v kolikem času sestaviš kocko.

Ja, s hitrostnim sestavljanjem Rubikovih

kock (angl. speedcubing) se ukvarjam že skoraj dve leti, navdušil me je bratranec. Originalna $3 \times 3 \times 3$ Rubikova kocka je precej znana, obstaja pa še na stotine različic, t. i. mehanskih ugank različnih barv in oblik. Na uradnih tekmovanjih se jih sestavlja le 11, se pa v štirih kategorijah sestavlja na slepo (najprej si ogledaš kocko in si zapomniš, kako je zmešana, nato jo pa s prevezo za oči sestaviš), $3 \times 3 \times 3$ pa se tudi enoročno in še v čim manj potezah, tako da je skupaj 17 kategorij. Ta tekmovanja organizira zveza WCA (World Cube Association) in potekajo po celem svetu, nekajkrat na leto tudi v Sloveniji. Kocke sem se naučil sestaviti na internetu, in čeprav to zahteva kar nekaj spomina, se tega lahko z malo volje nauči prav vsak. Da sestavim $3 \times 3 \times 3$ kocko, povprečno porabim približno 16 sekund, kar pa ni niti blizu svetovnega rekorda 3,13 sekunde.

Končal si tudi glasbeno šolo, v kateri si igral klavir, zdaj pa se učiš še bobne, tolkala igraš tudi v pihalnem orkestru. Imaš na glasbenem področju načrte za prihodnost?

Glasba mi je na splošno zelo všeč, tako za poslušanje kot za izvajanje. Pred leti sem tudi že poskušal skladati in verjetno bom še kdaj napisal kakšno skladbo, a nimam še načrtov. Dvomim, da bom kdaj postal poklicni glasbenik ali skladatelj, upam pa, da me bo to še naprej veselilo.

Kakšne so tvoje želje/načrti po zaključeni osnovni šoli?

Skoraj zagotovo se bom vpisal na splošno gimnazijo, verjetno v Tolmin, tako kot moj brat Lovro, ki je prav tako zelo uspešen v šoli. Za vnaprej res še nimam pravih nobenih načrtov, saj me veseli veliko področij in nobeno prav ne izstopa. Je pa to na nek način dobro, saj imam tako veliko možnosti za prihodnost.

Odlični rezultati na geografski olimpijadi

Uredništvo, vir: OŠ Milojke Štrukelj Nova Gorica, foto: zasebni arhiv Kobal

Tian Kobal iz Plav, učenec 9. razreda Osnovne šole Milojke Štrukelj Nova Gorica, se je letos že drugo leto zapored udeležil evropske geografske olimpijade (EGEO), ki je potekala od 28. junija do 4. julija 2024 na Kopaoniku v Srbiji. Na olimpijadi je za odlično **tretje mesto** prejel **zlato medaljo**.

Tian je zelo uspešen učenec. V letošnjem šolskem letu je na državnih tekmovanjih zbral kar sedem zlatih in eno srebrno priznanje. Poleg petega mesta in zlatega priznanja iz geografije, ki mu je odprlo pot na evropsko geografsko olimpijado, je prejel tudi zlato priznanje iz kemije (prvi v državi), fizike (drugi v državi), matematike (tretji v državi), biologije, logike, računalniškega mišljenja in sre-

brno priznanje iz razvedrilne matematike.

Avgusta ga čakajo priprave za uvrstitev na še eno olimpijado, in sicer mednarodno mladinsko naravoslovno olimpijado (IJSO 2024), kjer so se v prvem izboru pomerili učenci in učenke 8. in 9. razreda, ki so na letošnjih državnih tekmovanjih iz znanja fizike, kemije in biologije dosegli najboljše rezultate. Kot tretji od 15 najboljših se je uvrstil v drugi krog priprav. Septembra ga čaka nova preizkušnja za uvrstitev v ekipo šestih najboljših, ki bodo decembra potovali v Romunijo.

Tian bo šolanje nadaljeval na Gimnaziji Nova Gorica in se že veseli novih izzivov.

Srečanje s pisateljico Barbaro Hanuš

Marta Bitežnik, Krajevna knjižnica Deskle

Sobotno jutro v maju, sonce je že sijalo in napovedovalo lep dan, prava radost

po celem tednu dežja. Z vlakom smo se odpravili na Bled. Že sama vožnja z

novim vlakom je za marsikaterega otroka pravo doživetje. Otroci, ki obiskujejo pravljичne urice v Krajevni knjižnici Deskle, njihovi starši ali stari starši, pa seveda nekaj tistih, ki poskrbijo, da se pravljичne zgodbe nemoteno dogajajo vsak mesec, smo pričakovali novo dogodivščino.

Pozdrav z Bleda (Foto: arhiv KD »SVOBODA« Deskle)

Pravljичna urica na Bledu, na prostem, in to z znano pisateljico, to pa je nekaj posebnega. Tudi za tokratno dogajanje je najbolj zaslužna Marja Dolhar Batišič. Najprej smo se sprehodili do tribun veslaškega centra v Zaki. Nekateri so hitro vzeli dobrote iz svojih nahrbtnikov, drugi pa spremljali tekmovalce mednarodne dirke Spartan, ki se je ravno ta

vikend odvijala na Bledu, nekateri pa le občudovali jezero, račke, otoček. Nismo dolgo čakali in pridružila se nam je profesorica slovenščine in pedagogike, pisateljica Barbara Hanuš, ki veliko piše za otroke in pa tudi za odrasle, je strokovna sodelavka revij Ciciban in Cicido, piše učbenike za osnovno šolo in še bi lahko naštevali. Najprej nam je predstavila nekaj legend o Bledu in okolici, potem nam je pripovedovala o svojih vnukih in kako so nastajale zgodbe, nekaj nam jih tudi prebrala. Otroci so ji z zanimanjem prisluhnili, še posebej navdušeni so bili nad Kevinovimi oslički, ki nastopajo v novi zgodbi, ki bo izšla v mesecu juniju. V zahvalo, da si je vzela čas za nas, ji je Marja podarila zelen dežnik, da jo bo spominjal na reko Sočo (dar ZTKŠM Kanal), in kabrcu. »Vaše darilo je čudovito, dobro ste skleпали, s čim bi me lahko razveselili,« je kasneje zapisala ga. Barbara.

In ko si že na Bledu, izkoristiš dan, ga poskušaš napolniti z dogajanjem, da ostanejo še dolgo v naših spominih. Sprehodili smo se na drugo stran jezera in opazovali že prej omenjene tekmovalce, ki jih zaradi bučnega dogajanja nisi mogel prezreti. Naš novi cilj je bila razstava

Srečanje s pisateljico Barbaro Hanuš na Bledu (Foto: arhiv KD »SVOBODA« Deskle)

lego kock. Več kot milijon kock je postavljenih v obliki dinosavrov, piratov, vesolja, znamenitih zgradb ... In slišalo se je vzklike navdušenja, uauu in ooooh je odmevalo v prostoru. Na koncu pa še igralnice, kjer so otroci pokazali svoje spretnosti in domišljijo. Tudi marsikateriga odraslega lego kocke spremljajo od

malih nog, ure in ure ustvarjanja v igri, potem v pomoč otrokom in zdaj že morda vnukom.

Še en pisan kamenček smo dodali v mozaik dogajanja, s katerim želimo otrokom približati svet knjig in jih spodbujati k branju. Pa še lepo se imamo.

Zaključek pravljčnih uric v Krajevni knjižnici Deskle

Danila Schilling, Kulturno društvo »SVOBODA« Deskle

Pravljčarka Marja Dolhar Batistič in knjižničarka Daša Medvešček iz Goriške knjižnice Franceta Bevka sta za vsako pravljčno uro polni novih idej, kako za

najmlajše bralce izpeljati urico tako, da bo zanje poučna in zanimiva. Za zaključek pravljčnih uric za sezono 2023/2024 smo v četrtek, 6. junija, prisluhnili pra-

vljici Medved in klavir avtorja Davida Litchfielda.

Tokratna pravljica je bila res nekaj posebnega, saj se je odvijala v dvorani kulturnega doma, na velikem odru, kjer so Marja in Gorazd ter Danila in Marko, ki sta člana Kulturnega društva »SVOBODA« Deskle, poskrbeli za pravljčno sceno na odru. Tudi medved Bruno, ki ga je posodila Vita iz Doblarja, je prihlačal na oder.

Zgodba se začne, ko majhen medved sredi gozdne jase najde čudno reč, ki je ob dotiku spustila grozovit zvok. Minevali so meseci in leta in medved je iz čudne reči, ki mu pravimo klavir, izvabljal vse bolj čudovite zvoke. Kadar je igral, je bil srečen, in drugi medvedje so ga hodili poslušati vsak dan. Čudoviti zvoki pa so na jaso privabili deklico in njenega očeta. Navdušena nad njegovo glasbo sta med-

Otroški pevski zbor OŠ Deskle pod vodstvom prof. Katarine Glažar (Foto: Teja Černe)

veda povabila v mesto, da bo igral na velikih odrih pred množico ljudi. Medved je igral na sijajnih koncertih, snemal plošče in dobival nagrade. Pogrešal pa je gozd, pogrešal svoje prijatelje, pogrešal je dom. Zato se je vrnil v gozd in na jasi igral za najpomembnejše občinstvo – medvedjo družino.

Slikanica je bila leta 2016 nagrajena z nagrado Waterstone za najlepšo ilustracijo.

Pravljíčarka Marja je v družbi velikega medveda, ki je sedel na štoru pod velikim drevesom, brala pravljico ob glasbeni spremljavi klavirskih zvokov, ki jih je izvajala prof. glasbe Katarina Glažar. Za slikovno predstavitev na velikem belem platnu sta se trudila Gorazd in Marko.

Da pa je bila pravljica še bolj pestra in barvita, sta za glasbena vložka poskrbela pevski zbor Vrtca Deskle, ki ga je vodila Lea Saksida, in otroški pevski zbor Osnovne šole Deskle pod vodstvom prof. Katarine Glažar.

Zaključek prireditve je bil v znamenju zahval. Helena Cundrič Mugerli se je zahvalila v imenu staršev otrok, ki so obiskovali pravljíčne ure. Z vizitkami, ki so jih narisali otroci, s čustvenimi mislimi hvaležnosti staršev ter cvetom bele kalije so nagradili vse, ki so sodelovali pri izvedbi pravljíčnih uric. Marja in Danila sta se zahvalili staršem, ki so otroke vozili na pravljíčne urice. Zahvaljujemo se čebelarstvu Žnidarčič iz Kanala za donacijo medu in Občini Kanal ob Soči za finančno podporo. Da je bil zaključek pravljíčnih uric v Krajevni knjižnici

Pravljíčarka Marja in medved Bruno (Foto: Gorazd Batistič)

Deskle še sladek, pa je letos poskrbela Krajevna skupnost Anhovo - Deskle s kepico sladoleda.

Ena velika zahvala vsem skupaj.

Poslovili smo se od šolskih klopi

Irena Hočevnar Križnič, foto: arhiv OŠ Kanal

Šolska vrata so se zaprla, vrveža po hodnikih ni več, na steni avle OŠ Kanal nas pozdravi napis: »Juhu, počitnice so tu!« In res, prišle so dolgo pričakovane počitnice. Učenci so se od šolskih skrbi poslovili zadovoljni zaradi vseh uspehov, ki so jih dosegli.

V letošnjem šolskem letu je bila prireditev ob zaključku šolskega leta na željo nekaterih staršev učencev v večernem času. V športni dvorani so 21. juni-

ja učenci, učitelji, starši, stari starši in drugi spremljali program, ki so ga pod mentorstvom učiteljic pripravili učenci OŠ Kanal. Obiskovalci prireditve so prislunili oddaji Slovenija je lepa dežela in v sliki, besedi in glasbi spoznavali bogastvo naše domovine. Obiskovalce sta na prireditvi nagovorili podžupanja Občine Kanal **Barbara Fajdiga Perše** in ravnateljica šole **Barbara Kragelj Jerič**. Podžupanja je šoli Kanal predala »maskoto«, ki simbolno ponazarja go-

stiteljstvo projekta Dan reke Soče na OŠ Kanal. Soča je prva reka v naši državi, ki ima svoj dan, in sicer 14. oktober. V projekt se kot nosilke vključujejo občine, ki se geografsko razprostirajo ob toku Soče. Njegov cilj naj bi bil zavedanje o pomenu zdrave vode za življenje na Zemlji.

Na prireditvi so priznanja in pohvale za najvišje dosežke prejeli učenci in učenke, ki so še posebej uspešno zastopali šolo ali se izkazali na tekmovanjih iz znanja ali športa. Priznanja jim je podelila ravnateljica šole Barbara Kragelj Jerič. Na športnem področju so ekipno dosegali najvišje uvrstitve v odbojki, mali odbojki in nogometu. **Maj Mugerli** se je uvrstil na finale državnega prvenstva v odbojki na mivki, **Aleks Goljevšček** je dosegel drugo mesto na 21. uličnem teku med Novo Gorico in Gorico, **Luka Testen** je v kategoriji do osem let osvojil srebrno medaljo na državnem prvenstvu v šahu. Podeljena so bila **priznanja za uspehe na regijskih tekmovanjih iz znanja**. Bronasto Vegovo priznanje sta prejela **Martin Stegel** in **Loris Sofia Vidič**, ki je dosegla srebrno priznanje tudi na tekmovanju iz logike, srebrno priznanje v znanju astronomije **Andraž Grm**, bronasto Cankarjevo priznanje Petra Pičulin, bronasto Stefanovo priznanje v znanju fizike je prejela **Zoja Ozebek**.

Podžupanja Občine Kanal Barbara Fajdiga Perše predaja ravnateljici OŠ Kanal »maskoto« projekta Dan reke Soče. (Foto: arhiv OŠ Kanal)

Učenci naše šole so dosegali **priznanja na najvišji ravni – na ravni države**. Izjemno prvo mesto in zlato priznanje v znanju Vesele šole sta prejela **Žiga** in **Andraž Grm**, **Larisa Vidič** je prejela zlato Cankarjevo priznanje, zlato priznanje iz znanja geografije je prejel **Žiga Grm**, srebrno priznanje iz znanja biologije sta dosegli **Zoja Ozebek** in **Johana Žnidarčič**, po uspehu na regijskem tekmovanju so dosegli zlato priznanje na tekmovanju Turizmu pomaga lastna glava **Tjaša Medvešček**, **Nace Strnad**, **Loris Sofia Vidič**, **Lara Bucik**, **Matevž Koren** in **Neli Jug**, srebrno priznanje na tekmo-

vanju **Zlata kuhalnica Nace Strnad**, **Marija Ana Žnidarčič** in **Jernej Škvarč**, na tekmovanju **Zdrav dih za navdih** so prejeli srebrno trstiko **Ian Murovec Hvalica**, **Liani Rutheany Prinčič** in **Alina Velušček**, bronasto trstiko pa **Adrijan Lipičar**, **Zoja Ozebek**, **Matevž Markič**, **Ula Švab** in **Matija Segalla**. Letos so učenci naše šole uspešno sodelovali na tekmovanju za novinarski prispevek **Zeleno pero 2024**, s srebrnim priznanjem je nagrajena **Loris Sofia Vidič**. Bronasto priznanje na tekmovanju iz kemijskih poskusov so prejeli **Liani Rutheany Prinčič**, **Alina Velušček** in **Lara Bucik**.

Učenci 8. b razreda so bili letos regijski zmagovalci v skrbi za čiste zobe.

Nagrado Občine Kanal za izjemni prispevek k delovanju in ugledu šole sta prejeli devetošolki **Lara Bucik** in **Loris Sofia Vidič**, ki sta s številnimi dejavnostmi in uspehi na različnih tekmovanjih še posebej prispevali k ugledu šole. Šolsko leto se je zaključilo, 36 devetošolcev se je poslovilo od OŠ Kanal. Zdaj je čas, da se male »glavice« in že večje »glavice« odpočijejo in si napolnijo energijo za novo šolsko leto.

Projekt Turizmu pomaga lastna glava

Dominika Slokar De Lorenzi, foto: arhiv OŠ Kanal

Projekt razpisuje Turistična zveza Slovenije in je celovit sistem organiziranega delovanja osnovnošolske mladine v turizmu. Vsebina projekta je vezana na raziskovanje turizma v domačem kraju, ugotavljanju možnosti za hitrejši razvoj in oblikovanje take ponudbe, ki bo spodbudila podjetništvo in trženje naravnih danosti in druge ponudbe v vseh možnih oblikah.

V šolskem letu 2023/2024 so učenci raziskovali na temo z naslovom **OKUSNI ZAKLADI: Lokalni kulinarčni spominek s trajnostnim pridihom**. Sodelujoči učenci so oblikovali turistično pisno nalogo, promocijski spot ter predstavitev na tržnici. Glavni turistični kulinarčni spominek naše ekipe je bila Maronkova marmelada. Z zlatim regijskim priznanjem smo prejeli vstopnico,

da se ponovno predstavimo na turistični tržnici v Medvodah, kjer smo se zbrale vse ekipe, ki smo prejele omenjeno priznanje na regijskem tekmovanju.

Za nagrado je naša ekipa prejela izlet v Kranjsko Goro – supanje po jezeru Jasna ter burger dogodivščino.

Erasmus

Dominika Slokar De Lorenzi, foto: arhiv OŠ Kanal

V aprilu smo na naši šoli dobili prav posebne goste, in sicer je k nam prišlo deset učencev in dve učiteljici iz Portugalske. Učenci so prebivali pri družinah gostiteljicah od ponedeljka do petka. Pripravili smo jim prireditev dobrodošlice,

na kateri sta naše goste toplo pozdravila gospa ravnateljica in gospod župan. Na prireditvi je zapel mladinski pevski zbor. Poslušali smo tudi glasbeni točki, ki so ju pripravile učenke iz 8. razreda. Učenci 4. razreda pa so pripravili skeč. Na kon-

cu so naši harmonikarji zaigrali na svoje harmonike. Učenci iz Portugalske so se našim učencem priključili pri pouku in raznih dejavnostih. Med njimi so se spletle prijateljske vezi.

Kulturni dom Nova Gorica, 11. april 2024

Revija pevskih zborov

Mojca Jerončič, foto: arhiv OŠ Kanal

Otroški in mladinski pevski zbor OŠ Kanal sta se udeležila revije pevskih zborov, na kateri se je v treh dneh od torika, 9., do četrтка, 11. aprila, na velikem odru Kulturnega doma Nova Gorica predstavilo 22 pevskih zborov osnovnih šol iz Goriške. Prireditev je spremljala strokovna ocenjevalka ga. Marinka Šuštar,

nekdanja zborovodkinja OPZ in MPZ OŠ Ajdovščina. Naša nastopa je ocenila kot odlična. Pohvalila je tako izbor programa kot samo izvedbo. Še posebej pa je pohvalila dejstvo, da smo se revije udeležili z obema zboroma, saj smo ena redkih šol, ki je na reviji nastopala z mladinskim pevskim zborom.

Da je pri nas kultura pomemben del življenja in dela, dokazuje naziv »kulturna šola«, ki ga je prejela OŠ Kanal v letošnjem šolskem letu, uradno pa je bil naziv podelila predstavnica JSKD-ja na omenjeni reviji pevskih zborov.

Mlinochef

Dominika Slokar De Lorenzi, foto: arhiv OŠ Kanal

Na Osnovni šoli Kanal je 6. maja potekalo regijsko tekmovanje Mlinochef. Glavna sestavina tekmovanja je bila pašta, ki jo je prispeval glavni pokrovitelj dogodka Mlinotest.

Testenine so preproste za pripravo, a se lahko ob posebni omaki spremenijo v gurmansko izkušnjo. In prav to so komisija ter drugi sodelujoči okušali izpod rok šestih različnih kuharskih ekip iz štirih različnih šol. Tekmovale so tudi naše učenke in se odlično odrezale.

Tematska pot Deskle, 11. april 2024

Orientacijski pohod s starši

Blanka Černe in Andrejka Skok, foto: arhiv Vrtca Kanal

V četrtek, na lep pomladni sončen dan, smo v skupini Zeleni škrate iz Vrtca Kanal povabili starše na pomladno srečanje. Dobili smo se na tabornem prostoru v Desklah, kjer je bil začetek orientacij-

skega pohoda. Vsak otrok je dobil zemljevid z označeno potjo. Med potjo so otroci pridno opazovali zemljevid in nas vodili do prve naloge. Otroci so morali poiskati pet kuvert z nalogami in nami-

gi, kako priti do cilja. Bili so motivirani, polni energije, radovedni, kam gremo, ker poti niso poznali. Veseli so bili pomoči staršev pri opravljanju nalog.

Naš cilj je bila najvišja točka na tematski poti – vzletišče za padalce –, kjer smo potrdili svojo vztrajnost z žigom in se vpisali v vpisno knjigo. Srečni in razigrani smo prišli do cilja, kjer so otroci dobili medalje, ki sta jim jih vzgojiteljici obesili okrog vratu. Otroci pa so staršem pripeli broške – smeškota – na majico. Zaslužili so si nagrado za prehojeno pot. Vsi smo bili navdušeni nad razgledom in lepim vremenom, ki nam je bilo naklonjeno, da smo pohod izvedli v tako velikem številu.

Še bi se družili na vrhu, vendar smo morali pot prehoditi tudi nazaj, kar nam ni bilo težko. Zaključek našega srečanja je bil na tabornem prostoru, kjer smo se okrepčali ter se še malo skupaj igrali. Zelo lepo smo se imeli in se poslovili z mislijo, kako lep dan smo preživeli skupaj s starši.

Anja Štefan na obisku

Majda Markič, foto: arhiv Vrtca Kanal

V mesecu maju smo imeli prav poseben dan. OŠ Kanal in vrtec je obiskala Anja Štefan. V vrtcu jo poznamo po številnih zgodbicah, deklamacijah in ugankah, radi pa tudi zapojemo pesmice, ki jih je napisala za otroke. Da bi bil dan čim lepši, smo se nanj dobro pripravili. Risali in izdelovali smo na temo njenih junakov. Naučili smo se nekaj njenih pesmic in reševali uganke.

Pričakali smo jo v večnamenskem prostoru našega vrtca, kjer smo razstavili svoje izdelke. Anja Štefan je s seboj prinesla velik lonec na pike, mi pa smo bili polni pričakovanja. Najprej smo se ji predstavili otroci starejših skupin in vrtčevski zborček s kratkim programom. Bila je zelo vesela, ko je spozna-

la, da poznamo kar nekaj njenih del. Iz njenega lonca na pike pa je pričarala nove zgodbe, ki so jih otroci poslušali z odprtimi usti. Zapela nam je tudi nekaj svojih pesmic. Njen prijetni in nežni glas nam je popestril in polepšal dan. Otroci so se v njeno pripovedovanje zelo vživeli in poslušali bi jo še in še. Čas z njo nam je prehitro minil in poslovili smo se s prijetnimi občutki.

Obisk nam bo še dolgo ostal v lepem spominu in želeli bi si še več takšnih dni.

Hvala, Anja Štefan, za vaš obisk in za vse vaše zanimive in poučne zgodbe in pesmice, ki jih ustvarjate za naše male sončke.

Zaključna prireditev učencev OŠ Deskle

Mojca Petelin, foto: arhiv OŠ Deskle

V četrtek, 20. junija, smo se poslovili od šolskega leta 2023/2024. Program so oblikovali pevci obeh otroških zborov in mladinskega zbora pod vodstvom učiteljice Katarine Glažar. Otroška zbora sta nas popeljala po živalskem svetu s

pesmimi iz zbirke Čuk na palici Svetlane Makarovič. Pevci mladinskega zbora pa so razmišljali o življenju. Na koncu so oder zapolnili devetošolci, prejeli zasluzene pohvale in priznanja, ki jim jih je podelila podžupanja, ga. Valentina

Humar, in se od vseh nas in osnovnošolskih klopi poslovili s svojo »himno« Mi mammo se fajn.

Iz nagovora ravnateljice, mag. Ane Košuta Skok:

Leto je naokrog in prišli smo do konca še enega šolskega leta, ki je bilo posebno, edinstveno, tako, kot je vsak izmed nas.

Skupaj smo doživeli mnogo zanimivih

trenutkov, ki so nas obogatili in nam dali moč, da smo vztrajali tudi, ko je bilo težko. Mogoče lahko potegnemo vzporednico tudi z različnimi liki, ki so nam jih predstavili učenci. Včasih smo bili malo

razvajeni kot veverica, drugič važni kot jež, dremavi kot črni muc, predvsem pa so naši učenci želeli čim prej odrasti in spoznati svet. Na tej poti spoznavanja sveta so znanje in izkušnje nabirali tako v šolskih klopek kot tudi v različnih dejavnostih zunaj šole.

Nekateri učenci so bili zelo vedoželjni in so znanje nadgradili tudi s sodelovanjem na tekmovanjih, kjer so dosegali zavidljive uspehe.

Vsem skupaj želim brezskrbne počitnice in veliko priložnosti, da bi se imeli fajn kot naši devetošolci!

Imeli smo se fajn in naj tako ostane do junija 2025.

Obogatitvene dejavnosti na OŠ Deskle v šolskem letu 2023/2024

Valentina Cigoj, foto: arhiv OŠ Deskle

Tabor za nadarjene in vedoželjne učence na Vojskem

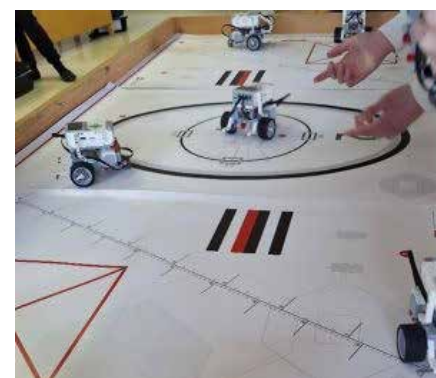
Od petka, 5. aprila, do sobote, 6. aprila, smo se z nadarjenimi in vedoželjnimi učenci udeležili programa robotike v CŠOD na Vojskem. Na poti do Vojskega smo obiskali biološko učilnico v OŠ Most na Soči, kjer nam je njihova učiteljica Agnes Kozorog predstavila živali iz našega okolja, sledil pa je ogled arheološkega muzeja. Na Vojskem so se učenci pri programu robotike s pomočjo osnovnega modela robota Lego Mindstorms Education EV3 naučili osnov programiranja (premikanje robota naprej, nazaj, levo, desno, dvigovanje ročice), nato so v skupinah z robotom reševali različne naloge. Ko so usvojili znanje osnovne-

ga programiranja, je sledilo reševanje različno težavnih nalog na polju Vesoljski izziv, kjer pa so morali robota tudi ustrezno nadgraditi. Učenci so prav tako sodelovali v različnih socialnih dejavnostih in medsebojnem druženju, s katerimi so krepili socialne veščine.

Tabor za krepitev samopodobe na Debelem rtiču

Majske dni smo izkoristili za druženje ob morju. Od petka, 10. maja, do nedelje, 12. maja, smo na Debelem rtiču izpeljali tabor za posamezne učence iz 6., 7. in 8. razreda. Vodji in izvajalki tabora sta bili svetovalni delavki naše šole: Alenka Pegan Colja in Valentina Cigoj.

Cilji tabora so bili razvijanje in krepitev pozitivne samopodobe pri učencih, utrjevanje pozitivnih prepričanj o sebi, razvijanje občutka sposobnosti in zadovoljstva s seboj, razvijanje socialnih veščin in posledično dobrih medsebojnih odnosov ter utrjevanje občutka pripa-

dnosti skupini, razvijanje aktivnega odnosa do življenja in sprejemanje lastne odgovornosti za življenjske situacije. Učencem, ki se v šolskem okolju težje postavijo, želimo dati občutek podpore šole.

Na poti proti Obali smo se ustavili na gradu Socerb, ogledali smo si staro jedro

Kopra in obiskali pokopališče školjk v Ankaranu. Vsebinsko bogat program je zajemal delavnice v izvedbi svetovalnih delavk naše šole in animatorke letovišča Debeli rtič, plavanje v bazenu in morju, sprehod do Ankarana in veliko družabnih iger in druženja.

Verjamemo, da bo ta izkušnja prispevala

k boljšemu počutju učencev v šoli. Za finančno pomoč pri izvedbi tridnevnega tabora za krepitev samopodobe na Debelem rtiču se zahvaljujemo OBČINI KANAL OB SOČI in podjetjem ALPACEM CEMENT, d. d., SWISSPEARL SLOVENIJA, d. o. o., PARTES, Tomaž Rjavec, s. p., in OKREPČEVALNICA »NA SKEDNJU«, Alan Bavčar, s. p.

Tržnica dobre volje z Vrtcem Kanal

Neža Rutar, foto: arhiv Vrtca Deskle

Otroke so pred vrtcem v Desklah pričakale razigrane stojnice s smešnimi imeni, ki so vabile na igrala, ples, v peskov-

nik, pa tudi na kitke, izdelavo zapestnic in ustvarjanje lačnih morskih živali. Na stojnici PALAČINKA ČOKOLINKA pa

sta simpatični kuharici delili sladke palačinke.

S prijatelji iz Vrtca Kanal smo skupaj ustvarjali, tekali, plezali, plesali, gradili, lovili mehurčke in se sladkali.

Še krajani so se ustavili in nas občudovali, saj je bilo takšno množico nasmejanih otrok res lepo videti.

Ponovno smo dokazali, da je tradicija, ki jo vzdržujemo že ogromno let, zelo lepa gesta v naši občini.

Otroci, naj vas nasmehi, tako kot na današnji tržnici, spremljajo še naprej.

Strokovne delavke in otroci iz Vrtca Kanal, hvala za obisk in druženje!

Z nasmehi smo pretekli Deskle

Neža Rutar, foto: arhiv Vrtca Deskle

Sonce, dobra volja, super otroci in starši, pa šolarji, stari starši ter krajani. In ne samo to! Hladen sladoled, ki je čakal na nas, in glasba, ples ter seveda tek, zaradi katerega smo se 9. maja 2024 zbrali na šolskem igrišču.

Prav vsi smo nasmejeni pretekli krog po Desklah in še nam je ostalo veliko volje,

da smo se prijetno družili in se najedli dobrega sladoleda.

Za izpeljavo dogodka gre naša »hvala«:

- super vzgojiteljicam, ki so vse pripravile in poskrbele, da je vse gladko potekalo;
- Občini Kanal ob Soči, ki nam je poma-

gala pri organizaciji in finančni izpeljavi dogodka;

- Krajevni skupnosti Anhovo - Deskle, ki je priskrbela redarje;
- lokalni slaščičarni Aura za delno donacijo sladoleda;
- in vsem, ki ste prispevali za šolski sklad vrtca.

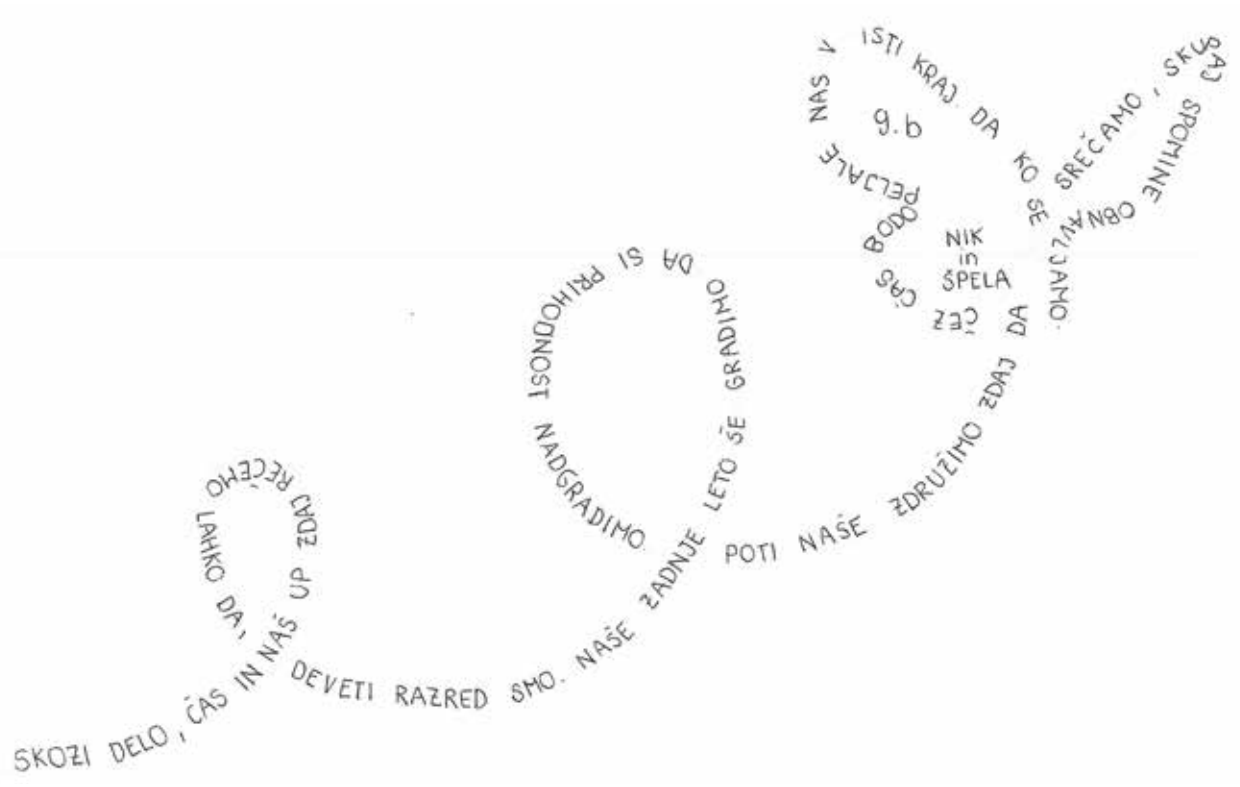
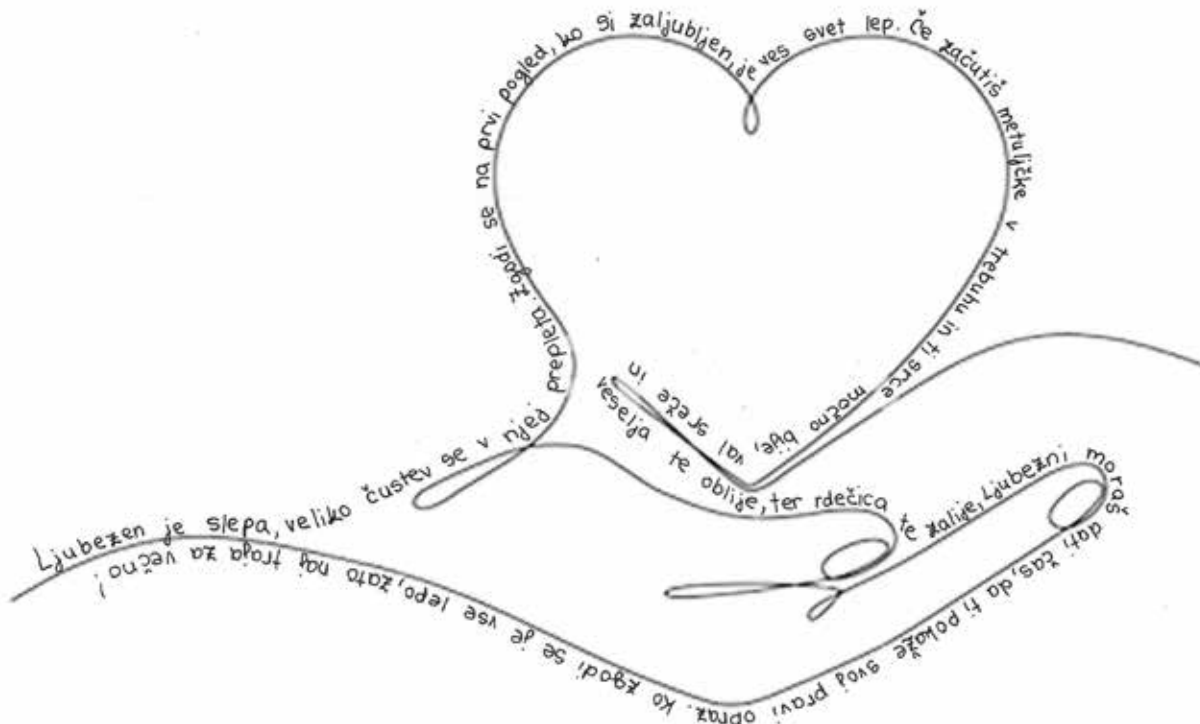

Likovna pesem

Mojca Petelin, foto: arhiv OŠ Deskle

O ljubezni in življenju so v likovni pesmi tako razmišljali Rebeka, Anesa, Špela in Nik, učenci 9. razreda OŠ Deskle.

Olimpijska bakla pripotovala tudi v Občino Kanal

Maja Kodolja Cencič, Nina Levpušček Melinc. Foto: arhiv ZTKMŠ Kanal, Jure Makovec

Slovenska bakla, izdelana iz recikliranega nerjavnega jekla in bukovega lesa, je natanko 100 dni pred odprtjem olimpijskih iger v Parizu, 17. aprila 2024, začela svoje potovanje od občine do občine po Sloveniji. Z začetkom na tromeji Slovenije, Madžarske in Hrvaške, v Občini Lendava, je svojo pot po državi zaključila 13. julija z vzponom na Triglav. V Občino Kanal ob Soči je olimpijska bakla, ki s svojo obliko spominja prav na najvišji triglavi slovenski vrh, prispela v ponedeljek, 3. junija 2024.

Na Ladišču pri Prelesju so baklo od sosednje Občine Brda prevzeli tenisači Teniškega kluba Deskle in jo odnesli do Gostilne pri mostu. Pot do elektrarne so potem nadaljevali kolesarji, ki so baklo predali predstavnicam Športnega twirling kluba Deskle. Mažoretke so jo odnesle naprej do športnega parka v Ložice, kjer so program obogatile s plesno točko. Za prenos do samega mestnega jedra Deskel so poskrbeli mladi iz

Društva tabornikov rod Odporne želve v spremstvu deskljanskih šahistov. Na mostu so jih z zastavicami pričakali otroci iz vrtca in šole, za prijetno vzdušje pred Kulturnim domom Deskle pa sta poskrbela še mlada harmonikarja in sestri Črnigoj, plesalki orientalskih plesov. Po njunem nastopu so plemenco prevzeli košarkarji in z njo odtekli do Anhovega, kjer so jih s plesno točko pričakali še plesalke Plesno kulturnega kluba Tince in Aljaž Mafi, predstavnik Športnega društva Dekatlon, ki je baklo odnesel do železniške postaje, zadnje točke v KS Deskle Anhovo. Tam je Tara Berlot, sovoznica državnega prvaka v reliju, s šoferjem poskrbela, da sta baklo varno pripeljala do Gorenje vasi in jo predala v roke mladim športnikom Krajevne skupnosti Kanal. Plamenico je prevzela predstavnica plesne skupine Cheerleading. Sledila je predaja na kanalskem mostu čez reko Sočo, kjer so si mladi odbojkarji podajali odbojgarsko žogo. Sestri Mori sta baklo ponesli mimo

starega mestnega jedra Kontrada skozi vodni slavolok kanalskih gasilcev in jo predali v roke bratov Okroglič. Ta sta jo v spremstvu mladih športnikov prinesla do končnega cilja – Osnovne šole Kanal. Tam sta mlade športnike navdušeno pozdravila župan Miha Stegel in direktorica ZTKMŠ-ja Petra Rutar. Povedala sta nekaj besed o pomenu olimpijskih iger in mlade spodbudila k športu ter olimpijskim sanjam.

Na poti slovenske bakle, simbola trdnosti, neomajnosti, modrosti in samozavesti, skozi kanalsko občino so sodelovale vse generacije, od otrok iz vrtca do starejših občanov. Zahvala gre glavnima organizatorjema dogodka, Janu Močniku za KS Anhovo - Deskle in Roku Knafelcu za KS Kanal, pa tudi gasilcem za spremstvo, snemalcu Blažu Cenciču in vsem prostovoljcem, ki so pripomogli, da je dogodek potekal kar se da tekoče.

Tradicionalni deskljanski turnir

Besedilo in foto: Jan Močnik

V soboto, 22. junija 2024, se je v Desklah odvijal tradicionalni turnir trojk v organizaciji Košarkarskega društva Nova Gorica mladi. Turnir je potekal cel dan. V dopoldanskem času so se med seboj pomerile štiri ekipe najmlajših (U12) iz Deskel, Nove Gorice, Ajdovščine in Tolmina. Popoldan pa je bil namenjen igri starejših košarkarjev, pri tem se je pomerilo deset ekip. Poleg ekipne igre je potekalo tudi tekmovanje v metu trojk, ki je bilo zelo napeto in prevzeto s tekmovalnostjo, saj je zmagovalec prejel podpisan košarkarski dres Luke Dončiča. Organizatorji se zahvaljujejo pokroviteljem, ki jih podpirajo že vrsto let.

Uspešen off road vikend za Društvo 4x4 Kanal ob Soči

Rebeka Levpušček, foto: arhiv Društva 4x4 Kanal ob Soči

Društvo 4x4 Kanal ob Soči je v mesecu maju od 17. do 19. maja 2024 sodelovalo na vikend *off road* dogodku v Klani, kjer so njihovi člani dosegli izjemne rezulta-

te in prejeli priznanja. Na dogodek so se odpravili v velikem številu, saj se ga je udeležilo kar deset džipov, kar je že samo po sebi izjemen dosežek.

Med tekmovalci sta se posebej izkazala **Nejc Šuligoj** in **Matija Žabar**, ki sta se odlično odrezala v zahtevni kategoriji HARD. Nejc Šuligoj je zasedel odlično drugo mesto, medtem ko je Matija Žabar v isti kategoriji zasedel prvo mesto.

Poleg individualnih uspehov članov je Društvo 4x4 Kanal ob Soči prejelo tudi priznanje za najštevilčnejšo udeležbo na dogodku. To priznanje ni le dokaz zavzetosti in navdušenja članov društva, temveč tudi potrjuje njihovo predanost in strast do *off road* vožnje.

Veseli smo, da smo lahko pokazali svojo moč in povezanost kot društvo. Ponosni smo na svoje člane, ki so se izjemno izkazali, in na vse, ki so prispevali k temu, da smo prejeli priznanje za najštevilčnejšo udeležbo. To je resnično nagrada za ves naš trud in predanost.

Deskljanske twirlarke ponovno zasijale in domov prinašajo zlato in srebrno kolajno

Besedilo in foto: Športni twirling klub Deskle

Čeprav se je letošnja sezona za večino twirlark Športnega twirling kluba Deskle zaključila v sredini junija, je naša najstarejša skupina deklet pridno trenirala vse do začetka julija za prihajajoče evropsko prvenstvo.

Letošnje evropsko prvenstvo v twirlingu je potekalo v Teplicah na Češkem, kamor se je odpravilo sedem naših najstarejših deklet, s podporo njihove trenerke Karin Lazar in dveh staršev spremljevalcev.

Ekipa se je na pot proti Slovenski Bistrici odpravila v sredo, 5. junija, od koder je v večernih urah sledil start slovenske reprezentance proti Češki republiki. Pot je bila dolga približno 12 ur. Po uspešnem prihodu v Teplice so dekleta imela

prvi dan na voljo za počitek, krajši ogled mesta ter pripravo na prihajajoče napore tekmovalne dneve.

Dekleta so slovenske barve zastopala v kategorijah two baton, solo solo, freestyle ter freestyle par in na zadnje še v teamu.

Da so si twirlarke priborile mesto v finalu, so se morale najprej prebiti čez petkov četrtfinale ter polfinale v soboto. Nasprotniki so bili precej dobri, zato je bila tekma še toliko bolj napeta, a si je

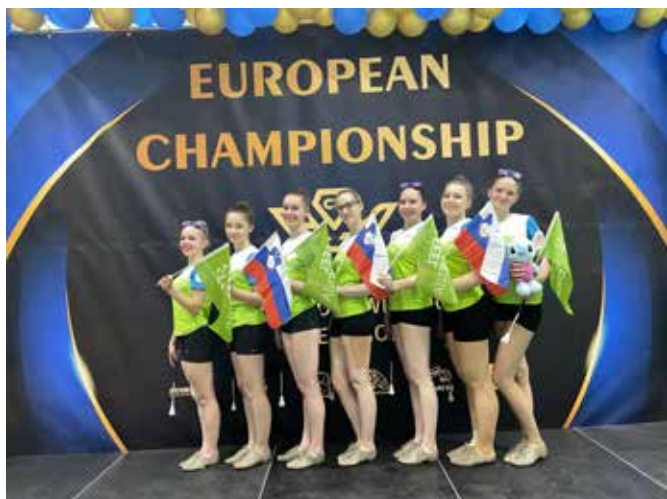
finale uspešno priborilo kar šest od desetih tekmovalnih nastopov. Tekmovanje je bilo za dekleta fizično in psihično zelo naporno, saj jih je večina na parket stopila večkrat v enem tekmovalnem dnevu. Kljub vsem težavam in preprekam smo na dekleta neizmerno ponosni.

Dekleta so dosegla izjemne rezultate. Domov so se vrnila z **dvema šestima mestoma, dvema četrtnima mestoma, enim drugim mestom ter enim prvim mestom.**

Nika, Nives, Katja, Zoja, Naja, Špela in Julija, iskrene čestitke!

Vsa dekleta so sedaj že na zasluženih počitnicah, do avgustovskih priprav.

Zahvaljujemo se vsem trenerkam, spremljevalcem, staršem in drugim navijačem za vso podporo, spodbujanje in motivacijo na Češkem in doma. Zahvala gre tudi pokroviteljema: Alpacemu ter Občini Kanal ob Soči, za finančno podporo.

Desklijske twirlarke spet zastopale slovenske barve

Zasluženo drugo mesto ekipe

Za plesalci kluba L'uniti še ena izvrstna sezona

Besedilo in foto: Tanja Makuc Simčič

Mislili smo, da je nemogoče ponoviti rezultate iz zadnje sezone, naslov državnih prvakinj, naslov državnih podprvakinj in tretje mesto na državnem prvenstvu Plesne zveze Slovenije leta 2023, poleg tega pa je za nami še cela kupica zmag z drugih plesnih tekmovanj, tako v Sloveniji kot v tujini, a očitno smo se motili.

Letošnja sezona je še boljša, na zadnjem mednarodnem tekmovanju v Kastavu na Hrvaškem, ki je potekalo 1. junija, smo presenetili sami sebe. Domov smo se vrnili kar z 12 pokali, 11 prvimi mesti, štirimi drugimi mesti, enim tretjim mestom, enim četrtnim mestom in enim šestim mestom, naša hip hop pionirska formacija je poleg prvega mesta dosegla se posebno nagrado - prvo mesto na celotnem tekmovanju za najboljšo scenografijo. Tija Peranović - hip hop člani - si je s točko Strike a pose priplesala vstopnico za GALA večer, kar pomeni, da je bila uvrščena med deset najboljših točk na

celotnem tekmovanju, Pia Benko - hip hop mladinci - je poleg dveh zmag prejela posebno nagrado: brezplačno bivanje in udeležbo na plesnem kampu v Zeleni

na Hrvaškem za najbolj perspektivno mlado plesalko. Med našimi zmagovalci pa so bili tudi breakerji iz Kanala (Itan Furlan, Bine Rajh, David Dukšič, Blaž

Dukšič, Maj Brezavšček, Elis Brezavšček in Tadej Šavli).

V Kanalu pa ne moremo mimo hip hop tekmovalne skupine (Irina Pirih, Lara Jakopič, Mia Jakopič, Elis Brezavšček, Elena Gašič, David Dukšič, Marija Čelensnik), ki se super razvija, in skupino Orient beybe (25+), ki na vsakem nastopu navduši publiko.

Konec junija, od 25. junija do 1. julija, je potekalo državno prvenstvo v modernih tekmovalnih plesih Plesne Zveze Slovenija: Sara Podgornik, drugo mesto folk orient solo članice, prvo mesto Pokalni turnir Slovenije – folk orient solo članice, peto mesto orientalski plesi solo članice, peto mesto show orient solo članice. Tija Peranović, hip hop članice solo, in Pia Benko, starejše mladinke, sta se prav tako odlično odrezali.

Izredno smo ponosni na vse svoje člane, od najmlajših do najstarejših, in na vse svoje izvrstne trenerje, pomagamo jim in jih podpiramo pri izobraževanjih tako v Sloveniji kot v tujini. Naša trenerka Karin Fikfak je ravnokar zaključila prvo leto šolanja na plesni akademiji na Danskem, čez poletje pa bo vse njeno pridobljeno znanje prenesla na naše otroke. Smo majhen klub z velikim srcem, a vedno bolj se zavedamo, da se lahko kosamo tudi z največjimi.

Šahovski krožek v Desklah in Kanalu

Boris Kogoj

V letošnjem šolskem letu se je na osnovnih šolah Deskle in Kanal izvajala interesna dejavnost šahovski krožek ob podpori šahovskega kluba ŠD Posočje iz Tolmina. Krožek je vodil mentor Boris Kogoj.

Na OŠ Deskle so, redno ali občasno, sodelovali naslednje učenke in učenci: Arina, Pia, Neža, Lara, Elin, Ažbe, Staš, Tine, Nikita, Aljaž, Žiga, Tilen, Adam, Lev, Mathias, Tian in Nejc. Skupaj pet učenk in 12 učencev.

Na OŠ Kanal pa naslednje učenke in učenci: Tia, AnaMari, Eva, Lan, Alexander, Oliver M., Jan, Nejc, Toni, Oliver P., Tobija, Maj H., Maj B., Luka, Matic, Patrik, Kristjan, Matija, Rajmond, Rafael, David, Jernej in Tilen. Skupaj tri dekleta in 20 fantov.

Udeleževali so se šahovskih tekmovanj v okviru športnega zavoda Planica in Šahovske zveze Slovenije.

Na OŠ Tolmin so se 9. decembra 2023 udeležili regijskega osnovnošolskega prvenstva Goriške in dosegli naslednje vidne rezultate:

prvo mesto Lara Morenčič OŠ Deskle, dekleta do 12 let; drugo mesto Nejc Gabršček OŠ Deskle, fantje do 15 let.

Oba sta se 13. januarja 2024 v Mariboru udeležila državnega prvenstva v šahu za osnovnošolke in osnovnošolce. Dosegla sta naslednji rezultat: 23. mesto Lara v skupini dekleta do 12 let, 29. mesto Nejc v skupini do 15 let.

Luka Testen, drugo mesto na državnem prvenstvu osnovnošolcev v šahu do osem let, 1. 6. 2024, Maribor (Foto: Šahovska zveza Slovenije)

Prav tako so se 9. marca 2024 udeležili regijskega ekipnega prvenstva osnovnih šol v šahu v Vipavi in dosegli:

drugo mesto OŠ Deskle, igrale so Lara Morenčič, Neža Pirih, Pia Panjtar in Arina Titaraeva, skupina dekleta do 12 let; tretje mesto OŠ Kanal v postavi Luka Testen, Alexander Caruso Zimic, Lan Skrt in Oliver Močnik, fantje do devet let;

prvo mesto OŠ Kanal, igrali so Rafael Kofol, Kristjan Benič, Rajmond Kofol in Patrik Šuligoj, fantje do 12 let;

drugo mesto OŠ Deskle v postavi Nejc Gabršček, Tian Berlot, Mathias Morenčič, Adam Sattler in Lev Velušček Bavdaž, fantje do 15 let.

Državnega prvenstva osnovnošolcev v Kranju, ki je potekalo 15. marca 2024, se je udeležila ekipa OŠ Deskle in v skupini fantje do 15 let dosegla 14. mesto v postavi Nejc Gabršček, Tian Berlot, Mathias Morenčič, Adam Sattler, Lara Morenčič. Za zaključek šolskega leta sta se Luka Testen in Alexander Caruso Zimic 1. junija 2024 udeležila državnega prvenstva osnovnošolcev do devet let v Mariboru. Sodelovalo je 72 fantov v starosti sedem do devet let.

V kategoriji do osem let je Luka Testen dosegel drugo mesto in s tem srebrno medaljo, skupno pa 14. mesto. V kategoriji do sedem let je Alexander Caruso Zimic dosegel šesto mesto, skupno je to pomenilo 66. mesto.

Primorski osnovnošolski pokal 2023/24

Boris Kogoj

V letošnjem šolskem letu so šahovski klubi iz Goriške, z Obale in iz Notranjske izvedli šahovske turnirje za mlade do 16 let. Organizirali in izvedli so sedem turnirjev, in sicer v Vipavi, Ajdovščini, Postojni, Šempasu, Desklah, Novi Gorici in zaključni turnir na Colu. Tekmovanja se je udeležilo 187 deklet in fantov, nekateri najvztrajnejši so sodelovali na vseh sedmih turnirjih.

V sklopu turnirjev smo na OŠ Deskle izvedli peti turnir. Pri organizaciji turnirja sta sodelovala OŠ Deskle in šahovski klub ŠD Posočje Tolmina. Turnirja se je udeležilo 80 mladih šahistov. Iz OŠ Deskle so se turnirja udeležili Staš, Arina, Pia, Elin, Tine, Neža, Nikita, Lev, Aljaž, Žiga, Adam, Lara, Tilen, Mathias in Nejc. Iz OŠ Kanal pa Toni, Nejc, Matija, Rajmond, Kristjan, Tilen, Patrik, Luka, Rafael. Najvidnejše uvrstitve na tem turnirju so dosegli Nejc Gabršček s tretjim mestom, Mathias Morenčič s četrtem mestom in Tilen Rogač z desetim mestom.

Na zadnjem turnirju na OŠ Col so podelili medalje za posamezne starosti do 8, 10, 12, 14 in 16 let, ločeno za dekleta in fante.

OŠ Deskle in OŠ Kanal na finalnem turnirju ciklusa Primorski osnovnošolski pokal 2023/2024, 15. 6. 2024, Col

Medalje so prejeli naslednja fanta in dekleta:

- tretje mesto Luka Testen, fantje do osem let;
- drugo mesto Mathias Morenčič, fantje do 14 let;

- tretje mesto Arina Titaraeva, dekleta do 8 let;
- drugo mesto Neža Pirih, dekleta do 10 let;
- tretje mesto Lara Morenčič, dekleta do 12 let.

Na Cmir in Rjavino v spomin Valentinu Staniču

Besedilo in foto: PD Valentin Stanič Kanal

V letošnjem letu, ko obeležujemo 250-letnico rojstva našega rojaka in enega vidnejših in zaslužnejših osebnosti, Valentina Staniča, smo se podali tja, kjer je užival lepoto sveta in divje neokrnjene narave, meril in raziskoval. Tja, kjer iz najmanjših kamnitih apnenčastih razpok rastejo najlepše cvetlice na svetu, kjer se duša in telo okrepi, umirita.

V soboto, 13. julija, smo se člani PD Valentin Stanič Kanal v družbi dveh članic PD Pošte in Telekomu Nova Gorica ter članice PD Cai Val Natisone odpravili na dvodnevno planinsko turo na Cmir in Rjavino. Po izredno soparnem jutranjem začetku smo se z dna ledeniške doline

Kot povzeli nad gozdno mejo, kjer smo lažje zadihali. V spremstvu polzečega pobočnega grušča, čudovitega gorskega cvetja in kozoroga smo po dobrih petih urah vztrajne hoje prispeli do Doma Valentina Staniča pod Triglavom, ki ga upravlja PD Javornik Koroška Bela. Po okrepčilu in počitku smo po nekaj vzponih in spustih po pobočjih iz krušljivega apnenca, dolomita in grušča stali na vrhu z imenom Cmir (2393 metrov), ki nas je popolnoma prevzel s svojim dih jemajočim razgledom. Ob vrnitvi proti planinskemu domu Valentina Staniča nas je spremljal pogled na našega očaka, ki je počasi in vztrajno v celoti pokukal

iz meglic. Začelo se je mračiti, prvi kraljec lune je osvetlil mogočnost gora in sneženih zaplat okrog nas, mi pa smo se počasi odpravili k počitku, da se spočijemo za naslednji dan.

V nedeljo, 14. julija, smo se spočiti in polni energije odpravili proti Dovškim vratcem, kjer smo si naredili opremo za samovarovanje in čelado. Podali smo se v krušljivo strmino in po grebenski poti, ki pelje čez več vzponov in spustov, dobro zavarovanih z jeklenicami in klini, prispeli na »kraljevo« Rjavino (2532 metrov). Za večino od nas je bil to prvi vzpon nanjo in navdušila nas je z razgle-

dom in lepoto narave, ki smo jo lahko brez besed občudovali. Vrnili smo se po isti poti do Doma Valentina Staniča, kjer smo lahko pokukali tudi v njemu posvečeno sobo, imenovano »Staničeva soba«. Po okrepčilu nas je čakal še spust v dolino Kot do izhodišča.

Tura je minila v pozitivnem in sproščnem vzdušju v zelo dobri družbi in čudovitem vremenu. Iskreno se zahvaljujemo vsem udeležencem za udeležbo ter vodnikoma Jožetu Sedevčiču in Zvonetu Lazarju za odlično vodenje. Polni čustvenih, nepopisnih vtisov z gora, ki jih je mnogo let pred nami raziskoval Stanič, smo se razšli vsak proti svojemu domu in svojemu vsakdanjemu življenju, z veliko upanja in v prepričanju, da se bomo še kdaj in še kje srečali.

IDEJA ZA IZLET

Izlet v Landarsko jamo

Besedilo in foto: Maja Kodolja Cencič

V začetku maja so se upokojeanci iz Deskel že drugič odločili za obisk Nediške doline v organizaciji gospe Jožice Strgar. V navezi z zamejskimi prijatelji in prijazno spremljevalko Eriko Balus iz Gorenjega se je dogovorila za vodeni obisk Landarske jame in gradu. Izletu smo se z veseljem pridružili tudi taborniki, saj radi povezujemo različne generacije in se nam je izlet zdel zanimiv.

Nedaleč od Čedadada se v strmi steni na višini 348 metrov skriva cerkev, ki je postavljena na začetek Landarske jame. Lepo urejena gozdna pot vodi iz vasi Landar do strmih stopnic v skali. Po vzponu po 87 stopnicah vstopite na razgledno ploščad, kjer je še ohranjena krušna peč. Od tam vstopate v samo jamo, v kateri je cerkev, ki je posvečena sv. Janezu Krstniku in sv. Janezu Evangelistu. Strop in stene so iz žive skale. Ob južni steni je Andrejeva kapela, ki je dobila ime po graditelju Andreju iz Loke. V njej je kamnit oltar. Cerkveni obredi in prireditve se odvijajo v prostornejši dvorani, ki je proti notranjosti jame in ima zlat oltar, ki je delo rezbarjev Šarfov iz Kobarida. Na stenah so še ohranjene plošče z graditeljevim znamenjem in soncem, luno ter drugimi simboli. Ohranjene so tudi poslikave iz drugih obdobj. Iz dvorane vodi 300 metrov daleč razsvetljen rov, ki je zanimiv zlasti za jamarje in je - seveda s čelado na glavi - na ogled tudi obiskovalcem z vodnikom.

V dolini, v bližnjih Bijačah, se med vaškimi hišami povzpnete do cerkve sv. Jakoba apostola. Tik ob njej obnavljajo nekdanji Landarski grad ali Ahrensperg, od koder se vidi tudi pečino v jamo. Na

dan ogleda smo imeli srečo, saj nam je prijazen gospodar odprl prostore, v katerih so ohranjeni predmeti iz gradu.

Izlet smo zaključili na družinski kmetiji Lastovka (casa delle Rondini), kjer so nam prijazni lastniki postregli z odlično domačo hrano. Bil je zelo lep.

